

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Препис

РЕШЕНИЕ № 215

от 17 април 2014 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 Г. И НА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ ЗА ПЕРИОДА 2012-2014 Г.

На основание чл. 72, ал. 1 от Закона за публичните финанси

**МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
РЕШИ:**

1. Одобрява средносрочна бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. съгласно приложение № 1.
2. Одобрява актуализация на Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г. съгласно приложение № 2.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Пламен Орешарски

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Нина Ставрева

Вярно,

ЗА ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
"ПРАВИТЕЛСТВЕНА КАНЦЕЛАРИЯ":

/Апостол Михов/

Приложение № 1
към т. 1

**СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА
ПРОГНОЗА
ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
Част 1. Макроикономически перспективи за периода 2015-2017 г.....	7
Част 2. Фискална политика и основни параметри за периода 2015-2017 г.....	13
Част 3. Перспективи за развитието на публичните финанси.....	16
Част 4. Основни политики за периода 2015-2017 г.....	18
Част 5. Бюджетни взаимоотношения с общините и фискална децентрализация.....	44
Част 6. Управление на средствата от европейските фондове и програми.....	45
Част 7. Политика по дълга и финансирането.....	54
Част 8. Фискални правила, процедури и качество на публичните финанси.....	61
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	65
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	65
Приложение № 1.....	66
Приложение № 2.....	74
Приложение № 3.....	79
Приложение № 4.....	83
Приложение № 5.....	85
Приложение № 6.....	86
Приложение № 7.....	87
Приложение № 8.....	88
Приложение № 9.....	89

Използвани съкращения

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДОПК	Данъчно-осигурителен процесуален кодекс
ДФ	Държавен фонд
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Единолично акционерно дружество
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДД	Закон за държавния дълг
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДГ	Закон за местните данъци и такси
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗУДБ	Закон за устройството на държавния бюджет
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
КП	Коефициент на покритие
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МЗ	Министерство на здравеопазването
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката

МК	Министерство на културата
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРЗ	Минимална работна заплата
МРР	Министерство на регионалното развитие
МС	Министерски съвет
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
НС	Народно събрание
ОП	Оперативна програма
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОФП	Обща факторна производителност
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПЧИ	Прекъснати чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СБЦ	Средносрочна бюджетна цел
СНС	Система на националните сметки
СЕПП	Схема за единно плащане на площ
СКФ	Структурни и Кохезионни фондове
СПГД	Среднопредетеглена годишна доходност
Съвета	Съвета на ЕС
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВРС	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на погребителските цени
ш.д.	Щатски долар

ВЪВЕДЕНИЕ

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. е разработена въз основа на изискванията на Закона за публичните финанси, бюджетната процедура за 2015 г. и получената информация от първостепенните разпоредители с бюджет.

В прогнозата се съдържа описание на приоритетите на правителството за тригодишния период, основните допускания, при които е разработена, както и допусканията за националната и световната икономика, целите на фискалната и бюджетната политика, обвързани със заложените в Закона за публичните финанси правила и ограничения, както и таваните на разходите по отделни ПРБ и на бюджетните взаимоотношения за периода 2015-2017 г.

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. следва финансово да обезпечи постигането на основните цели и изпълнението на мерките, заложен в програмата на правителството „Държавност, развитие, справедливост – икономически и социални приоритети на правителството на Република България“. В същото време, приоритетът на правителството по отношение на фискалната и бюджетната политика е да се гарантира финансовата стабилност и дългосрочната устойчивост на публичните финанси.

Макроикономическата прогноза, използвана при разработването на настоящата средносрочна бюджетна прогноза, се базира на допусканията за основни показатели на външната среда на Европейската комисия и Министерството на финансите на Република България.

Заложената фискална позиция за периода 2015-2017 г. е дефицит по консолидираната фискална програма в размер на 1,5 % от БВП за 2015 г., 1,1 % от БВП за 2016 г. и 0,9 % от БВП за 2017 г.

Общото ниво на приходите по консолидираната фискална програма за периода 2015-2017 г. се предвижда да бъде в рамките на 37-38 % от БВП при запазване на данъчно-осигурителната политика. Разходите по КФП за 2015 г. са на ниво от 39,6 % от БВП, за 2016 г. и 2017 г. са съответно 38,3 % от БВП и 37,9 % от БВП с цел осигуряване на постепенно намаляване на дефицита в средносрочен план.

Данъчно-осигурителната политика ще бъде ориентирана към подкрепа на икономическия растеж и повишаването на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Чрез данъчно-осигурителната политика и ефективни действия на приходните администрации се цели да се осигури ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството, подобряване на бизнес средата и стимулиране на икономическата активност, както и ограничаване на данъчните измами.

Основен приоритет на данъчната политика за периода е запазване на ниските данъчни ставки за корпоративни данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица, като важен стимул за инвестиции, икономически растеж и заетост.

Осигурителната политика през периода 2015-2017 г. предвижда запазване на размера на вноските за социално и здравно осигуряване. Размерът на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица се предвижда да бъде съответно 2600 лв. за 2015 г., 2800 лв. за 2016 г. и 3000 лв. за 2017 г.

Приоритет на социалната политика през следващите три години е повишаване на жизненото равнище на населението. За изпълнението на тази цел разходите ще бъдат съсредоточени основно за намаляване на безработицата и подкрепа на населението във високите възрастови групи. По отношение на мерките на пазара на труда ще продължат да действат тези за активното подпомагане за намирането на работа, особено на групите в неравностойно положение. Ще продължи действието и на европрограмата „Гаранция за младежта“ и съответно подпомагане наемането на младежи, завършили наскоро университет и без практически опит.

По отношение на пенсионната политика ще продължи осъвременяването на пенсиите чрез прилагането на „швейцарското правило“.

В средносрочен план се запазва реализирането на въведения с Бюджет 2014 механизъм за финансиране чрез публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“ на инвестиционни проекти и програми, насочени към постигане на икономически растеж, повишаване на конкурентоспособността на икономиката и създаване на възможност за генериране на заетост и доходи.

И през периода 2015-2017 г. средствата от Европейския съюз ще продължат да подкрепят развитието на ключови национални политики в областта на образованието, заетостта, развитие на конкурентоспособността на икономиката, здравеопазване и други важни за страната сектори.

Политиката по управление на дълга и през следващият тригодишен период ще бъде насочена към осигуряване на необходимите средства за финансиране на държавния бюджет и рефинансиране на дълга в обращение при оптимални цена и степен на риск. Основните принципи и насоки на политиката по дълговото управление в средносрочен времеви интервал ще бъдат формулирани в новата Стратегия за управление на държавния дълг за периода 2015-2017 г., която се предвижда да бъде разработена и предложена за приемане на МС до края на текущата година.

През следващия тригодишен период се очаква номиналното ниво на държавния дълг да се движи в рамките на 20,1-22,9 % от прогнозния БВП, като в края на периода се очаква нивото му да се стабилизира на около 20,1 %. Основна предпоставка за нарастване на държавния дълг през 2015 г. и 2016 г. е завишената потребност от осигуряване на средства за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на бюджетните дефицити и поддържане оптимално ниво на фискалния резерв като антициклически механизъм за посрещане на текущи ликвидни дисбаланси.

Част 1. Макроикономически перспективи за периода 2015-2017 г.

Допускания за развитие на световната икономика

През 2013 г. при различна регионална динамика бе отчетено леко забавяне в растежа на световната икономика. Европейският съюз излезе от рецесия и отчете слабо увеличение на БВП от 0,1 %. В същото време икономическата активност в САЩ се забави поради по-слабо нарастване на инвестициите и спад в правителствените разходи. Растежът в нововъзникващите пазарни икономики също се забави поради слабо вътрешно търсене и напрежение на финансовите пазари.

За периода 2014-2017 г. се очаква световната икономика да нарасне съответно от 3,7 % до 4 %. Подобряването в конюнктурните индикатори потвърждава очакванията за засилване на икономическата активност в световен план. При развитите икономики по-бавната фискална консолидация следва да засили доверието и да подкрепи вътрешното търсене, въпреки по-слабото възстановяване на трудовия пазар. В същото време, с нарастване на структурните предизвикателства, икономическата активност в развиващите се страни показва известна загуба на инерция. Въпреки това растежът им се очаква да изпревари този в развитите страни и да има основен принос за възстановяването на световната икономика.

В настоящата прогноза се очаква икономиката на ЕС да продължи да се възстановява, като за 2014 г. ръстът ще достигне 1,4 % и постепенно ще се ускори до 1,9 % през 2017 г. Засилването на икономическата активност в ЕС ще дойде както по линия на външното, така и на вътрешното търсене. Външното търсене ще бъде облагодетелствано от постепенно засилващата се световна икономика. Очаква се вътрешното търсене да бъде по-благоприятно от нарастването на доверието и забавянето на инфлационните процеси, което следва да подкрепи реалните располагаеми доходи.

Таблица: Допускания относно основни макроикономически показатели

Макроикономически показатели	2014	2015	2016	2017
	Очаквано	Прогноза	Прогноза	Прогноза
БВП (реален растеж, %) - Световна икономика	3,7	3,9	4,0	4,0
БВП (реален растеж, %) - ЕС 28	1,4	1,7	1,8	1,9
Валутен курс ш.д./евро	1,34	1,36	1,36	1,36
Цена на петрол „Бреит“ (ш.д./барел)	105,8	99,7	95,2	91,7
Цена на неенергийни суровини (в ш.д., %)	-3,6	-2,2	-0,8	-0,8

Допускания за развитие на националната икономика и макроикономическа рамка

Таблица: Основни макроикономически показатели

Макроикономически показатели	2014	2015	2016	2017
	Очаквано	Прогноза	Прогноза	Прогноза
БВП (млн. лева)	80 699	84 290	88 642	93 289
- реален растеж, %	2,1	2,6	3,4	3,4
Потребление	1,5	2,9	3,9	4,0
Брутообразуване на основен капитал	2,1	4,3	5,4	6,0
Износ на стоки и услуги	6,9	5,9	6,1	6,2
Внос на стоки и услуги	6,3	6,6	7,1	7,4
ПАЗАР НА ТРУДА И ЦЕНИ				
Заетост (СНС) (%)	0,1	0,5	0,9	0,7
Коефициент на безработица (НРС) (%)	12,8	12,4	11,6	10,9
Компенсации на един павет (%)	3,5	4,4	5,1	4,7
Дефлатор на БВП (%)	1,1	1,8	1,7	1,8
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	-0,2	2,4	1,7	1,8
ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС				
Текуща сметка (% от БВП)	0,8	0,2	-0,5	-1,3
Търговски баланс (% от БВП)	-5,8	-6,2	-7,0	-7,7
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	2,7	2,9	2,8	2,9
ПАРИЧЕН СЕКТОР				
Паричен агрегат М3 (%)	9,2	8,4	9,0	8,7
Кредити за фирми (%)	2,9	3,7	4,3	4,9
Кредити за домакинства (%)	2,9	4,0	4,9	5,8

Брутен вътрешен продукт

През 2013 г. българската икономика отбеляза реален ръст от 0,9 %. Основен принос за растежа имаше външният сектор, като износът на стоки и услуги нарасна с 8,9 % в реално изражение. Вътрешното търсене бе с отрицателен принос за растежа през годината, най-вече поради спад в потреблението на домакинствата. Свиването на вътрешното търсене ограничи реалния растеж на вноса до 5,7 %.

Подобряването на перспективите пред развитието на европейската и световна икономики през 2014 г. ще доведе до растеж на българския износ от 6,9 %, но поради увеличаващия се натиск върху вноса от страна на вътрешното търсене нетният износ ще бъде със слаб положителен принос от 0,3 пр.п. Очаква се повишаването на потребителското доверие, възстановяването на пазара на труда и реалното нарастване на доходите на домакинствата да подкрепят нарастването на частното потребление през 2014 г. до 1,3 %. Инвестициите ще се увеличат с 2,9 %, подкрепени от

правителствени капиталови разходи. В резултат на тези развития растежът на БВП за 2014 г. се очаква да достигне 2,1 % в реално изражение.

В периода 2015-2017 г. се очаква ускоряване на икономическия растеж от 2,6 % до 3,4 %, като основен принос за това ще има ускоряването на растежа на потреблението на домакинствата и подобряване на инвестиционната активност в страната. При изпоса на стоки и услуги също се очаква стабилно нарастване, но натискът върху вноса от страна на вътрешното търсене ще се отрази в повишаване на отрицателния принос на нетния износ до 1,1 пр.п. през 2017 г.

Пазар на труда

През 2013 г. пазарът на труда се характеризираше със стабилизиране на заетостта и продължаващо увеличение в броя и нивото на безработицата. Средногодишният брой на зетите продължи да намалява, но негативната динамика бе сведена до 0,4 %, при спад от 2,5 % за предходната година¹. Основен принос за отбелязаното подобрене имаше селското стопанство и в по-малка степен услугите.

Броят на безработните продължи да се увеличава за пета поредна година и достигна средна за годината стойност от 436,3 хил. души², което в условията на стабилизиране на заетостта показва увеличение на икономическата активност на населението. Но поради ограничените възможности за пасмане на труд, по-високата икономическата активност бе не фактор и за задържане на високите нива на безработица през годината, като средногодишното равнище на показателя възлезе на 12,9 %³.

През 2014 г. очакванията са пазарът на труда да отбележи слабо подобрене. Броят на зетите се очаква да се стабилизира и слабо да се повиши с темп от 0,1 %⁴ спрямо предходната година. С очакваното подобрене във вътрешното търсене възстановяването на заетостта се очаква да бъде подкрепено най-вече от услугите. През 2014 г. се очаква нивото на безработицата и неговата стойност да отбележи слабо намаление до 12,8 %⁵. Възстановяването на заетостта през следващите години се очаква постепенно да се засили, подкрепено от по-високото търсене на труд и повишаването на икономическата активност на населението, като в края на прогнозния хоризонт се очаква забавяне в растежа на заетостта в резултат от проявлението на демографските процеси върху работната сила. Нивото на безработица се очаква да следва низходяща тенденция и да достигне 10,9 % през 2017 г.

През 2013 г. доходите от труд се характеризираха със значително по-висок темп на растеж както в номинално, така и в реално изражение спрямо предходната година. През разглеждания период се наблюдаваше ускорение на темпа на повишение на средната работна заплата в икономиката до 10,5 % в номинално изражение спрямо 6 % средногодишен растеж за предходните три години. Успоредно с това, отчетеното

¹ Според дефиницията на Системата на националните сметки (СНС).

² Според данните от Наблюдението на работната сила (НРС).

³ Според дефиницията на НРС.

⁴ Според дефиницията на СНС.

⁵ Според дефиницията на НРС.

понижение на потребителските цени в страната спомогна за повишаване и на покупателната способност на доходите на населението, като реалният растеж на показателя, дефлиран с ХИПЦ, се ускори до 10,1 %. Основен принос към текущото развитие имаше възходящата динамика на заплатите в частния сектор (12 % в номинално и съответно 11,6 % в реално изражение).

Наблюдаваното подобрение в динамиката на заетите през 2013 г. в условията на ограничена икономическа активност доведе до забавяне в темпа на нарастване на производителността на труда. Реалното увеличение на БВП на един зает възлезе на 1,3 % за първите девет месеца на 2013 г. с водещ положителен принос от страна на промишлеността (2,8 %).

Очакваните високи нива на безработица ще продължат да оказват задържащ ефект върху растежа на доходите от труд в средносрочен план (2014-2017 г.). Повишаването на икономическата активност през разглеждания период ще се отрази и в ускоряване на темпа на производителността на труда, а с постепенното повишаване на заетостта растежът на средната работна заплата се очаква да се установи на ниво близо до 5 %.

Инфлация

От началото на 2013 г. бе наблюдавана тенденция на съществено забавяне в инфлацията. Общият ХИПЦ по месеци на годишна база дори премина на отрицателна територия през август, а дефлацията в края на периода възлезе на 0,9 %. Най-съществен принос за това имаха корекциите в административните цени през годината, но влияние оказа и низходящата тенденция при международните цени на храните и енергийните суровини, както и сравнително слабото вътрешно търсене. Средногодишната инфлация също се забави до 0,4 %.

От вътрешните фактори с най-голям принос за понижението на общия индекс бе намалението в административно регулираните цени, което в края на годината възлезе на 3,9 %, а приносът им за понижението на общия ХИПЦ се оценява на -0,7 пр.п.

Съществено влияние върху динамиката на потребителските цени в страната оказа и свитото потребление на домакинствата. Това от своя страна създаде условия за задълбочаване на низходящия тренд при базисната инфлация, която към декември възлезе на -0,7 %.

Отрицателното изменение на потребителските цени в страната за първите два месеца на 2014 г. продължи да се ускорява до -2,1 % през февруари. Влияние за това оказа продължаващото понижението на административно определяните цени, задълбочаващата се дефлация при храните и отчетеното понижението в цените на пазарните услуги спрямо година по-рано.

Инфлацията през 2014 г. ще остане сравнително ниска под влияние на очакваната благоприятна конюнктура на международните пазари на суровини. Отрицателното изменение на общия ХИПЦ се очаква да се забави и да премине на положителна територия през втората половина на годината, като в края на периода ще се повиши до 1,4 %. Въпреки това, средногодишната инфлация ще остане слабо отрицателна в размер на 0,2 %, поради отчетените отрицателни стойности в края на 2013 г. и началото на настоящата година.

Средногодишната инфлация ще се ускори до 2,4 % през 2015 г., поради ефект от по-ниската база през предходната година, след което се очаква да се забави до 1,7-1,8 % в периода 2016-2017 г. При допускане за сравнително стабилни международни цени на суровините през следващите години в страната не се очаква ускорение на инфлацията по линия на външни фактори. С възстановяването на вътрешното търсене се очаква относително ускоряване на инфлацията при потребителските цени на услугите в сравнение с хранителните и нехранителните стоки. В този период базисната инфлация се прогнозира около 2 %, като се очертава да бъде малко по-висока от общата инфлация.

Слаб се очаква да бъде приносът на административните цени върху общата инфлация в периода 2014-2017 г. Влиянието на промени в данъчната политика върху динамиката на потребителските цени в страната се очаква също да бъде сравнително слабо, тъй като хармонизацията на акцизните ставки при течните горива беше приключена в началото на 2013 г. Планираното увеличение на акцизните ставки върху цигарите през 2015-2017 г. се очаква да доведе до повишение на цените им средно с 3,9% в края на всяка една от годините, а приносът им за повишението на общия индекс се оценява на около 0,15 пр.п. отново за всяка една от тях.

Платежен баланс

През 2013 г. общото салдо по текущата и капиталовата сметка достигна излишък от 1,2 млрд. евро (3% от БВП) при стойност от 207 млн. евро (0,5% от БВП) през 2012 г.

Определящо значение за положителната динамика имаше силният растеж в износа на стоки. Подобрената икономическа активност в основните ни търговски партньори от ЕС бе обвързано със засилено външно търсене. Понижението на международните цени, отразено в съществено забавяне и дори спад във вътрешните цени на производител, доведе до формиране на отрицателен дефлатор на износа. В резултат, номиналният растеж от 7% бе основно движен от повишение в количествата, докато цените имаха отрицателен принос.

Сълсвременно, слабо вътрешно търсене, отразяващо спада в потреблението и инвестициите, имаше задържащ ефект върху нарастването на количеството на внесените стоки. Низходящата динамика на международните цени също имаше отрицателен принос за номиналното изменение на износа. Ръстът се забави до 1,4% при 8,1% през 2012 г.

Бавното възстановяване на вътрешното търсене през 2014 г. ще се отрази в леко ускоряване на износа. Продължаващото стабилизиране на европейската икономика ще продължава да има положителен ефект върху износа, докато приносът от трети страни ще е ограничен. В резултат се очакват по-умерени темпове на растеж на износа, но все още изпреварващи тези на износа.

Финансовата сметка през 2013 г. бе отрицателна в размер на 1,5 млрд. евро при излишък от 2,2 млрд. евро през 2012 г. Изходящите потоци бяха свързани главно с увеличаване на активите, държани от български банки в чужбина под формата на валута и депозити. Прските чуждестранни инвестиции (ПЧИ) представляваха основният входящ поток по финансовата сметка. Те възлязоха на 1,1 млрд. евро или 2,7% от БВП през 2013 г., отбелязвайки повишение от 2,1% на годишна база.

Очакванията са ПЧИ да се стабилизират на нива леко под 3% от БВП през периода 2014-2017 г., като ще осигуряват пълно покритие на дефицита по текущата сметка.

Таблица: Сравнение на средносрочната макроикономическа прогноза на МФ със зимната прогноза 2014 г. на ЕК

ПОКАЗАТЕЛИ	отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
	2013				
БВП, номинален растеж, %	0,0	3,3	2,7	4,4	4,0
БВП, реален растеж, %	0,9	2,1	1,7	2,6	2,0
Частно потребление	-2,3	1,3	1,4	3,0	1,7
Инавестиции в основен капитал	-0,3	2,1	2,4	4,3	4,2
Износ на стоки и услуги	8,9	6,9	5,6	5,9	6,4
Внос на стоки и услуги	5,7	6,3	5,5	6,6	6,8
БВП дефлатор, %	-0,8	1,1	0,9	1,8	2,0
Текуща сметка, % от БВП	1,9	0,8	1,3	0,2	0,0
Инфлация, средногодишна, %	0,4	-0,2	0,5	2,4	1,8
Безработица, %	12,9	12,8	12,7	12,4	12,1
Заетост (СНС)	-0,4	0,1	0,2	0,5	0,4

Източник: ЕК, МФ, НСИ

Поради по-ранния период на публикуване на прогнозата на ЕК, при изготвянето не са включени ревизиите в данните за brutния вътрешен продукт и платежния баланс за 2012 и 2013 г.

И в двете прогнози се очаква през 2014 г. двигател на растежа на българската икономика да бъде вътрешното търсене. В същото време, през 2013 г. вътрешното търсене беше по-слабо от очакваното както в прогнозата на ЕК, така и в тази на МФ, но беше компенсирало от по-силен ръст на износа. В резултат на отчетената динамика през 2013 г., МФ очаква нетният износ да продължи да има положителен принос за ръста на БВП през 2014 г. и да премине на отрицателна територия през 2015 г., докато според зимната прогноза на ЕК нетният износ няма да има принос за икономическия растеж през 2014 г. Тези различия се отразиха и в по-висок реален растеж на БВП в прогнозата на МФ през 2014 г.

Различията в очаквания икономически растеж за 2015 г. се дължат основно на по-високия ръст на частното потребление в прогнозата на МФ, което ще бъде подкрепено от подобряване на ситуацията на пазара на труда, повишаване на реалните доходи на домакинствата и ускоряване на кредитната активност в страната. Отчетеният растеж на частното потребление през 2012 г. беше 3,7%, докато реалният ръст на БВП беше едва 0,6%. При възстановяване на икономическата активност в страната, имайки предвид историческите данни, растежът на частното потребление би трябвало да реагира по-осезаемо и ускорението му да е значително по-високо от посоченото в прогнозата на ЕК.

Очакванията за развитието на заетостта и безработицата между настоящата прогноза и зимната прогноза на ЕК са близки, а съществуващите незначителни разлики до голяма степен произтичат от отчетните данни за заетостта за 2013 г., които не са използвани в прогнозата на ЕК. И в двете прогнози се очаква пазарът на труда да се стабилизира през 2014 г. в съответствие с възстановяване на вътрешното търсене в страната. Растежът на заетостта ще възлезе на 0,1% спрямо 0,2% на ЕК, а поради различната база от 2014 г. слаби различия в темпа на изменение на разглеждания

показател се очакват и през 2015 г. (съответно 0,5% спрямо 0,4% на ЕК). През 2014 и 2015 г. се предвижда нивото на безработица постепенно да намалява и да е съпоставимо с прогнозата на ЕК.

Очакваната от МФ средногодишна инфлацията през 2014 г. е по-ниска в сравнение със зимната прогноза на ЕК, като разликата може да бъде обяснена с различния период на изготвяне на прогнозите и по-големия обхват на отчетните данни, с които МФ разполага към момента на изготвяне на допусканията. Разликата в очакванията до голяма степен се дължи на отчетеното ускорение на отрицателните стойности на инфлация през първите два месеца на настоящата година и особено на отрицателния принос на услугите за формиране на общия индекс, поради наблюдаваното поевтиняване на транспортните услуги по линия на низходящата ценова динамика на суровия петрол на международните пазари и значителното забавяне в поскъпването на автомобилните горива в страната. Очакванията на МФ за измислените на потребителските цени през 2015 г. са по-високи от тези на ЕК, но това може да бъде отдадено най-вече на ефекта от по-ниската база през настоящата година.

Част 2. Фискална политика и основни параметри за периода 2015-2017 г.

Фискална политика за периода 2015-2017 г.

Устойчивата основа, върху която се гради фискалната политика е предпоставка за постигане на средносрочните цели относно бюджетното салдо и управлението на държавния дълг. Продължаването на последователна и балансирана фискална политика и запазването на тренда на основните фискални параметри на бюджетната рамка са предпоставка за следване на заложените цели в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2014-2016 г. и Бюджет 2014, без да се налага тяхното ревизиране.

Фискалната консолидация ще продължи и през 2017 г. със стъпка, относима към тези за останалите години от периода, заложен в последната средносрочна бюджетна прогноза.

Очакванията за успешна фискална политика през 2014 г. са свързани както със запазване на бюджетния дефицит в рамките на ограниченията, така и с нейното положително влияние върху икономическата активност и растежа. В актуализираната СБП за периода 2014-2016 г. и в Бюджет 2014 бяха отразени промените в макроикономическите допускания и фискалната политика, намерили отражение в актуализацията на бюджета за 2013 г. С одобрената актуализация на Бюджет 2013 бяха коригирани някои модели, на основата на които се формира фискалната политика и се разработват бюджетните сценарии.

Основните цели на фискалната политика на правителството и управлението на публичните финанси бяха насочени към реалистично бюджетно планиране, провеждане на последователна фискална политика за избягване на процикличното влияние на бюджета върху икономиката, обезпечаване на приоритетни политики на правителството и ограничаване на неефективните разходи и структури.

Средносрочните цели за периода 2015-2017 г. са съобразени с ограниченията, наложени от фискалното правило за максимален размер на разходите по консолидираната фискална програма, за максималния размер на дълга, както и с очакванията за усвояването на помощите от ЕС.

Прогнозни фискални параметри по КФП за периода 2015-2017 г.

Общото ниво на приходите, помощите и даренията по КФП за периода 2015-2017 г. се предвижда да бъде в рамките на 37-38 % от БВП при провеждане на последователна данъчно-осигурителна политика и ефективни действия на приходните администрации с цел да се осигури ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството.

През 2015 г. се предвижда намаляване на разходите по КФП с 0,7 % до равнище от 39,6 % от БВП с оглед постигане на заложената фискална цел при съблюдаване на ангажиментите на правителството за провеждане на устойчива и предсказуема данъчно-осигурителна политика. Разходите по КФП за 2016 г. и 2017 г. са съответно 38,3 % от БВП и 37,9 % от БВП с цел осигуряване на постепенно намаляване на дефицита в средносрочен план.

Заложената фискална позиция за периода 2015-2017 г. е дефицит по КФП в размер на 1,5 % от БВП за 2015 г., 1,1 % от БВП за 2016 г. и 0,9 % от БВП за 2017 г.

Таблица: Основни показатели на КФП за периода 2014-2017 г.

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА млн. лв.	2014 Програма	2015 Прогноза	2016 Прогноза	2017 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	31 035,4	32 071,1	32 995,9	34 482,6
% от БВП	38,5%	38,0%	37,2%	37,0%
Данъчно-осигурителни приходи	24 328,7	25 370,7	26 675,7	28 117,3
Исканъчни приходи	3 471,3	3 579,8	3 728,0	3 739,2
Помощи и дарения	3 235,4	3 120,6	2 592,2	2 626,0
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	32 507,7	33 346,1	33 978,9	35 327,6
% от БВП	40,3%	39,6%	38,3%	37,9%
Разходи	31 603,0	32 406,8	32 971,3	34 249,9
Неликвидни разходи	30 933,2	31 627,4	32 194,4	33 328,0
Лихви	669,8	779,4	776,9	921,9
Вноска в бюджета на ЕС	904,7	939,3	1 004,5	1 077,7
БЮДЖЕТНО САЛДО (-/+)	-1 472,3	-1 275,0	-980,0	-845,0
% от БВП	-1,8%	-1,5%	-1,1%	-0,9%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 472,3	1 275,0	980,0	845,0
% от БВП	1,8%	1,5%	1,1%	0,9%
БВП - текущи цени	80 699,0	84 289,6	88 641,6	93 288,8
БВП - реален растеж (%)	2,1%	2,6%	3,4%	3,4%

Заложените параметри по КФП за периода са съобразени с актуалната макроикономическа прогноза, основните допускания, заложили към настоящата СВП и с фискалните правила, уредени в ЗПФ.

Таблица: КФП – Национален бюджет за периода 2014-2017 г.

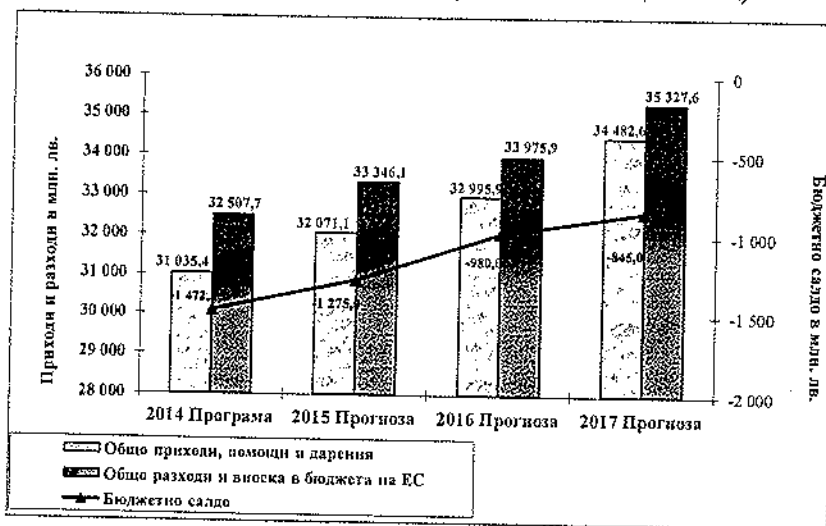
КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2014 Програма	2015 Прогноза	2016 Прогноза	2017 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	27 903,9	29 041,2	30 454,9	31 901,3
% от БВП	34,6%	34,5%	34,4%	34,2%
Даватчно-осигурителни приходи	24 328,7	25 370,7	26 675,7	28 117,3
Недържавни приходи	3 471,0	3 579,6	3 727,9	3 739,2
Помощи и дарения	104,3	90,9	51,3	44,7
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС И ТРАНСФЕРИ	29 158,2	30 144,9	30 806,7	31 963,7
% от БВП	36,1%	35,8%	34,8%	34,3%
Разходи	27 303,8	28 432,9	29 065,5	30 162,9
% от БВП	33,8%	33,7%	32,8%	32,3%
Несъществуващи разходи	26 634,0	27 653,5	28 288,6	29 241,0
Ликви	669,8	779,4	776,9	921,9
Вноски в бюджета на ЕС	904,7	939,3	1 004,5	1 077,7
Трансфер за сметки за средства от ЕС	-949,7	-772,7	-736,7	-723,2
БЮДЖЕТНО САЛДО (-/+)	-1 254,3	-1 103,8	-351,8	-62,4
% от БВП	-1,6%	-1,3%	-0,4%	-0,1%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	1 254,3	1 103,8	351,8	62,4
% от БВП	1,6%	1,3%	0,4%	0,1%

Ефективното използване на европейските фондове предлага възможност за постигане на ускорена реална конвергенция на българската икономика към средните нива на ЕС. Въздействието върху бюджета от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в следващата таблица.

Таблица: КФП – Сметки за средства от ЕС за периода 2014-2017 г.

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2014 Програма	2015 Прогноза	2016 Прогноза	2017 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	3 131,4	3 029,9	2 541,0	2 581,3
% от БВП	3,9%	3,6%	2,9%	2,8%
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ	3 349,5	3 201,2	3 169,1	3 363,9
% от БВП	4,2%	3,8%	3,6%	3,6%
Разходи	4 299,2	3 973,8	3 905,9	4 087,0
% от БВП	5,3%	4,7%	4,4%	4,4%
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	949,7	772,7	736,7	723,2
% от БВП	1,2%	0,9%	0,8%	0,8%
БЮДЖЕТНО САЛДО (-/+)	-218,0	-171,2	-628,2	-782,6
% от БВП	-0,3%	-0,2%	-0,7%	-0,8%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	218,0	171,2	628,2	782,6
% от БВП	0,3%	0,2%	0,7%	0,8%

Графика: Основни параметри на КФП за периода 2014-2017 г. (в млн. лв.)

Част 3. Перспективи за развитието на публичните финанси

Оценка на устойчивостта на публичните финанси и фискалните рискове

Потенциален растеж и отклонение от потенциалния БВП

През 2013 г. потенциалният икономически растеж на България достигна 1,1%. През 2014 г. растежът ще се увеличи до 1,9%. Поради все още високата естествена норма на безработица приносът на труда ще остане отрицателен. През остатъка от периода потенциалният растеж ще се ускори, като с основен принос ще остане общата факторна производителност, а възстановяването на инвестиционната активност ще повиши приноса на капитала.

Очаква се отклонението на БВП от потенциалното му равнище през 2014 г. да достигне до отрицателна стойност от 1,3%. През следващите години икономиката ще се приближи към потенциала, като се очаква отклонението да се затвори към 2017 г.

Таблица: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж (%)	Отклонение от потенциалния БВП (%)
2013	1,1	-1,6
2014	1,9	-1,3
2015	2,4	-1,1
2016	2,7	-0,4
2017	2,9	0,0

Таблица: Приноси към потенциалния растеж (процентни пункта)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2013	-0,8	0,9	1,1
2014	-0,2	0,8	1,2
2015	0,1	0,9	1,3
2016	0,3	1,0	1,4
2017	0,4	1,1	1,5

Структурен бюджетен баланс

През 2013 г. бюджетното салдо, коригирано спрямо фазата на икономическия цикъл, възлезе на дефицит в размер на 1% от БВП (при фактически дефицит на начислена основа от 1,5% от БВП и отклонение от потенциала, оценено на -1,6%). Влошаването на фискалната позиция в структурно изражение с 0,6 пр.п. бе в резултат предимно на по-високите социални плащания, капиталови разходи, заплати и осигурителни вноски за персонала в бюджетния сектор. Фискалната политика през изминалата година се оценява като антициклична, предвид увеличаването на отрицателното отклонение от потенциалния БВП от 1,3% през 2012 г. до 1,6% през разглежданата година. През 2014 г. структурният дефицит се очаква да достигне 1,4%, оказвайки допълнителен фискален импулс за свиване на негативното отклонение от потенциала до 1,3%. От 2015 г. до края на прогнозния период се възобновява консолидационният процес средно с 0,2 пр.п. на година, като отрицателното бюджетно салдо в структурно изражение намалява съответно до 1,2%, 1% и 0,9% от БВП съответно през 2015 г., 2016 г. и 2017 г. Така дефинираната дискреционна фискална политика е в синхрон с оценката за приближаването на икономиката към потенциалното си равнище в средносрочен план.

Предвид одобреното от ЕК право на Република България да приложи т.нар. „инвестиционна клауза“ в периода 2013-2015 г., прогнозите нива за структурен дефицит през тези години се отклоняват незначително от новата средносрочна цел в размер на 1% от БВП. През 2016 г. се очаква целта да бъде постигната, а през 2017 г. салдото на сектор „Държавно управление“ да преизпълнява средносрочната бюджетна цел в структурно изражение с 0,1 пр.п. Трябва да се отбележи, че освен по-високи трансфери към нуждаещите се социални групи, разпределението на правителствените разходи предвижда и значителни средства с инвестиционна цел.

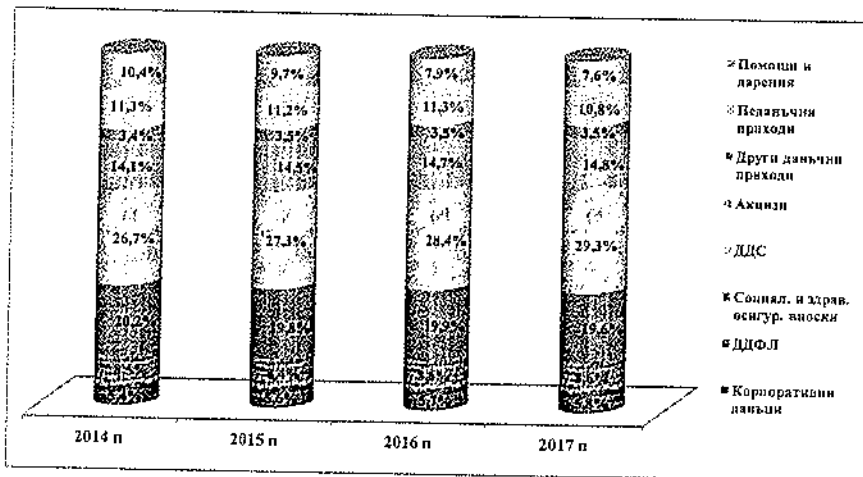
Графика: Цикличност на фискалната позиция

Част 4. Основни политикки за периода 2015-2017 г.

ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРИХОДИТЕ

Графика: Структура на приходите по КФП в % за периода 2014-2017 г.

Данъчна политика

Данъчната политика през периода 2015-2017 г. ще бъде ориентирана към създаване на ефективна данъчна система, предоставяща макроекономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план. Данъчната политика има за цел от една страна осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството, а от друга страна - подобряване на бизнес средата за стимулиране на икономическия растеж и заетостта.

Приоритетите на данъчната политика за периода 2015-2017 г. са:

- ✦ Повишаване на бюджетните приходи и борба с контрабандата;
- ✦ Намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите;
- ✦ Стимулиране на инвестиционната активност и заетостта;
- ✦ Стимулиране на енергийната ефективност и опазване на околната среда.

Приоритетите в данъчната политика и промените в данъчното законодателство, на която основа са извършени прогнозите за данъчните приходи за периода, са структурирани както следва:

1. Повишаване на бюджетните приходи и борба с контрабандата

➤ *Въведен е механизъм за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури*

Въведеният в ЗДДС механизъм за обратно начисляване на ДДС е мощен инструмент за намаляване на данъчните измами с ДДС с потенциал едновременно с това да се ограничи нелоялната конкуренция в отрасъл производство и търговия със зърнени и технически култури и да се предостави значителен допълнителен финансов ресурс за търговците и преработвателите на зърнени и технически култури. Бюджетен ефект – положителен до 400 млн. лв. за 2015 г.

➤ *Въведен е фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България*

Въведеният с ДОПК фискален контрол е с цел предприемане на ефективни мерки за защита на фискалната позиция и предотвратяване неплащането на ДДС, корпоративни данъци и ДДФЛ, както и за ограничаване на нелоялната конкуренция. Бюджетен ефект – положителен 220 млн. лв. годишно.

2. Намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите чрез:

➤ *Прецизирани са разпоредбите на ДОПК с цел усъвършенстване на единната сметка за плащане на данъци и задължителни осигурителни вноски*

С приетите изменения и допълнения в ДОПК се предоставя възможност да се погасяват първо главниците за данъци и осигуровки с изтекъл срок на плащане, а след това лихвите за забава. Промяната цели да се спре начисляването на лихви и да се предотврати натрупването на нови задължения от лицата във временно финансово затруднение.

Регламентирана е правна възможност за разсрочване и отсрочване на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски при облекчени условия – за по-дълъг период и в по-голям размер. Целта на приетите промени е задължените лица във временно финансово затруднение да могат да обслужват текущите си задължения за данъци и осигурителни вноски след получено разрешение за отсрочване или разсрочване на задължения за данъци и осигурителни вноски, на които сроковете за плащане са изтекли и са включени в разрешението за отсрочване или разсрочване. С промените се предвижда задълженията за данъци и осигурителни вноски, включени в разрешението за разсрочване, да се плащат по предварително определен погасителен план, а при разрешението за отсрочване към определен падеж ведно с дължимите лихви за забава (законната лихва). Задълженията, включени в разрешението за отсрочване и разсрочване, се изключват от системата на единната сметка за плащане на данъци и задължителни осигурителни вноски до момента на настъпване на падежите по разсрочването или отсрочването. Регламентирани са ясни критерии и правила за допускане на отсрочване или разсрочване, както и предпазен механизъм при неизпълнение на условията, при които е дадено разрешението за отсрочване/разсрочване.

Освен това, създадена е възможност самоосигуряващите се лица да заявят кои задължения за осигурителни вноски за ДОО погасяват в случаите на няколко публични задължения, сроковете за които са изтекли. При заявяване на това обстоятелство от

самоосигуряващите се лица пред НАП, редът на единната сметка няма да се прилага по отношение на заявените задължения. Промяната е продиктувана от факта, че при непогасяване на осигурителни вноски самоосигуряващите се лица губят осигурителни права.

- Създаване на адекватна бизнес среда на коректните към фиска икономически оператори, в това число привличане на национално ниво на нови икономически оператори чрез изграждане и затвърждаване на добрите практики. Бюджетен ефект – положителен 270,4 млн. лв. годишно.
- Намаляване на административната тежест в областта на акцизното законодателство. Бюджетен ефект – положителен 80 млн. лв. годишно. Приети промени в ДОПК във връзка с постановено Решение № 2 от 4 февруари 2014 г. на Конституционния съд на Република България, обн. ДВ, бр. 18 от 04.03.2014 г.

Приетите изменения и допълнения в ДОПК са изготвени във връзка с постановено Решение № 2 от 4 февруари 2014 г. на Конституционния съд на Република България. Промените са в съответствие с мотивите на решението на Конституционния съд и имат за цел усъвършенстване и доразвиване на идеята за плащане на публичните задължения, установявани от НАП, по заявление от страна на длъжника и по минимален брой бюджетни сметки за запазване на минимално ниво на административната тежест.

Съгласно мотивите в Решение № 2 от 4 февруари 2014 г. на Конституционния съд актуалната редакция на чл. 169, ал. 4 от ДОПК не осигурява в максимална степен реализирането на социалните права, гарантирани в Конституцията на Република България чрез възприетия общ ред за погасяване на задълженията за данъци и задължителни осигурителни вноски, установявани от НАП.

В тази връзка с приетите промени в ДОПК е регламентирано, че когато задълженото лице не е в състояние да погаси едновременно публичните си задължения, установявани от НАП, до започване на принудителното им събиране, длъжникът има право да заяви вида на задълженията, които иска да погаси:

1. задължения за данъци и други задължения за централния бюджет;
2. задължения за здравноосигурителни вноски за бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
3. задължения за задължителни осигурителни вноски за социалноосигурителните фондове, администрирани от Националния осигурителен институт;
4. задължения за вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Съгласно приетите промени при невъзможност да погасят всички свои публични задължения, установявани от НАП, лицата ще имат право да изберат дали да погасят задълженията си за данъци или за задължителни осигурителни вноски.

Целта на промените е да се обезпечи в максимална степен и фондовият принцип на организация на системите на социално и здравно осигуряване, като по нормативен ред се създава стабилитет по отношение на съвременното извършване на плащания към двете социални системи.

С приетите промени в ДОПК се регламентира и разпределението на сумите, постъпили за плащане на съответния вид публични задължения. С постъпилата сума ще се погасява задължението от съответния вид, срокът за внасяне на което изтича най-рано към датата на плащането. Ако срокът за внасяне на две или повече публични задължения от един и същи вид изтича на една и съща дата, те ще се погасяват съразмерно.

Освен това се запазва правото на електронен достъп на лицата до данъчно-осигурителната им сметка, както и се осигурява възможност на лицата във всеки един момент да знаят дали са погасили своите задължения, респективно дали могат да реализират правата, които им гарантира погасяването на задълженията.

► *Въведен е специален режим „Касова отчетност на ДДС“*

Въведеният в ЗДДС специален режим „Касова отчетност на ДДС“ има за цел подпомагане на малките и средни предприятия, които срещат затруднения при плащане на ДДС към бюджета, преди да са получили плащане по извършените от тях доставки на стоки и услуги от клиентите си. Очакваните ползи от въвеждането на специалния режим са намаляване на междуфирмената задължителност; подобряване на ликвидността на малките и средни предприятия; намаляване на данъчните измами, при които се използват фиктивни доставчици и/или фиктивни сделки за неправомерно възстановяване на ДДС или за намаляване размера на дължимия данък за внасяне.

3. Стимулиране на инвестиционната активност и заетостта:

► *Направени са промени в ЗКПО относно данъчната преференция „преотстъпване на корпоративен данък“ за предприятия, извършващи производствена дейност в общини с висока безработица*

Приетите промени в ЗКПО са с цел повишаване ефективността на данъчната преференция, свързана с преотстъпване на корпоративен данък в размер до 100% за предприятия, извършващи производствена дейност в общини с висока безработица. Община с висока безработица ще бъде община, в която безработицата е със или над 25 на сто по-висока от средната за страната. Действащият през 2013 г. режим обхваща общини с безработица над 35 на сто по-висока от средната за страната. Едновременно с тази промяна са въведени нови условия, съгласно които през целия данъчен период данъчно задълженото лице поддържа не по-малко от 10 работни места, като най-малко 50 на сто от тях са заети пряко в извършваната производствена дейност и не по-малко от 30 на сто от персонала са лица с постоянен адрес в общини с висока безработица. Целта на приетите промени е освен насърчаване на инвестициите в по-голям брой общини, така и намаляване на безработицата в тези общини чрез осигуряване на определена заетост. Данъчното облекчение има за цел да замени изтичащата на 31.12.2013 г. схема за регионална помощ по Насоките за национална регионална помощ 2007-2013 г. (ОВ С. 54 от 04.03.2006 г.). Данъчната преференция, представляваща държавна помощ за регионално развитие, в т.ч. всички условия по прилагането ѝ, ще влезе в сила само след постановяване на положително решение от Европейската комисия относно съответствието ѝ с Насоките за националната регионална помощ за 2014-2020 г. на Европейската комисия, като ще се прилага съобразно срока на действие по решението. Бюджетен ефект – отрицателен 4 млн. лв. годишно.

► *Направени са промени в ЗДДФЛ, свързани с въвеждането на данъчно облекчение за доходи от трудови правоотношения, превишаващи*

минималната работна заплата, както и с облагането на доходи от лихви по депозитни сметки в търговски банки

Въведеното данъчно облекчение се изразява в право на възстановяване на данък и е насочено към лицата с най-ниски доходи. От него могат да се ползват само данъкоплатците, които са придобили през годината доходи единствено по трудови правоотношения и нямат доходи по граждански договори или от друга стопанска дейност. Посочените доходи сумарно не трябва да превишават 12 месечни минимални работни заплати за съответната година, като в тях не се включва допълнителното месечно трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит за същата година. Данъчното облекчение е в размер на дължимия данък за придобитите през годината доходи от трудови правоотношения и се ползва с подаване на годишна данъчна декларация – след подаването ѝ лицата ще получат обратно авансово удържания им данък от 10%.

В обхвата на данъчното облекчение влизат само доходи от трудови правоотношения, което е предиктувано от факта, че от облагаемия доход от трудови правоотношения на лицата не е регламентирано приспадане на разходи, вкл. нормативно признати, за разлика от лицата, получаващи други доходи (доходи от стопанска дейност като едноличен търговец, доходи от друга стопанска дейност).

В закона е направена и промяна, свързана с облагането с окончателен данък на brutната сума на придобитите от местни физически лица доходи от лихви по депозитни сметки в търговски банки. Ставката на окончателния данък върху brutната сума на придобитите от местни физически лица доходи от лихви по депозитни сметки в търговски банки се намалява от 10 на сто през 2013 г. на:

- 8 на сто – за доходите, придобити през 2014 г.;
- 6 на сто – за доходите, придобити през 2015 г.;
- 4 на сто – за доходите, придобити през 2016 г.;
- 0 на сто – за доходите, придобити през 2017 г. и следващите години.

Целта на тази мярка е да остави повече разполагаем доход в населението с цел стимулиране на потреблението и икономическата активност. Бюджетен ефект отрицателен за 2015 г. – 16,5 млн. лв., за 2016 г. – 16 млн. лв. и за 2017 г. – 33 млн. лв.

➤ *В ЗАДС е предвидено запазване на данъчната преференция за намалена акцизна ставка върху газьола, използван при първично селскостопанско производство*

В процес на разработване е нов Закон за акцизите и данъчните складове, който се предвижда да влезе в сила от 1 януари 2015 г. С разработването на новия закон се цели подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест чрез разработване на ясни законови разпоредби и опростени процедури за прилагането им от икономическите оператори (намаляване на сроковете за възстановяване на акцизи, въвеждане на възможности за пряко освобождаване от акциз, облекчаване на режима на обезпеченията и др.) и повишаване на бюджетните приходи чрез въвеждане на ефективни законодателни мерки за превенция и борба с данъчните измами, укриването на данъци и контрабандата с акцизни стоки. Предстои преразглеждане на Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията с цел намаляване на енергопотреблението и използване на по-чисти видове енергия.

4. Стимулиране на енергийната ефективност и опазване на околната среда:

➤ *Запазена е действащата акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво*

С приетите промени в ЗАДС се предвижда запазване на действащата акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво в размер на 0,85 лв. за 1 гигаджаул, която е по-ниска от минималната за ЕС в размер на 5,10 лв. за 1 гигаджаул. Ставката от 0,85 лв. за 1 гигаджаул ще се прилага до евентуално постановяване на акт за несъответствие с правилата в областта на държавните помощи от Европейската комисия. По-ниската акцизна ставка за природния газ, използван като моторно гориво, ще стимулира неговото използване, което ще доведе до по-добра защита на околната среда чрез отделяне на по-малко количество вредни емисии на парникови газове и увеличаване на потенциалния екологичен ефект чрез намаляване на общия обем отделен въглероден диоксид.

➤ *В ЗМДТ е предвидено усъвършенстване на данъчното облекчение за данъка върху превозните средства*

Приетите промени в ЗМДТ за усъвършенстване на данъчното облекчение, свързано с данъка върху превозните средства, предвижда същото да се обвързва с екологичните стандарти за емисионни норми на парникови газове. Приетите промени представляват първа стъпка в посока преминаване към имуществено данъчно облагане на превозните средства, определено на база нивата на емисии вредни вещества. Данъчното облекчение за превозните средства с мощност на двигателя до 74 kW включително е разграничено в две групи екологични категории:

- за съответстващите на екологични категории „Евро 3“ и „Евро 4“ данъкът се заплаща с 50 на сто намаление;
- за съответстващите на „Евро 5“ и „Евро 6“ – с 60 на сто намаление от определения годишен данък.

За автобусите, товарните автомобили, влекачите за ремарке и седловите влекачи с двигатели, съответстващи на екологични категории „Евро 3“ и „Евро 4“, данъкът се заплаща с 40 на сто намаление, а за съответстващите на „Евро 5“, „Евро 6“ и „BEV“ – с 50 на сто намаление от определения с наредбата на общинския съвет размер.

Запазена е възможността за намаление от годишния данък върху превозните средства с мощност на двигателя до 74 kW включително, снабдени с действащи катализаторни устройства и несъответстващи на екологичните категории „Евро 3“, „Евро 4“, „Евро 5“, „Евро 6“ и „BEV“. В тези случаи определеният данък за съответната година се заплаща с намаление от 20 до 40 на сто по решение на общинския съвет.

В процес на разработване е нов Закон за местните данъци и такси, който се предвижда да влезе в сила от 1 януари 2015 г. С новия закон се цели повишаване събираемостта на приходите от местни данъци и такси чрез създаване на ефективна законова уредба, подпомагане лицата и общините в процесите на деклариране, установяване и събиране на местни данъци и въвеждане на мерки за превенция и борба с данъчните измами и укриването на данъци. Предвижда се усъвършенстване на имуществените данъци и свързаните с тях преференции, както и въвеждане на ефективна методика за определяне на таксата за битови отпадъци според количеството на реално генерирани отпадъци.

Прогноза за данъчните приходи

Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица и други данъци по ЗКПО)

Прогнозните приходи от корпоративен данък за периода 2015-2017 г. са както следва:

2015 г. – 2 002,6 млн. лв., в т.ч. 209,7 млн. лв. други данъци по ЗКПО;

2016 г. – 2 109,4 млн. лв., в т.ч. 217,1 млн. лв. други данъци по ЗКПО;

2017 г. – 2 234,7 млн. лв., в т.ч. 226,5 млн. лв. други данъци по ЗКПО.

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци е базирана на следните допускания:

- ✓ запазване на ставката от 10 % през целия период 2015-2017 г.;
- ✓ направените изменения в ЗКПО в посока хармонизиране на българското данъчно законодателство с изискванията на европейските директиви и европейската практика в областта на прякото облагане, като се разширява кръгът от лицата, прилагачи данъчна ставка от 5 % за доходи от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения;
- ✓ приетото от законодателя предложение данъчните облекчения под формата на държавна помощ за регионално развитие, след постановяване на положително решение от страна на ЕК, да се прилагат и за 2014 г., като се разширява обхватът на общините, в които може да се престоства корпоративен данък. Бюджетният ефект с загуба в размер на 4 млн. лв. годишно;
- ✓ освобождаване от облагане с данък при източника на доходите от лихви по облигации или други дългови ценни книжа, издадени от местни дружества и допуснати до търговия на регулиран пазар в страната или в държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;
- ✓ при прогнозиране на приходите от данъци по ЗКПО за периода 2015-2017 г. са отчетени прогнозните макроикономически показатели, както и деклариранияте от данъчно задължени лица с годишните данъчни декларации данни за загуби, които подлежат на приспадане през следващи отчетни периоди.

Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за периода 2015-2017 г. са както следва:

2015 г. – 2 706,4 млн. лв.;

2016 г. – 2 832,6 млн. лв.;

2017 г. – 2 956,0 млн. лв.

Прогнозата за постъпленията по ЗДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- прогнозният ръст на средната работна заплата;
- прогнозният брой заети лица;
- очакваната по-висока събираемост на данъците по ЗДДФЛ от страна на НАП;
- нормативните промени.

При прогнозиране на приходите по ЗДДФЛ, освен влиянието на макроикономическите показатели е отчетен и бюджетният ефект от въвеждането на данъчно облекчение за доходи от трудови правоотношения, непревишаващи минималната работна заплата. Този ефект е отрицателен и е в размер на 150 млн. лв. за 2015 г.

При прогнозиране на приходите от данъци върху доходите на физическите лица е отчетен отрицателният ефект от намаляване с 2 процентни пункта на ставката за облагане с окончателен данък на brutната сума на придобитите от местни физически лица доходи от лихви по депозитни сметки в търговски банки. Бюджетният ефект е отрицателен за целия период, като за 2015 г. той е 16,6 млн. лв., за 2016 г. е 16 млн. лв., а за 2017 г. е 33 млн. лв., тъй като ставката от 4 % през 2016 г. става 0 през 2017 г.

В размера на приходите от личното подоходно облагане се включват и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от ДДС за периода 2015-2017 г. са както следва:

- 2015 г. – 8 757,0 млн. лв., ръст 5,7 %, при относителен дял от потреблението – 13,15 %;
- 2016 г. – 9 377,7 млн. лв., ръст 7,1 %, при относителен дял от потреблението – 13,4 %;
- 2017 г. – 10 093,0 млн. лв., ръст 7,6 %, при относителен дял от потреблението – 13,7 %.

При прогнозиране на приходите от ДДС освен прогнозите за макроикономическите показатели са отчетени и следните ефекти:

- положителен ефект от въвеждане на механизъм за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури в размер до 400 млн. лв., като съгласно Директива 2013/43/ЕС на Съвета от 22.07.2013 г. се прилага до края на 2015 г.;
- положителен ефект от въвеждане на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България в размер на 220 млн. лв. годишно;
- положителен ефект от повишаване на акцизните ставки на цигари размер на 16 млн. лв. за 2015 г.;
- положителен ефект от засилване на митническия надзор и контрол и установяване на единна практика при допускане на стоки за свободно обращение по отношение на елементите за облагане и усъвършенстване на сътрудничеството с правоохранителните и правоприлагащите органи с

оглед постигане на по-ефективни резултати в противодействието на нарушения и престъпления в размер на 60 млн. лв. годишно.

При прогнозирането на приходите от ДДС е направено допускането за запазване тенденцията за повишаване на относителния дял на постъпленията от ДДС към потреблението от 13% за 2014 г. на 13,7% за 2017 г.

Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за периода 2015-2017 г. са както следва:

2015 г. – 4 639,0 млн. лв., ръст 6 %, при относителен дял от потреблението – 7,26 %;

2016 г. – 4 840,9 млн. лв., ръст 4,4 %, при относителен дял от потреблението – 7,27 %;

2017 г. – 5 098,0 млн. лв., ръст 5,3 %, при относителен дял от потреблението – 7,27 %.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – горива с относителен дял 47,8 % и тютюневи изделия с относителен дял 44,5 %. Останалите акцизни стоки (алкохолни напитки, бира, ел. енергия и други) имат 7,7 % относителен дял.

В съответствие с договорения преходен период за достигане на минималните нива на акцизните ставки в Общността за периода 2015-2017 г. е предвидено повишаване на акцизните ставки на цигарите.

Акцизи		2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Акциз на цигари	лв./1000 къса	154,45	160,00	165,00	170,00

При прогнозиране на приходите от акцизи освен допусканията по макроикономическите показатели са отчетени и следните ефекти:

- положителен ефект от повишаване акцизните ставки на цигари в размер на 80 млн. лв. годишно;
- положителен ефект от усъвършенстване на контрола върху търговията с акцизни стоки в размер на 100 млн. лв. годишно.

Осигурителна политика

За периода 2015-2017 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на ДОО и участието на държавата в осигуряването за фонд "Пенсии" чрез трансфер на нивата от 2014 г.;
- запазване размера на здравноосигурителната вноска на нивото от 2014 г. – 8 на сто;

- У запазване на диференцирания минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица съобразно облагаемия им доход, съответно в размер на 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв.;
- У запазване на минималния осигурителен доход за земеделските производители и тютюнопроизводители – 240 лв.;
- У определя се максимален осигурителен доход за всички осигурени лица – 2600 лв. за 2015 г.; 2800 лв. за 2016 г.; 3000 лв. за 2017 г.;
- У за периода 2015-2017 г. не се правят вноски за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите".

Други приходи

Приходи от дивидент за държавата

Очакваните приходи от дивидент за държавата за периода 2015-2017 г. са разчетени при отчисления от печалбата на държавните и общинските предприятия и търговските дружества в размер на 70 % за 2015 г., 60 % за 2016 г. и 50 % за 2017 г., като за прогнозния период тези приходи се предвижда да бъдат съответно в размер на 146,6 млн. лв. за 2015 г., 150,3 млн. лв. за 2016 г. и 126,8 млн. лв. за 2017 г.

Приходи от концесионна дейност

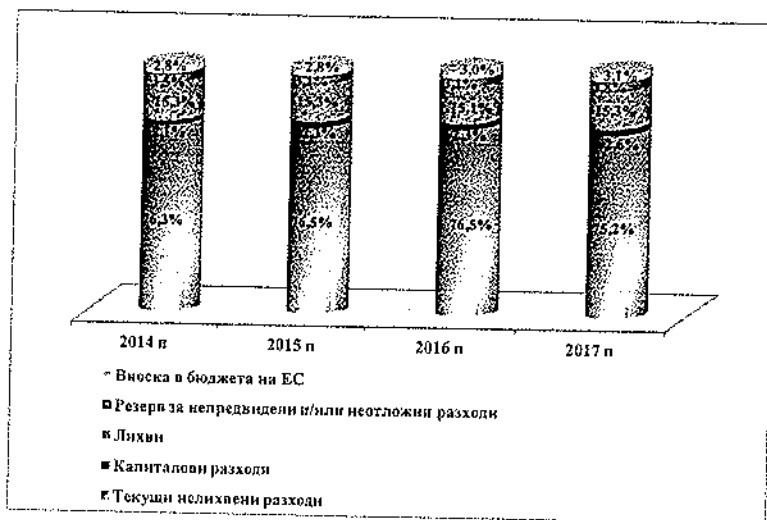
Прогнозните приходи от концесии през 2015 г. възлизат на 112,5 млн. лв., като 73,1 млн. лв. от тях се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и ведомствата и 39,4 млн. лв. по бюджетите на общините, на чиято територия се намират находищата на подземни богатства, минералните води и морските плажове. За 2016 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 112,7 млн. лв., като 73,2 млн. лв. от тях се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и ведомствата и 39,5 млн. лв. по бюджетите на общините. През 2017 г. прогнозните приходи от концесионна дейност се предвижда да бъдат в размер на 113,7 млн. лв., като 72,2 млн. лв. от тях се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и ведомствата и 41,5 млн. лв. по бюджетите на общините.

Приходи от такси

Предвижда се запазване на въведената такса от 20 % върху производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, като очакваните приходи са в размер на 150 млн. лв. годишно за периода 2015-2017 г.

РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ

Графика: Структура на разходите по КФП в % за периода 2014-2017 г., вкл. резерв и вноска в бюджета на ЕС

ОБЛАСТ „ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА“

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на образованието и науката за периода 2015-2017 г. отразяват специфичните особености и традициите на българската образователна система и на научноизследователската среда. За реализиране на приоритетите в тази област ще се изпълняват интегрирани мерки и действия за гарантиране на равен достъп до качествено образование и професионална подготовка и растеж, основан на знанието и науката и развитието на младите хора.

За периода 2015-2017 г. е запазен механизмът за осигуряване на средства за структурни мерки и програми за развитие на образованието по централния бюджет, който беше въведен през 2014 г. За тази цел е предвиден ресурс в размер на 78,6 млн. лв., който ще бъде насочен за изпълнение на мерки за повишаване на качеството на образованието и за осигуряване на достъпа до образование във всички региони в страната. През 2014 г. бяха реализирани предвидените мерки за обвързване на субсидиите на държавните висши училища с комплексната оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда и бяха увеличени диференцираните нормативи за издръжка на обучението в приоритетни професионални направления. Поради тази причина за периода 2015-2017 г. необходимите средства за тази цел в размер на 21,4 млн. лв. са разчетени по бюджетите на държавните висши училища, а не по централния бюджет.

В средносрочната бюджетна прогноза е запазен и резервът за програми за развитие на иновациите в размер на 20 млн. лв. в рамките на средствата от резерва за икономически растеж и държавност.

За периода 2015-2017 г. средствата от Европейския съюз, администрирани досега по бюджета на Министерството на образованието и науката (Центъра за развитие на човешките ресурси) са прекласифицирани съгласно разпоредбите на Закона за публичните финанси. Поради тази причина предвижданите до 2014 г. приходи, съответно разходи за тази цел в размер на 14,9 млн. лв. годишно са намалени от бюджета на Министерството на образованието и науката. От 2015 г. средствата, администрирани от Центъра за развитие на човешките ресурси ще бъдат разходвани и отчитани по въведените със Закона за публичните финанси сметки за средства от Европейския съюз, а не по държавния бюджет.

Мерките за подкрепа и развитие на образованието, науката и младежта включват:

➤ *Усъвършенстване и подкрепа на системата на делегираните бюджети*

За периода 2015-2017 г. се предвижда да бъде запазена системата на делегираните бюджети, но тя да бъде усъвършенствана с въвеждането на нови мерки, насочени към елиминиране на несъвършенства при осигуряването на финансирането.

За 2015 г. по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет са осигурени допълнителни средства в размер на около 40,0 млн. лв. във връзка с увеличението на децата в детските градини (с над 6 000 деца) и на учениците в училищата (с над 2 500 ученика). Стандартите за финансиране на дейностите по образование са завишени в съответствие с ръста в минималната работна заплата.

След подмяната на всички учебници и учебни помагала в системата на средното образование през 2014 г., за което бяха осигурени 43,0 млн. лв., за 2015 г. са осигурени 20,0 млн. лв. за закупуване на необходимите учебници през 2015 г.

Предвидено е целогодишното финансиране на целодневната организация на учебния ден на учениците от I-IV клас.

➤ *Подобряване на качеството на професионалното образование*

При изпълнение на политиката в областта на професионалното образование и обучение в периода 2015-2017 г. предвидените за това средства ще бъдат насочени за:

- осигуряване на качество и ефективност на професионалното образование и обучение;
- подобряване на възможностите за достъп до професионално образование и обучение и повишаване на неговата привлекателност;
- обновяване и модернизирание на материално-техническата база на професионалните училища.

➤ *Постигане на професионална стабилност и висок обществен статут на педагогическите кадри за утвърждаване ролята им на ключов фактор за качество в образованието*

За периода 2015-2017 г. са запазени средствата за финансирането на мерки за привличане и задържане в професията на педагогическите кадри, като е поставен акцент върху стимулирането на младите учители да продължат трудовата си заетост в малките училища в отдалечени региони.

Ще продължат да се развиват дейностите, насочени към създаване на условия и подкрепа за професионалното усъвършенстване на педагогическите кадри.

➤ *Подкрепа на политиката за оптимизация*

Предвидени са средства за компенсиране стойността на безплатните превози на децата и учениците, които подлежат на задължителна подготовка или задължително обучение в паселено място, в което няма детска градина или училище, осъществяващи предучилищна подготовка в съответната подготвителна група или обучение в съответния клас, с осигурен безплатен транспорт до детска градина или училище в най-близкото населено място на територията на общината или на съседна община.

➤ *Подобряване на качеството на образование чрез въвеждане на електронно обучение и подобряване на материалната база*

Предвижда се поетапно реализиране на програма за въвеждане на нови информационни и комуникационни технологии в училище, с което ще бъдат преодолените разликите между нивото на ползване на съвременни технологии от учениците и тяхното приложение в образователния процес.

Предвидени са мерки за подобряване на материалната база в училищата.

➤ *Повишаване на ефективността на финансирането на държавните висши училища чрез обвързването му с реализацията на студентите на пазара на труда и концентриране в приоритетни професионални направления*

За периода 2015-2017 г. са осигурени допълнителни средства в размер на 21,4 млн. лв. по бюджетите на държавните висши училища за обвързването на субсидиите на държавните висши училища с комплексната оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда и за увеличаването на диференцираните нормативи за издръжка на обучението в приоритетни професионални направления.

➤ *Инвестиции в развитието на младите хора*

Основните приоритети на провежданата от правителството политика за младите хора са: подобряване на качеството на живот на младите хора; подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната; мобилизиране на потенциала на младите хора за развитието на Република България и ЕС.

➤ *Финансиране на научните изследвания*

С 0,4 млн. лв. е увеличен трансфера за БАН във връзка с по-високия размер на членския внос на Република България в EUMETSAT за 2015 г.

ОБЛАСТ „СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА“

Приоритетите на националната политика в областта на социалното осигуряване и подпомагане са в съответствие с икономическите възможности и демографските тенденции.

Сред основните приоритети на правителството остава гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра насоченост на социалните помощи, повишаване на ефективността на програмите, усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизиране на

институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението. Ще се оптимизира координацията между системата за социално подпомагане и системата за активни програми на пазара на труда и ще се подпомага социалната реинтеграция на лицата, които получават социални помощи чрез осигуряване на по-добро финансиране при реализацията на програми и проекти в областта на социалното подпомагане.

Основните инструменти за постигането на тези цели, финансирани от държавния бюджет са активните и пасивните мерки на пазара на труда и социалното подпомагане на лицата в неравностойно положение. Ще бъде обърнато внимание на повишаването на качеството на активните мерки на пазара на труда с цел намаляване зависимостта от социални помощи. Усилията ще бъдат насочени към повишаване на ефективността на социалните разходи и контрола по изразходването им.

Пенсионна политика

Прогнозата за разходите за пенсии за периода 2015-2017 г. е разработена при продължаване действието на т.нар. „швейцарско правило“ или осъвременяването е от 1 юли на съответната година на пенсиите по „швейцарското правило“ с процент, равен на сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година. За 2015 г. във формулата за осъвременяване на пенсиите е отразено само нарастването на осигурителния доход, тъй като за 2014 г. се предвижда средно годишно ниво на инфлацията от $-0,2\%$;

Процентите за индексация са съответно: $2,1\%$ за 2015 г.; $3,5\%$ за 2016 г.; $3,3\%$ за 2017 г.

При планиране на средствата, необходими за изплащане на пенсиите за 2015 г. е отразен пълногодишния ефект във връзка с увеличението на пенсиите през 2014 г., считано от 1 юли 2014 г. с 3 на сто, както и естествения ръст на разходите за пенсия, дължащ се на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените.

В резултат на тези допускания разходите за пенсии през 2015 г. нарастват с 256 млн. лв. спрямо предвидените за 2014 г.

В средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. се предвижда заделянето на резерв за социални мерки от по 100 млн. лв. за всяка от годините за обезпечаване на допълнителни великденски и коледни добавки към пенсиите.

Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст се увеличава от 154,50 на 157,74 лв. от 1 юли 2015 г., от 157,74 на 163,26 лв. от 1 юли 2016 г., от 163,26 на 168,65 лв. от 1 юли 2017 г.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се увеличава от 1 юли 2015 г. от 840,00 на 910,00 лв., от 1 юли 2016 г. от 910,00 на 980,00 лв., а от 1 юли 2017 г. от 980,00 на 1050,00 лв.

Политика по заетостта

Политиката по заетостта е разработена в съответствие с управленската програма на правителството и с мерките от Националната програма за реформи в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, както и задачите на Актуализираната Стратегия по заетостта на Република

България 2013-2020 г. За увеличаване на икономическия растеж и заетостта в контекста на Стратегия „Европа 2020“ и преодоляване на социалните последици от кризата ключова роля имат действията, които се предприемат на национално ниво и най-вече мерките, които се предприемат в изпълнение на специфичните препоръки на Съвета на ЕС към държавите-членки. Бюджетната прогноза за периода 2015-2017 г. съдържа действия, програми и мерки, които подпомагат изпълнението на препоръките към България за насърчаването на заетостта, доходите и социално включване. Ограничаването на високата младежка безработица и неактивност е основна задача на Националния план за изпълнение на Европейската „Гаранция за младежта“.

В областта на заетостта приоритет ще бъдат отново действията, насочени към интеграцията на уязвимите групи на пазара на труда, в т.ч.: безработни младежи до 29 г. с подгрупа до 25 г.; безработни над 50-годишна възраст; безработни с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация и недостиг на ключови компетентности, в т.ч. безработни с ниско образование (включително от ромски произход); хора с увреждания и неактивни лица, желасци да работят, в т.ч. обезкуражени лица. Ще се предприемат и действия, насочени към подобряване на ефективността и целенасочеността на изпълняваните национални и регионални мерки, програми и инициативи.

Изпълнението на включените мерки ще допринесе за постигане на по-висок и балансиран растеж чрез наличие на достатъчно работна сила с необходимите знания и умения за реализиране на икономически растеж и създаване на качествени работни места; по-бързо пренасочване на свободната работна сила и намаляване на продължителността на преходите между отделните състояния на пазара на труда. Решаваща е и ролята на институциите на пазара на труда, от капацитета на които зависи подобряването на общото функциониране на цялата система по заетостта и по-ефективното и ефикасно използване на наличните ресурси.

За гарантиране изпълнението на мерките, подкрепящи лицата от неравнопоставените групи на пазара на труда, включително младежи, лица над 50-годишна възраст, разходите за активни мерки на пазара на труда в бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2015 г. възлизат на 85 млн. лв. или с 12 млн. лв. повече средства спрямо 2014 г., при субсидирано трудово възнаграждение за пълен работен ден от 380 лв. месечно.

Социални помощи и обезщетения

Прогнозата за периода 2015-2017 г. по отношение на социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО е разработена при запазени параметри на действащото законодателство в КСО и Закона за бюджета на ДОО за 2014 г., а именно:

- запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане - 410 дни и размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст - 340 лв., за целия период до 2017 г. включително;
- запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднопдневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО, за целия период до 2017 г. включително;

- запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност и при бременност и раждане - 18 календарни месеца; а при безработица - 24 месеца, за целия период до 2017 г. включително;
- запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице - 540 лв., за целия прогнозен период;
- запазва се максималният размер на гарантираните вземания – 1 200 лв. за целия период до 2017 г. включително;
- запазва се минималният дневен размер на обезщетението за безработица (7,20 лв.) и ограничението му на ниво от 60 на сто от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа, за целия период до 2017 г. включително.

В средносрочен период ще продължи насърчаването на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст с цел намаляване на броя на пасивните потребители на социални помощи и създаване на възможност за пренасочване на ресурсите към хората, които имат най-голяма нужда от тях. Очакван резултат от тези стъпки ще бъде намаляване на зависимостта от социални помощи.

Предвижда се през 2015 г. да се увеличи размерът на месечната добавка за отглеждане на дете с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст по Закона за семейни помощи за деца от 240 лв. на 270 лв. За увеличението на добавката за 2015 г. са осигурени допълнително 8 млн. лв.

Предвидени са допълнително 5 млн. лв. за 2015 г. за обезпечаване развитието на професионалната приемна грижа, където размерът на основното месечно възнаграждение на приемните семейства се определя като процент от минималната работна заплата. За периода на бюджетната прогноза за 2016 г. и 2017 г., предвид размера на минималната работна заплата, за всяка от годините са осигурени допълнително по 1 млн. лв., необходими за изплащането на възнагражденията на професионалните приемни семейства.

Социални програми за общини

Предвидено е увеличение с 4 % на стандартите за специализирани институции за предоставяне на социални услуги и с 5 % на социалните услуги, предоставяни в общността, с изключение на дейностите: център за социална рехабилитация и интеграция, център за обществена подкрепа, приют, кризисен център, център за настаняване от семеен тип за стари хора и наблюдавано жилище. Разчетени са средствата за месечна помощ за ученик в институция. Предлага се диференциация на стандартите за защитените жилища и центровете за настаняване от семеен тип в съответствие с целевата група на настанените деца и възрастни – съответно без и с увреждания. Разчетен е ръстът в минималната работна заплата. Планирани са 5,7 млн. лв. за нови 45 центъра за настаняване от семеен тип на деца с увреждания, чиято дейност ще се реализира от началото на 2015 г. след приключване на проект „Детство за всички“, финансиран със средства от ЕС.

ОБЛАСТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Политиката в областта на здравеопазването ще бъде насочена към подобряване на контрола и повишаване на ефективността при разпределянето на ресурсите в сектора, подобряване на достъпа до услугите на спешната медицинска помощ, подобряване на качеството на болнична помощ, усъвършенстване на нормативната уредба по отношение на репродуктивното здраве и лекарствената политика. От важно значение по отношение на управлението на здравната система е подобряване на ефективността на финансиране чрез постигането на консенсус за механизмите на финансиране и необходимостта и възможностите за въвеждане на диагностично-свързани групи, приключването на процеса по въвеждане на електронното здравеопазване и оптимизиране на болничната система.

Политиката в областта на здравеопазването през 2015 г. ще продължи да бъде насочена към ефективно функциониране на системата, доусъвършенстване на нормативната уредба по отношение на спешната медицинска помощ, лечебните заведения за болнична помощ и лекарствената политика.

Предстои да се усъвършенства законовата рамка за провеждане на реформа в сектора.

Предвижда се да продължи действието на приетите от Министерския съвет пакет от мерки, свързани с оптимизиране на здравноосигурителните плащания и подобряване на контрола върху тяхното разпределение и разходване в следните направления:

- усъвършенстване на механизмите и критериите за договаряне и заплащане на лекарствените продукти и медицински изделия, финансирани от бюджета на НЗОК;
- прецизиране на обхвата и съдържанието на медицинските стандарти в болничната и извънболничната медицинска помощ;
- подобряване на изискванията и критериите за медицински и финансов контрол върху дейността на изпълнителите на медицинска помощ и аптеките;
- стабилизиране на здравноосигурителния модел и повишаване финансовата самостоятелност на здравния сектор;
- реструктуриране на болничния сектор;
- развитие на електронното здравеопазване;
- оптимизиране и подобряване на човешките ресурси в здравеопазването.

Приоритет в сектора ще бъде подобряване на дейността на централите за спешна помощ, на организацията и капацитета, както и поэтапна подмяна на линейките със съвременни и оборудвани по европейски стандарти санитарни автомобили.

В изпълнение на Плана за действие на Правителствената програма е изготвена методика за реда и критериите за субсидиране на общинските лечебни заведения за болнична помощ в труднодостъпни и отдалечени райони.

Финансирането на дейностите, свързани с асистирана репродукция и осигуряването на ваксините за задължителните имунизации и реимунизации ще се

осигурява чрез бюджета на Министерството на здравеопазването и за трите години. Това ще даде възможност за изпълнението на дейностите по Националния имунизационен календар и гарантиране изпълнението на промоцията и профилактиката по програмата за осигуряване на общественото здраве със средства от държавния бюджет, независимо от здравноосигурителния статус на лицата.

За здравеопазването в общините са разчетени средства в съответствие с увеличението на минималната работна заплата на персонала в детските ясли, детските кухни и на здравните медиатори. Въвеждат се нови стандарти за финансиране на здравни кабинети в общини с до 40 деца в целодневни детски градини и обединени детски заведения и в общини с до 250 ученика в училище. По този начин се постига подобряване качеството на услугите и превенция на социалното изключване.

ОБЛАСТ „КУЛТУРА“

В изпълнение на заложените в програмата на правителството приоритети за развитието и закрила на българската култура и извеждане на духовността като важен национален приоритет през периода 2015-2017 г. Министерството на културата ще полага усилия в посока на изпълнение на Националната стратегия за развитието на изкуствата, културните и творческите индустрии, културното наследство и културния туризъм в България 2013-2020 г., усъвършенстване на действащата нормативна база, насърчаване на културния диалог, регламентиране на мекенатството в България и създаване на условия за достъп на младите хора до културни дейности.

През тригодишния период ще продължи утвърждаването на българската култура като посланик на страната ни в чужбина като се оказва активна подкрепа на представянето на българските творци зад граница в рамките на съвместни проекти и международни партньорства на културните институти.

През прогнозната период Министерството на културата ще продължи разширяването на програмите на Национален фонд „Култура“ за „Творчески дебюти“, „Мобилност“, „Научни изследвания на културните процеси“ и „Млади творчески таланти“, както и процеса на дигитализация на фондовете от културното наследство (библиотеки, архиви, музейни експозиции, филмотеки, фонотеки и др.). За по-голяма ефективност и постигане на устойчив възпитателен, културен и пазарен дългосрочен ефект ще бъде въведено по-широко участие на ПЧП като форма на сътрудничество.

В рамките на политиката по култура се осигурява финансиране за завършването на „Национален Музеен комплекс“ и на средства на ресорните министерства за осъществяване дейността по съхранение и обработка на архивните документи; поддържане на музейни сбирки на Националния исторически музей - София, Националния музей на образованието - град Габрово и Националния археологически институт с музей при БАН; съдействие на българските дипломатически мисии в чужбина за разширяване на двустранните и многостранни връзки и сътрудничество в областта на културата; подпомагане дейността на Представителния ансамбъл на въоръжените сили и Военния телевизионен канал.

Подпомага се създаването и разпространението на национални и регионални радио и телевизионни програми от БНР и БНТ съгласно издадените им програмни лицензи по Закона за радиото и телевизията.

В сферата на културата за общините в СБП 2015-2017 г. се предвижда увеличение на субсидираните бройки за библиотеките, музеите с регионален характер и читалищата общо с 220 бройки – съответно с 90 бройки за музеите, 30 бройки за библиотеките и 100 бройки за читалищата. Стандартите са завипени в съответствие с ръста в минималната работна заплата.

ОБЛАСТ „ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ“

Основните приоритети на провежданата от правителството политика в областта на физическото възпитание и спорта са: осигуряване на възможности за практикуване на двигателна активност и здравословен начин на живот; развитие на ученическия спорт и на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията; реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения и приваждането им в съответствие с международните стандарти.

За периода 2015-2017 г. са разчетени средства за обезпечаване реализирането на дейности и проекти по провежданите от Министерството на младежта и спорта политики:

- Политика в областта на спорта за учаци и спорта в свободното време – подобряване на условията за практикуване на спорта в свободното време, възможностите за изява и реализиране на лични спортни резултати и укрепване на здравето на хората чрез здравословна двигателна активност през свободното им време, в т.ч. на хората с увреждания и децата в риск. Пълноценен учебно-тренировъчен процес и спортно-техническа подготовка на учениците в спортните училища;
- Политика в областта на спорта за високи постижения – реализиране на програми за елитен спорт, ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво. Развитие на потенциала на младите талантиливи спортисти;
- Политика за приваждане на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти – реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения.

С предвидените разходи за периода 2015-2017 г. на Министерството на младежта и спорта се предоставят възможности за осъществяването на основните цели и приоритети по провежданите политики в областта на физическото възпитание и спорта.

ОБЛАСТ „ОКОЛНА СРЕДА И РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ“

През прогнозния период 2015-2017 г. един от основните акценти е развитието на екологичния потенциал на икономиката посредством въвеждането на екологично чисти технологии и производства, намаляване потреблението на първични суровини и ресурси, превенция и ограничаване на промишленото замърсяване, насърчаване на рециклирането, оползотворяване и повторно използване на отпадъците, развитие на агроекологичните практики, биологичното земеделие и скотуризма, които опазват природното богатство на страната.

Приоритетите в областта на околната среда за следващия тригодишен период са: подобряване управлението на водите и устойчивото ползване на водните ресурси; управление на отпадъците и опазване на почвите, както и съхраняване, укрепване и възстановяване на екосистеми и местообитания. Значителна част от финансирането на дейностите по опазване на околната среда е със средства по фондовете на ЕС.

В областта на опазване на околната среда по бюджета на Министерството на околната среда и водите са предвидени 40 млн. лв. като трансфер за ПУДООС за финансиране изграждането на инвестиционни инфраструктурни обекти и екологични проекти и дейности на бюджетни структури, за изграждане на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения, проекти за изграждане на нови или реконструкция на съществуващи обекти за инсталация или съоръжения за управление на отпадъците, финансиране на специализирани машини, сепариращи съоръжения и инсталации за третиране, преработване, разделяне, системи за рециклиране или оползотворяване на отпадъците, финансиране на проекти за преработване, транспортиране и депониране по обезопасяването на складове за негодни за употреба пестициди и саниране на освободени площи.

Въз основа на Закона за ограничаване на изменението на климата се предвижда трансфер от ПУДООС за МОСВ в размер на 56 млн. лв. за финансиране на екологични проекти в съответствие с националните екологични стратегии и планове.

Сред основните приоритети в областта на околната среда е и продължаване на ускореното изграждане на екологична инфраструктура на страната и екологична мрежа Natura 2000, което ще съдейства за подобряване на качеството на живот на населението и опазване на екосистемите, както и за изпълнение на ангажиментите на страната към ЕС.

В областта на околната среда чрез бюджета на МРР ще бъдат реализирани геозащитни мерки, свързани с противодействие на свлачищните, ерозионните и абразионните процеси.

При изпълнение на политиката в областта на регионалното развитие средствата, разчестени за периода 2015-2017 г. по бюджета на МРР, ще бъдат насочени за развитие на регионите в страната и намаляване на различията между тях, подобряване качеството на жизнената среда, както и за подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите, модернизирани на ВиК и на техническата инфраструктура.

През прогнозния период 2015-2017 г. ще бъдат осъществявани мерки и действия за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населените места, проектиране и изграждане на азовири и подобряване състоянието на жилищния сграден фонд и жилищните условия.

ОБЛАСТ „СЕЛСКО СТОПАНСТВО И ЗЕМЕДЕЛИЕ“

Политиките в областта на селското стопанство са насочени основно за адаптирането на селскостопанското производство към европейските и световни стандарти, повишаването на конкурентоспособността на продукцията и разширяване експортния капацитет на българското земеделие при спазване на строги стандарти за опазване на околната среда и безопасност на храните. За целта ще бъде насърчавана

иновативността и увеличена подкрепата за създаването на работни места в селските райони, като вниманието ще бъде насочено най-вече към малките и средни ферми.

За периода 2015-2017 г. селскостопанската политика на правителството включва: насърчаване развитието на приоритетни за страната сектори; осигуряване на стабилна пазарна среда; подкрепа на доходите на земеделските производители и развитие на селските райони.

Във основа на правилата на законодателството на ЕС българските земеделски стопани могат да получават преходна национална помощ. Целта на преходната национална помощ е да се осигури от 2015 г. подпомагане на важни за страната сектори на земеделието.

За изплащане на средства по одобрените схеми за държавни помощи и преходна национална помощ по приоритетите на провежданата държавна политика в областта на селското стопанство за 2015 г. и 2016 г. са разчетени по 268,1 млн. лв., а за 2017 г. - 299,7 млн. лв.

При изпълнение на политиката в областта на селското стопанство и земеделието, предвидените за периода 2015-2017 г. средства ще бъдат насочени за:

- ефективно и конкурентоспособно земеделие; осигуряване на качествени и безопасни земеделски и преработени продукти и подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони;
- развитие на аквакултурата, стопански, любителски риболов и обогатяване, опазване и устойчива експлоатация на рибните ресурси;
- увеличаване на горските ресурси и дивечовите запаси и ефективното им управление.

ОБЛАСТ „ТРАНСПОРТ И СЪБЩЕНИЯ“

Политиката в областта на транспорта е насочена към развитие на базисната транспортна инфраструктура, която е важно условие за поддържането на устойчив икономически растеж. Основни приоритети на транспортната политика са повишаване качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчиво развитие на транспорта, както и ограничаване на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда и осигуряване на високо ниво на безопасност и сигурност. Предвидените разходи в областта на транспорта и съобщенията отбелязват нарастване, като голяма част от разходите за периода са планирани като средства по Структурните и Кохезионни фондове на ЕС и се очаква значително нарастване на финансирането по тази политика със средства от ЕС. Увеличава се и ролята на общините.

При изпълнение на политиката в областта на транспорта и съобщенията средствата, предвидени за периода 2015-2017 г., ще бъдат насочени за:

- осигуряване на пълно съответствие с общоевропейската визия от „Бялата книга“ за транспортната политика на ЕС, новите насоки за развитие на Трансевропейската транспортна мрежа и с ангажиментите от управленската програма на правителството „Държавност, развитие, справедливост“;
- изграждане на модерна, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на

територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизирание на пътната инфраструктура;

- приоритетно развитие на железопътния транспорт като евтин, достъпен и екологичен;
- осигуряване на качествени транспортни услуги на населението, равен достъп, сигурност, безопасност и опазване на околната среда.

В бюджета за 2015 г. са предвидени разходи за текущ ремонт и поддържане на републиканската пътна мрежа и за неотложни основни ремонти, рехабилитация и реконструкция на републикански пътища от I, II и III клас на територията на страната с източник приходи от винетни такси и таксите за специално ползване на пътищата.

В средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. се предвижда до края на 2016 г. да приключи изпълнението на проект „Транзитни пътища V“, за изпълнението на който през 2015 г. са разчетени допълнително 100 млн. лв.

По бюджета на МТИТС за 2015 г. са разчетени субсидии за нефинансови предприятия, както следва: за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД субсидии по договора за извършване на обществени превозни услуги в областта на железопътния транспорт на територията на Република България и за „Български пощи“ ЕАД за компенсиране на несправедливата финансова тежест от изпълнението на универсалната пощенска услуга по Закона за пощенските услуги.

В средносрочен план са предвидени средства за продължаване на държавното финансово подпомагане на Държавно предприятие „Национална компания Железопътна инфраструктура“ в съответствие с Договора между държавата, представлявана от министъра на финансите и от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, от една страна, и Национална компания „Железопътна инфраструктура“, от друга страна. Със средствата се финансират дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

ОБЛАСТ „ЕНЕРГЕТИКА“

Основната цел на провежданата правителствена политика в областта на енергетиката е постигането на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез разгръщане на възобновяеми източници на енергия и по-ефективно използване на изкопаемите енергийни източници. Освен това усилията ще бъдат насочени към минимизиране влиянието на производството и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси и намаляване на вредното въздействие на изкопаемите ресурси.

Приоритетните направления за периода 2015-2017 г. са:

- ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки;
- енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и възстановяеми енергийни източници;

- либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите;
- овладяване на негативните промени в климата чрез включване на българските енергийни инсталации в европейската Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове.

В средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. са разчетени (за всяка една година) целеви средства за инвестиции и програми в областта на енергетиката в размер до 150 млн. лв. в рамките на средствата от резерва за икономически растеж и държавност при съобразяване със законодателството по държавните помощи.

ОБЛАСТ „ТУРИЗЪМ“

Основната цел на провежданата правителствена политика в областта на туризма е създаване на условия за неговото развитие като приоритетен отрасъл за страната.

Предвидените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. средства за развитието на българския туризъм са насочени към:

- предприемане на конкретни мерки и действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез диверсификация на националния туристически продукт;
- реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм;
- провеждане на маркетингова и рекламна политика на националния туристически продукт, която да подобри неговия имидж и позициониране на туристическия пазар.

ОБЛАСТ „СЪДЕБНА ВЛАСТ И ПРАВОСЪДИЕ“

Предвидените средства за разходи по бюджета на съдебната власт за периода 2015-2017 г. са насочени за изпълнение на следните основни политики, заложили в актуализираната Стратегия за реформа на Българската съдебна система:

- осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата;
- спазване на законността в Република България;
- управление и организация на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост;
- укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи;

- контрол на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност;
- единна информационна система за противодействие на престъпността;
- информационна стратегия на правораздавателните органи на Република България.

Основните приоритети на Министерство на правосъдието са: гарантиране правовия ред в страната; борбата с престъпността и корупцията, както и реформиране и подобряване работата на съдебната система за възстановяване на справедливостта в обществото.

Министерството на правосъдието е отговорно за създаването на ефективно законодателство и съдействие за подобряване дейността на съдебната система с оглед постигане на ефективно, справедливо, прозрачно и достъпно правосъдие.

Министерството на правосъдието е отговорно и за подобряване материалните условия на органите на съдебната власт чрез ново строителство, закупуване на сгради и основни ремонти на съществуващия сграден фонд.

Важна част от дейността на Министерство на правосъдието е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

ОБЛАСТ „ВЪНШНИ ОТНОШЕНИЯ“

Правителството се ангажира с провеждането на активни външни отношения посредством провеждането на ефективна дипломатическа служба, публична дипломация и активна двустранна и многостранна дипломация.

Развитието на ефективната дипломатическа служба е свързано с планиране, организиране, осигуряване и осъществяване на ефективна дейност на задграничните представителства (дипломатически и постоянни представителства, генерални консулства и консулства) с оглед изпълнение на целите на външната политика. Ефективната дипломатическа служба се занимава с поддържането на консулските отношения с други държави и оказване на всестранна подкрепа на български граждани в чужбина. Развитието на ефективната дипломатическа служба включва администрирането, управлението и издръжката на задграничните представителства.

В областта на публичната дипломация се планират публични мероприятия и дейности, както и културна дипломация. Посредством публичната дипломация се утвърждава образа на България като страна - членка на ЕС, интегрира се културното взаимодействие в приоритетни външнополитически политики и програми, развиват се международни и национални сътрудничества, организират се национални и международни конференции, публични лекции и др.

Най-значимата област, която представя България на международната политическа карта е политиката по отношение на активната двустранна и многостранната дипломация. Тя се изразява в провеждането на двустранни отношения, международно сътрудничество, Европейска политика, визова политика и управление при кризи, както и принос за формиране на политики на ЕС и НАТО. Двустранната и многостранна дипломация е свързана с осъществяването на българските интереси при

реализирането на общите политики на ЕС в различните институции; защита на българските интереси в двустранните отношения и реализирането на политика за сигурност. Развитието на двустранната и многостранна дипломация обхваща сътрудничеството със страните от Югоизточна Европа и Черноморския регион, както и защита на българските интереси в рамките на Общата външна политика и политиката за сигурност на ЕС.

За периода 2015-2017 г. за по-ефективното провеждане на политиката в областта на външните отношения са разчетени допълнителни средства за вноски и участия в международни икономически организации и дейности, международни сгодби и споразумения.

ОБЛАСТ „ВЪТРЕШЕН РЕД И СИГУРНОСТ“

Правителствената политика в областта на сигурността и вътрешния ред се реализира в следните основни направления:

- опазване на обществения ред и противодействие на конвенционалната престъпност;
- превенция на икономическата престъпност и корупцията в държавната администрация с акцент върху противодействието на престъпленията против паричната и кредитната система и измамите с ДДС;
- противодействие на организираната престъпност, в т.ч. за придобиване и легализиране на финансови средства в големи и особено големи размери с неясен и недоказан произход;
- недопускане извършването на терористични действия на територията на страната и охрана на стратегически и особено важни обекти, дипломатически представителства и други обекти;
- усъвършенстване на контрола върху оръжията, взривните вещества и пиротехническите изделия;
- противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите, в т.ч. битовата престъпност и противозаконното отнемане на моторни превозни средства (МПС);
- управление на миграционните процеси и на бежанския поток и гарантиране сигурността на външните граници чрез ефективен граничен контрол и прилагане на най-добрите Шенгенски практики;
- осигуряване на безопасността на движението по пътищата и съответната превантивна дейност;
- пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и извънредни ситуации;
- осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС), както и наблюдение и контрол на процедурите по разрешаване и прилагане на СРС с цел защита правата и свободите на гражданите, националната сигурност и обществения ред.

ОБЛАСТ „ОТБРАНА“

Стратегическата цел на отбранителната политика на Република България е защита и утвърждаване на националните интереси чрез развитие, усъвършенстване и използване на адекватни отбранителни способности и изграждане на единен комплект оперативно съвместими Въоръжени сили, способни да изпълнят целият обем от задачи, породени от тенденциите в развитието на геостратегическата среда на сигурност (съгласно Стратегия за национална сигурност на Република България).

Основни направления на политиката на правителството в областта на отбраната са следните:

- изграждане на отбранителни способности чрез усъвършенстване на професионализма на хората в отбраната, модернизацията на въоръжението и бойната техника и усъвършенстване на процедурите и практиките на отбранителния мениджмънт;
- участието в многонационални проекти по изграждане и развитие на способности в рамките на инициативите на НАТО „Интелигентната отбрана“ и на ЕС „Обединяване и споделяне“ да продължи да се утвърждава като важно направление, допълващо националните ни усилия за изграждане на необходимите отбранителни способности;
- чрез изграждане на отбранителни способности, да се работи за устойчивото развитие на националната отбранителна технологична и индустриална база;
- целенасочено използване на публично-частно партньорство и други форми на сътрудничество на институциите и бизнеса и/или научния сектор за развитие на национални отбранителни способности в бързо развиващи се и високотехнологични области;
- приложение на принципите на Бялата книга за отбраната и Въоръжените сили.

Министерство на отбраната изпълнява изцяло правителствената политика в областта на отбраната чрез реализирането на две политики:

- Политика „Отбранителни способности“, чиято основна цел е изграждане на оперативно съвместими Въоръжени сили, способни да изпълнят целият обем от задачи, породени от тенденциите в развитието на геостратегическата среда на сигурност, с единна система за командване и управление за мирно време и при кризи, със съответстващи на ролята, мисиите и задачите им организация, численост, въоръжение, техника и подготовка;
- Политика „Съюзна и международна сигурност“, чиято основна цел е участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС по сигурността и отбраната и адекватен принос към реализирането им.

В рамките на средствата от резерва за икономически растеж и държавност в средносрочен план е запазен резервът за бойна подготовка и бойна готовност на видовете въоръжени сили в размер на 20 млн. лв.

Част 5. Бюджетни взаимоотношения с общините и фискална децентрализация

Политиките в бюджета по отношение на общините са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие. Продължават дейностите за преодоляване на натрупаните вътрешни диспропорции между регионите. През 2015-2017 г. ще продължи реализирането на Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие“, като ще се финансират само общински проекти. Продължава диалогът с представителите на местната власт както по отношение усвояването на европейските средства, така и по всички актуални въпроси, касаещи местните общности. В процес на съвместни анализи са направенията за подобряване ефективността на местните власти и създаване на условия за подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Сред приоритетите в работата на Съвета по децентрализация са предложения за подобряване механизмите за разпределение на изравнителната субсидия.

Таблица: Бюджетни взаимоотношения с общините (в хил. лв.)

Бюджетни взаимоотношения	Закон 2014	от тях:		Прогноза 2015	от тях:		Разлика 2015-2014
		местни	делегиран		местни	делегиран	
Общо	2 384 738,8	365 640,0	2 019 098,8	2 482 093,4	386 400,0	2 095 693,4	97 354,6
обща субсидия за държавни дейности	1 988 198,8	0,0	1 988 198,8	2 063 293,4	0,0	2 063 293,4	75 094,6
обща изравнителна субсидия	255 640,0	255 640,0	0,0	264 000,0	264 000,0	0,0	8 360,0
трансфер за зимно поддържане и снегорачистване	19 000,0	19 000,0	0,0	23 000,0	23 000,0	0,0	4 000,0
целева субсидия за капиталови разходи, в т.ч.:	121 900,0	91 000,0	30 900,0	131 800,0	99 400,0	32 400,0	9 900,0
- за изграждане и осъвремен ремонт на общински пътища	60 000,0	60 000,0	0,0	63 000,0	63 000,0	0,0	3 000,0
- целева субсидия по методика	61 900,0	31 000,0	30 900,0	68 800,0	36 400,0	32 400,0	6 900,0

В КФП е предвидено общо увеличение на собствените приходи на общините във връзка с тенденция за нарастване на постъпленията от имуществените данъци и данък върху превозните средства. Допълнителни положителни ефекти върху собствените приходи на общините се очакват в резултат на подобряване събираемостта на приходите.

Относителният дял на общинските разходи по КФП достига 5,1 % от прогнозния БВП, а дялът на разходите за местни дейности през 2014 г. е разчетен на 51 % от общите разходи на общините. Относителният дял на общинските разходи в общата структура на разходите по КФП достига 13,3 %.

Увеличение през 2015 г. има в размера на бюджетните взаимоотношения между общините и централния бюджет с 97,3 млн. лв., в т.ч.: на единните стандарти в делегираните от държавата дейности – със 75,1 млн. лв.; на изравнителната субсидия – с 8,3 млн. лв.; на трансферите за зимно поддържане и снегоочистяване – с 4 млн. лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи - с 9,9 млн. лв., в т.ч и за ремонт и изграждане на общински пътища - с 3,0 млн. лв.

Координацията на секторните политики в областта на делегираните от държавата дейности се реализира с участието на местните власти. Бюджетът на всяка делегирана от държавата функция се определя по утвърдените стандарти и натурални показатели, съгласувани с отрасловите министерства и Националното сдружение на общините в Република България. Напредък се очаква при разработените планове за развитие на социалните услуги, които са обвързани с други стратегически и планови документи на местно равнище на управление. Продължава тенденцията на намаляване дела на услугите в специализираните заведения за сметка на увеличаването на услугите в общността.

Част 6. Управление на средствата от европейските фондове и програми

И през периода 2015-2017 г. средствата от Европейския съюз ще продължат да подкрепят развитието на различни сектори от икономиката, социалното включване и инвестициите в научни изследвания и иновации на България.

Оперативните програми за периода 2014-2020 г. са съобразени с четирите основни приоритета за Европейските структурни и инвестиционни фондове:

➤ *Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж*

В частта „социално включване“ се предвиждат дейности, свързани с подобряване на достъпа до работа и активното включване на отдалечените от пазара на труда; насърчаване на активния живот на възрастните хора; инвестиции в ранното детско развитие; премахване на институционалния модел на грижа и развитие на интегрирани междусекторни услуги за социално включване.

По отношение на образованието инвестициите са в посока на подобряване на достъпа до образование и насърчителни мерки за намаляване броя на преждевременно напусналите средно-образователната система, повишаване качеството на образователната система и образователни услуги, съобразени с пуждите на пазара; партньорства между висшето образование, предприятията и сектора на научните изследвания.

Предвиждат се инвестиции и в областта на здравеопазването, насочени към модернизация на лечебни заведения и подобряване на достъпа до здравни услуги.

➤ *Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж*

В сферата на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) се предвижда развитие и широкото ползване на ИКТ-базирани продукти и услуги, включително през интернет, чрез развитието и въвеждането на нови методи за производство и пласмент; подобряване достъпа до надежден интернет като основа за разработване и ползване на ИКТ-базирани услуги и решения (за селските райони).

➤ *Свързаност и зелена икономика за устойчиве растеж*

В сферата на транспорта инвестициите са насочени към модернизация и изграждане на липсващи пътни и железопътни отсечки; интермодален транспорт; управление на трафика и подобряване на безопасността и сигурността на транспорта.

Мерките в околна среда са насочени към изграждане на водна и канализационна инфраструктура, пречиствателни станции; управление на отпадъците; Natura 2000 и биологично разнообразие; ресурсна ефективност; опазване и разширяване на културното и природното наследство.

➤ *Добро управление и достъп до качествени обществени услуги*

Мерките обхващат развитието на електронно управление, както и ефективност и ефикасност на съдебната система; ефективност и ефикасност на публичната администрация.

Всички посочени по-горе приоритети са част от Споразумението за партньорство и ще имат спомагателна роля по отношение прилагането на изпълнението на ключови стратегически национални политики в областта на образованието, заетостта, развитие на конкурентоспособността на икономиката, здравеопазването и други ключови за страната сектори.

Изпълнението на интервенциите е силно обвързано с изпълнението на предварителни условия, които целят насочването на средствата от ЕС към реформирани сектори, инвестициите в които ще могат да постигнат предвидения ефект. От една страна, това означава, че е необходимо мобилизиране на национален ресурс за изпълнение на тези условия до края на 2016 г., който трябва да бъде осигурен на секторните министерства. От друга страна, неизпълнението на условията би довело до спиране на интервенциите със средства от ЕС за нереструктурираните сектори. Като се имат предвид крайните срокове за изпълнение на предварителните условия, този ефект ще бъде усетен в бюджетите след 2016 г.

СТРУКТУРНИ И КОХЕЗИОНЕН ФОНДОВЕ НА ЕС И ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ

При планирането на разходите и приходите за периода 2015-2017 г. са отчетени както спецификите във връзка с изпълнението на програмите за програмен период 2014-2020 г., така и опитът от програмен период 2007-2013 г.

През 2015 г. и 2016 г. всички оперативни програми, съфинансирани от СКФ 2007-2013 г., навлизат във финалната фаза за реализиране на финансираните чрез тях проекти, поради което се очаква да бъдат разплатени над 23 % от техните първоначални бюджети. Планираните разходи по всяка от програмите са съобразени с неизразходената част от тези бюджети, възможностите за завършване на вече договорените проекти до 31.12.2015 г., както и сроковете за възстановяване на последните верифицирани разходи към бенефициентите през 2016 г.

По отношение на разчетите за програмнен период 2014-2020 г. е взет под внимание опитът от стартирането на програмнен период 2007-2013 г. Реално схемите по отделните програми стартираха в края на първата година, като през 2007 г. нямаше извършени разходи по отделните програми, а разходването на средствата стартира реално в средата на 2008 г. и то предимно с авансови плащания към бенефициентите. Следва да се има предвид, обаче, че това беше първи програмнен период, в който България прилага Структурните фондове и Кохезионния фонд. На практика целият натрупан опит от програмнен период 2007-2013 г. дава увереспост, че реалното разходване на средствата по оперативните програми през програмнен период 2014-2020г. ще стартира по-рано. За целите на коректността на прогнозите е взето под внимание и времето, което ще отнеме одобряването на новите оперативни програми от ЕК, като може да се очаква техният реален старт да бъде още през 2014 г. За 2016 г. и 2017 г. се очаква постепенно да се увеличат разходите по тези програми.

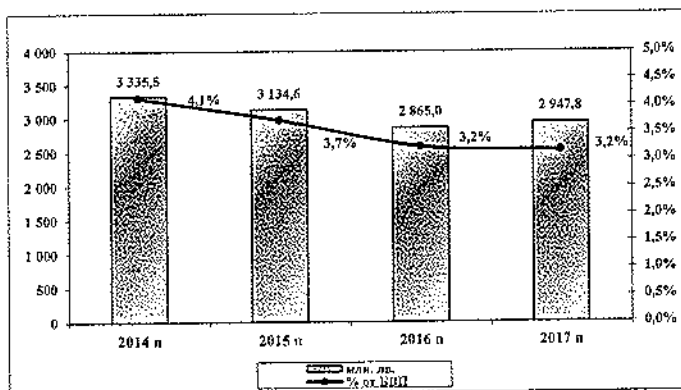
По отношение на приходната част са взети предвид и промените в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начинът на предоставяне на предварителното финансиране от ЕК, както и въведеното годишно уравнивяване на сметки, което ще се прилага от 2016 г.

В резултат на изброените по-горе особености се наблюдава тенденция на леко намаляване на заложените разчети за 2016 г. и 2017 г. спрямо тези за 2015 г.

Разходна част

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансирани от СКФ, са взети под внимание застъпването на двата програмни периода през 2015 г. и 2016 г., различните правила за всеки от периодите, както и съответните етапи, в които се намират отделните оперативни програми.

Графика: Разходи на Национален фонд - сметка за средства от ЕС за периода 2014-2017 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

Прогнозата за разходите по оперативните програми, съфинансирани със средства от СКФ 2007-2013 е разработена в съответствие с предвижданията на Управляващите органи по приключването на разплащанията по съответните програми. По отношение на двустранните програми за трансгранично сътрудничество на ЕС (външни граници) прогнозата е съобразена и със спазването на правилото за автоматичното освобождаване от бюджетен ангажимент (N+3). Крайният срок за разплащане по тези програми е 31.12.2017 г.

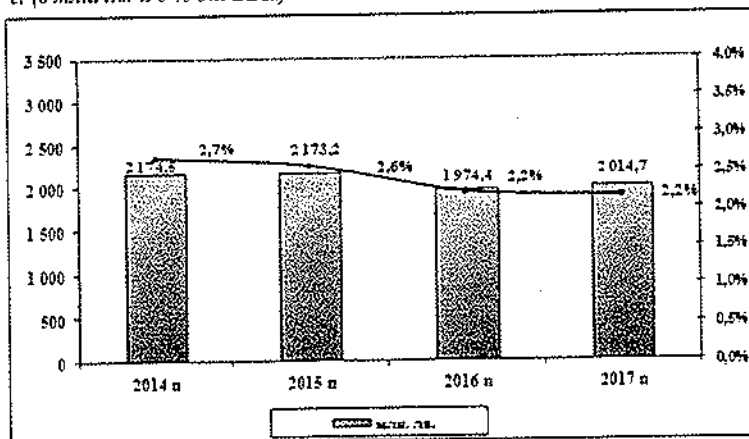
В допълнение на посочените по-горе особености, следва да се отбележи, че до края на 2015 г., се очаква да бъдат завършени и успешно усвоени средствата по следните големи проекти:

- по ОП „Транспорт“: „Строителство на автомагистрала „Марица“, лот 1 и лот 2“; „Електрификация и реконструкция на железопътна линия Пловдив – Свиленград по коридори IV и IX. фаза II: Първомай – Свиленград“; „Рехабилитация на железопътната инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив – Бургас“; „Разширение на метрото в София етап III“; „Модернизация на железопътния участък Септември – Пловдив“ и „Строителство на автомагистрала „Струма“, лот 1, лот 2 и лот 4“.
- по ОП „Околна среда“ се очаква да се реализират: „Интегриран проект за водния цикъл на Враца“; „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Габрово“; „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община – фаза I и фаза II“; „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Пловдив – фаза I“, а за „Интегриран проект за водния цикъл на град Асеновград“, „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Добрич – фаза I“ и „Интегриран проект за водния цикъл Плевен–Долна Митрополия“ се очаква успешно да бъде усвоено финансирането за програмен период 2007-2013 г.
- по ОП „Регионално развитие“: Трите големи проекти за интегриран градски транспорт на градовете София, Варна и Бургас; проект за „Изграждане на Северна скоростна тангента от км 0+000 до км 16+540“, както и проекта на Министерство на вътрешните работи за доставка на пожарни коли и противопожарна техника за градските агломерации.

При планирането на разходите по оперативните програми, съфинансирани от СКФ 2014-2020 г., са взети под внимание сроковете за одобрение от ЕК на Споразумението за партньорство и на оперативните програми, етапът на подготовка на всяка от тях, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти. Така например оперативните програми, насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение и към развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, обхващат проекти с голям мащаб, от национално значение, реализирани поэтапно във времето с ангажиране на значителен ресурс за изпълнението им. На други полюс се намират програмите, които са насочени към насърчване на заетостта на населението и подпомагане на най-нуждаещите се. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти се генерират регулярни, по сравнително по-малки по обем разходи.

Приходна част

Графика: Приходи на Национален фонд - сметка за средства от ЕС за периода 2014-2017 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

Програмен период 2007-2013 г.

Планираните приходи за 2015-2017 г. по програмите, съфинансирани от Структурните и Кожезионния фондове на ЕС за периода 2007-2013 г., както и за двустранните програми за трансгранично сътрудничество (външни граници), включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

За гореспоменатите програми е приложен следният подход:

- размерът на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявляемата за плащане, които страната-членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат изпълнени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявлени за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата са планирани за получаване през следващата година;
- размерът на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година. При прогнозирането на приходите са отчетени и текстовете на чл. 79 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г., съгласно които общата сума от префинансирането и извършените междинни плащания не може да превъзлизава 95 % от приноса от фондовете за всяка оперативна програма.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

Програмен период 2014-2020 г.

През програмен период 2014-2020 г. програмите, които ще се реализират с подкрепата на СКФ 2014-2020, са както следва:

Оперативна програма	Финансово разпределение на средствата от СКФ 2014-2020 ⁶
	(в млн. лв.)
Транспорт и транспортна инфраструктура	3 153,40
Околна среда	2 922,83
Райони в растеж	2 642,09
Иновации и конкурентоспособност	2 350,56
Развитие на човешките ресурси	1 750,60
Наука и образование за интелигентен растеж	1 139,78
Добро управление	558,45

При планиране на приходите от програмите, които ще бъдат финансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС за периода 2014-2020 г. са взети под внимание предварителното финансиране (първоначално и годишно), което се очаква да получи България, както и европейската част на извършените разходи, които ще бъдат възстановени от ЕК при съобразяване с разпоредбите на приложимите регламенти.

Съгласно приетите в края на 2013 г. регламенти ЕК ще превежда за всяка от годините – 2014 г., 2015 г. и 2016 г. първоначално предварително финансиране по всяка оперативна програма в размер на 1 % от нейния бюджет. Така държавата ще разполага с финансов ресурс под формата на предварително финансиране в размер на 3 % от Европейската компонента в бюджетите на оперативните програми, като ще използва сумата до края на програмния период. Също така, се предвижда в периода 2016-2022 г. ЕК да превежда на държавите членки годишно предварително финансиране, като за 2016 г. то е в размер на 2 %, а през 2017 г. - 2,625 % от Европейската компонента в бюджетите на оперативните програми.

През програмен период 2014-2020 г. се въвежда така нареченото годишно уравниване на сметките, съгласно което ЕК ще възстановява текущо 90 % от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите-членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще се изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90 %.

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към насърчаване развитието на приоритетни за страната сектори, осигуряване на стабилна

⁶ Съгласно Споразумението за партньорство одобрено с Решение № 184 на Министерския съвет от 02.04.2014 г.

пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските производители и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политиката са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските производители (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще постъпят средствата за подпомагане на земеделските производители по схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

Съгласно Договора за присъединяване на страната ни към ЕС директните плащания в България през 2015 г. ще възлизат на около 90 % от нивото на ЕС-26. По схемата за единно плащане на площ през 2015 г. се предвижда да бъдат усвоени 1 415 млн. лв. директни плащания на земеделски производители – плащания за сметка на ЕС. През 2016 г. и 2017 г. директните плащания за България ще възлизат на 100 % от нивото на ЕС-26 или 1 555 млн. лв. за 2016 г. и 1 556 млн. лв. за 2017 г.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2015-2017 г. се предоставят чрез различни механизми - интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; експортни субсидии за компенсиране на разликите в цените в ЕС и световния пазар; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за вино (преструктуриране на лозя), пчеларство и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2015 г. е в размер на 102 млн. лв., а за 2016 г. и 2017 г. съответно в размер на 102 млн. лв. и 94,8 млн. лв.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино - мярка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма за пчеларство“ и „Промоционални програми за земеделски продукти“.

По линия на втория стълб на ОСП ще постъпят средствата за развитие на селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС без съфинансирането към тях за селскостопанската и общата рибарска политика са, както следва:

- У за 2015 г. – 665 млн. лв.;
- У за 2016 г. – 846,6 млн. лв.;
- У за 2017 г. – 926,6 млн. лв.

За програмен период 2014-2020 г. се предвижда с финансираните мерки по ПРСР да се осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони:

- У стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- У повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- У насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- У възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;

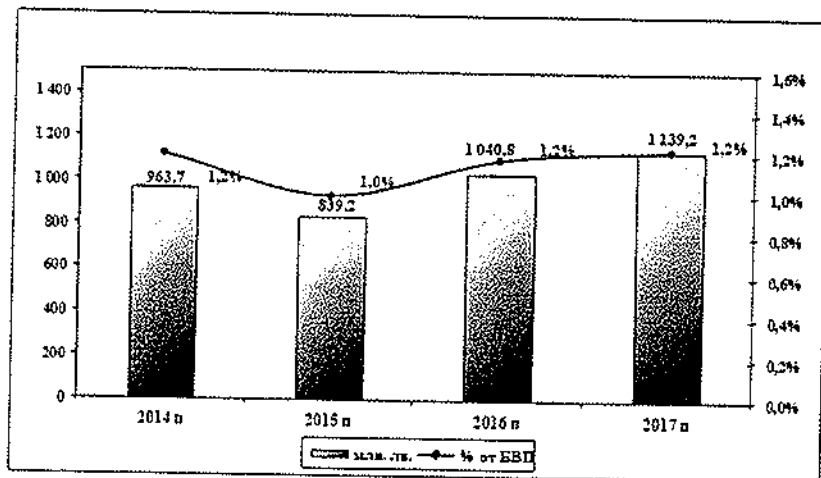
- насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.

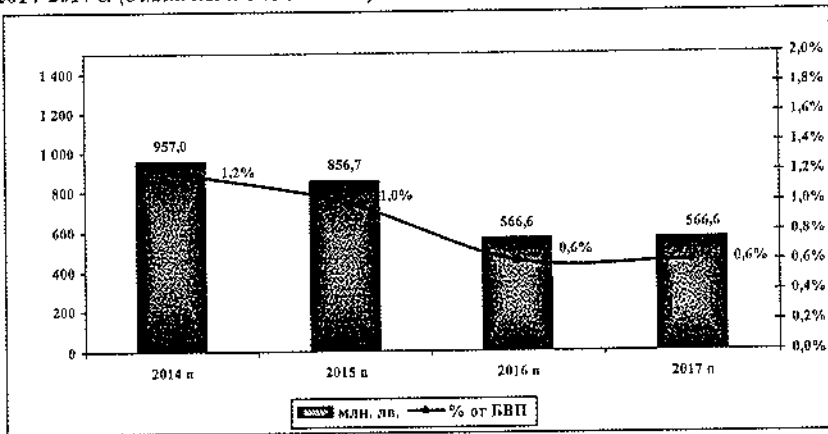
През 2015 г. успоредно с изпълнението на ОП за развитие на сектор „Рибарство“ ще работи Програмата за морско дело и рибарство за периода 2014-2020 г. Към настоящия момент все още не е одобрен окончателно размерът на бюджета на Програмата за морско дело и рибарство, както и направлението, по които ще извършва подпомагането. Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство са насочени към:

- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

Графика: Разходи на ДФ „Земеделие“ - сметка за средства от ЕС за периода 2014-2017 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

Графика: Приходи на ДФ „Земеделие“ - сметка за средства от ЕС за периода 2014-2017 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС

Вноските на държавите-членки в бюджета на ЕС, в това число и на Република България, се формира въз основа на два компонента съгласно действащото в момента Решение на Съвета от 7 юни 2007 година относно системата на собствените ресурси на Европейските общности (2007/436/ЕО, Евратом), а именно:

1. Традиционни собствени ресурси (ТСР) – 75 % от реално събраните мита и такси върху производството на захар и изоглокоза;

2. Национална вноска, състояща се от:

- ресурс на база на данъка върху добавена стойност (ДДС);
- ресурс на база на brutния национален доход (БНД);
- корекция за Обединеното Кралство.

Прогнозните данни за вноската на България в бюджета на ЕС за периода 2015-2017 г. са изготвени съгласно действащото европейско законодателство в тази област. Актуализация на прогнозата за вноската на България в бюджета на ЕС ще бъде направена в края на месец май 2014 г. на база на одобрените по време на предстоящото заседание на Консултативния комитет по собствените ресурси - „Прогнози“ на 19 май 2014 г. данни за базите на ДДС и БНД и за приходите от ТСР на всички държави-членки за 2014 и 2015 г.

Следва да се има предвид, че независимо от предварителните прогнози за приходите от мита и такси върху производството на захар и изоглокоза, държавите-членки преждат в бюджета на ЕС 75 % от реално събраните суми.

Таблица: Вноска в бюджета на ЕС по години за периода 2015-2017 г.:

Година	Вноска (в млн. лева)
2015	939,3
2016	1 004,5
2017	1 077,7

В хода на изпълнение на разходните политики по бюджета на ЕС е възможно да има промяна в размера на националните вноски на държавите-членки в зависимост от възникналите допълнителни или непредвидени нужди от средства, както и във връзка с периодичните актуализации на данните за ресурса на база на ДДС и за ресурса на база на БНД във връзка с последната налична информация с оглед постигане на по-голяма точност.

Очаква се да бъдат извършени технически корекции в размера на вноските на държавите-членки и след влизането в сила на новото Решение на Съвета относно системата на собствени ресурси на ЕС, което ще регулира системата за финансиране на бюджета на ЕС през програмния период 2014-2020 г. Влизането в сила на Решението ще стане веднага след ратификацията му от всички държави-членки и то ще има ретроактивно действие от 1 януари 2014 г.

Част 7. Политика по дълга и финансирането

В съответствие с основните цели и правила на фискалната политика и управлението на публичните финанси, състоянието и прогнозите на макроикономическите параметри за следващия тригодишен период, провежданата от правителството политика по управление на държавния дълг ще бъде насочена към:

Осигуряване необходимите средства за финансиране на държавния бюджет и рефинансиране на дълга в обращение, като пряко следствие от нуждите за покриване на надесирания се дълг, бюджетните дефицити и поддържане на определени нива на фискалния резерв.

- Финансиране при оптимално съотношение риск/цена и запазване на лихвения разходи по обслужване на дълга спрямо прогнозния БВП в рамките на около 1 %;
- Контролиране размера, динамиката и обслужването на вътрешния и външния държавен дълг с цел поддържането му на ниво, което да не застрашава макроикономическата стабилност на страната, респективно да обезпечава избягването на процикличното влияние на бюджета върху икономиката на страната посредством адекватно времево разположение на постъпленията от смисли ценни книжа;

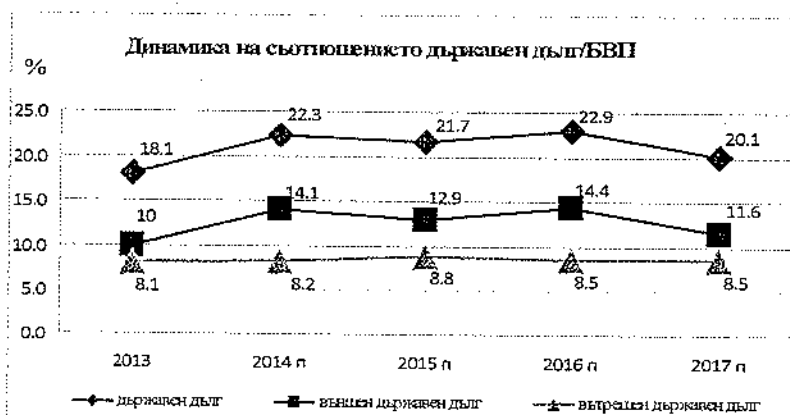
- Оценка на различните източници за дългово финансиране (вътрешни и външни) с оглед обезпечаване на безпроблемен достъп до финансов ресурс посредством:
  - ✓ мониторинг на тенденциите на местната и международна пазарна среда, по-специално спецификата и състоянието на дълговите пазари с оглед оптимизиране обслужването на държавния дълг, насочено към изглаждане и удължаване на матурирестната структура на дълга и недопускане съсредоточаване на нови значителни по обем плащания, което е от ключово значение за минимизиране негативното влияние върху рисковата експозиция на държавния дълг и намаляване на риска от рефинансиране и ликвидния риск;
  - ✓ провеждане на последователна, прозрачна и гъвкава смислонна политика;
  - ✓ изграждане на ликвидна бенчмарк крива, както на вътрешния пазар на суверенен дълг, така и на международните пазари;
  - ✓ предоставяне на широки инвестиционни възможности за пазарните участници и базови индикатори по основните бенчмарк матурирестети за измерване на промените в доходността на останалите инструменти на финансовия пазар;
  - ✓ поддържане на конкурентоспособна пазарна среда, стимулираща дейността на участниците на финансовия пазар и съдействаща за още по-ефективен и прозрачен пазар;
  - ✓ насърчаване на високоликвиден и ефективен вторичен дългов пазар посредством нормативни и инфраструктурни измнения чрез използването на организирано място за търговия.
- Подбор на нови инвестиционни проекти, които ще се финансират с държавни и държавногарантирани заеми, обвързан с оценка на възможностите на бюджета при посмането на нови задължения, в т.ч. мониторинг на вече договорените държавногарантирани заеми с оглед превенция на риска от активирането им, включително и провизиране на средства в бюджета предвид функцията на държавата на гарант по сключените заеми и превръщането им в потенциални държавни задължения.

Състояние и динамика на държавния и държавногарантирания дълг

В края на 2013 г. номиналният размер на държавния дълг е на обща стойност 14 118,5 млн. лв., в т.ч. външен дълг 7 828,9 млн. лв. и вътрешен – 6 289,6 млн. лв. В структурно отношение външният дълг засма 55,5 %, а вътрешният – 44,5 %. В номинално изражение държавният дълг бележи увеличение с 444,9 млн. лв. в сравнение с отчетената стойност в края на 2012 г. в резултат на нарастването на вътрешния с 1 308,6 млн. лв. и намалението на външния дълг с (-863,7) млн. лв. Регистрираното понижение на външния дълг е в следствие погасяване на задълженията по глобалните облигации в евро, емитирани на международните капиталови пазари през 2002 г. Към края на 2014 г. се очаква нивото на държавния дълг да възлезе на 18,1 млрд. лв., като

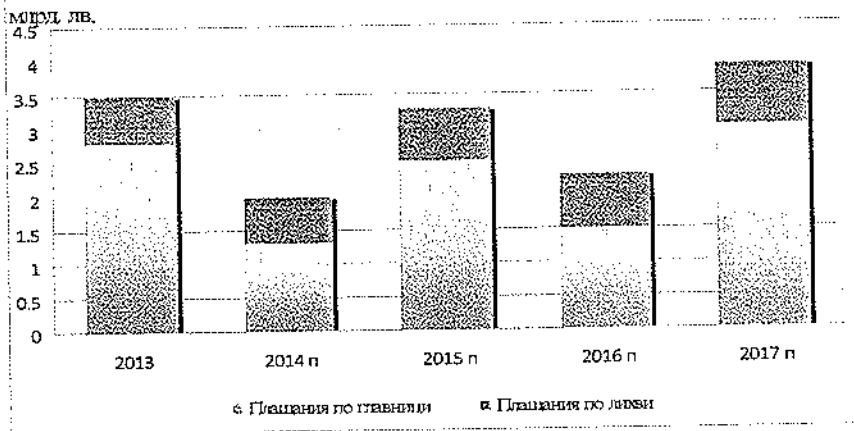
относителният дял на външния държавен дълг да се увеличи със 7,3 пр.п. до около 62,7 %, респективно със същата стойност да се намали относителният дял на вътрешния държавен дълг, достигайки 37,3 %.

Съотношението държавен дълг/БВП към края на 2013 г. възлиза на 18,1 %, като очакваното изпълнение на този показател се предвижда да не надвишава 22,3 % към края на 2014 г. През следващия тригодишен период се очаква номиналното ниво на държавния дълг да се движи в рамките на 20,1 - 22,9 % от прогнозния БВП, като в края на периода се очаква нивото му да се стабилизира на около 20,1 %. Основна предпоставка за нарастване на държавния дълг през 2015 г. и 2016 г. е завишената необходимост от осигуряване на средства за рефинансиране на дълга в обращение (натоварените откъм амортизационни плащания 2015 г. и 2017 г.), финансиране на бюджетните дефицити и поддържане оптимално ниво на фискалния резерв като антицикличен механизъм за посрещане на текущи ликвидни дисбаланси.

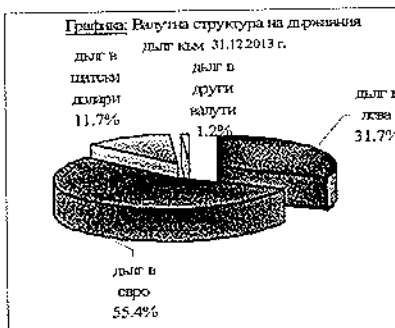
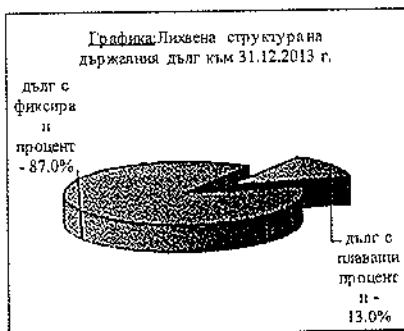
Очакваният размер на плащанията (погашения и лихви) през 2015 и 2017 г. са между 3,2 и 3,9 млрд. лв. Прогнозите за погашенията по главниците и лихвите са базирани на реално поетия към 31.12.2013 г. и планирания нов държавен дълг в съответствие със ЗДБРБ за 2014 г.

Графика: Плащания по държавния дълг

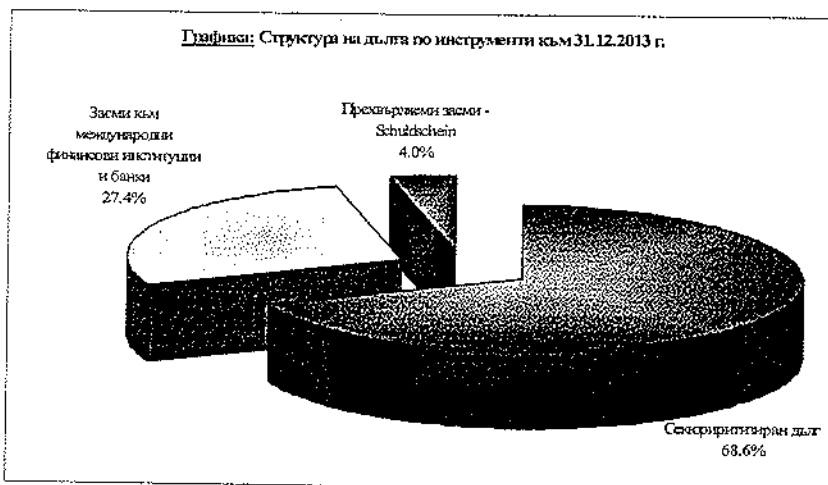

Лихвенната структура на дълга е с ясно изразен превес на задълженията с фиксиран лихвен процент - 87,0 %, което респективно резултира в предвидимост на средствата, необходими за неговото обслужване.

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с обслужването му (евровият и левовият компонент на дълга е общо около 87,1 %).

През следващия тригодишен период се предвижда основните валути при поемането на нови правителствени задължения да останат лева и евро, стабилизиране на относителния дял на дълга с фиксирани лихвени проценти около постигнатото ниво и плавно удължаване на остатъчния матуритет на дълга.

Порфейлната структура на дълга е друг ключов показател за успешната политика при управлението му. Преобладаващата част от заемните ресурси, осигурявани чрез емисии на търгуеми инструменти, инкорпорират възможности за набавяне на средства в по-големи обеми и по-бързо, както и за осъществяването на по-гъвкава политика по реструктуриране на дълга чрез пазарни операции с ценните книжа.

През 2013 г. посредством използването на частен пласмент на инструмента - прехвърляеми засли Schuldschein, Министерството на финансите постигна едновременно удължаване на матурирестната структура на дълга и разширяване на кръга от инвеститори в суверенен дълг чрез привличане на първокласни инвеститори от Германия и Австрия.

Държавен дълг чрез финансов лизинг и други форми на държавен дълг

За периода 2015-2017 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг.

В номинално изражение дългът, формиран чрез пости договори за финансов лизинг, към края на 2013 г. е 39,8 млн. лв., като през годината намалява с 29,5 млн. лв. Разходите за лихви възлизат на 3,3 млн. лв., като за 2014 г. се очаква да възлизат на около 1,5 млн. лв. и за 2015 г. – 0,7 млн. лв.

През следващите години задълженията по договорите за финансов лизинг постепенно ще намаляват, като в края на 2014 г. се предвижда да се понижат до 18,2 млн. лв. и 0,1 млн. лв. за 2015 г. Съгласно амортизационните планове окончателното погасяване на задълженията по сключените вече договори за финансов лизинг приключва през 2016 г.

Държавногарантиран дълг

Към края на 2013 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 0,8 млрд. лв., основна част от който се формира от външен държавногарантиран дълг. Държавногарантираният дълг възлиза на 1 % от БВП, което е предпоставка за ниска степен на уязвимост на дълговия портфейл при материализиране на условните задължения.

През 2013 г. частично бяха активирани издадените държавни гаранции по сключените от "ХОЛДИНГ БДЖ" ЕАД кредитни споразумения с Международната банка за възстановяване и развитие в размер на 0,8 млн. лв. и изплатени от предвидения по ЗДБРБ за 2013 г. резерв за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

Държавногарантираният дълг, поет по Закона за кредитиране на студенти и докторанти към края на 2013 г. възлиза на 35,7 млн. лв. И през следващите години ще продължи прилагането на програмата за студентско кредитиране в България, като по този начин се създават условия за свободно развитие на висшето образование, както и условия за достъп до висше образование чрез споделяне на финансовите отговорности между потребителите и държавата.

По отношение на поемането на нова държавна гаранция през периода 2015-2017 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчване развитието на ключови сектори в икономиката и създаване на предпоставки за икономически растеж.

Финансиране

Финансовото осигуряване на ресурс за рефинансиране на дълга, бюджетните дефицити и стабилността на фискалния резерв ще се осъществи при поддържане на средносрочните и дългосрочните лихвени разходи за обслужване на дълга като приоритетна цел в рамките на около 1 % от БВП. През периода 2015-2017 г. се планира брутно финансиране в диапазона 1,5-3,7 млрд. лв. годишно. Стойностите се базират на размера на дълга в обращение, който следва да бъде рефинансиран (от 1,7 млрд. лв. до 3,0 млрд. лв.). Най-сериозните пикове в амортизационния профил на дълга са в началото на 2015 г. и средата на 2017 г., когато падежират глобалните (1,1 млрд. щ.д.) и евро-облигации (0,950 млрд. евро) на Република България. Прогнозното брутно финансиране текущо акумулира резерв от около 1,0 млрд. лв. за покриване на планираните бюджетни дефицити за тригодишния период, както и способства за поддържане на оптимални нива на фискалния резерв през съответните години. Ще продължи практиката за набиране на краткосрочен ресурс чрез предлагане на съкровищни бонове (3, 6, 9, 12-месечни) с акцент през първото тримесечие на годината, предвид времевото разположение на входящите и изходящите потоци във фискалния резерв. Акумулираното краткосрочно финансиране до 1 година, което надеждира в рамките на годината на емитиране, няма да доведе до нарастване на държавния дълг към края на съответната година.

Запазването на максимална гъвкавост при избора на структурата на финансирането по отношение на пазари, инструменти и валути при съобразяване с пазарната ситуация за емитиране ще бъде от приоритетно значение през периода 2015-2017 г. Изборът на подходящ вариант за финансиране ще бъде резултат от текущите условия на пазара, нивото на търсене, както и очакваните стойности на лихвените

проценти и на валутните курсове. В рамките на разглеждания период се предвижда предприемане на стъпки за удължаване на матуритета на дълга в обращение и изграждане на балансирана матуритетна структура на дълговото портфолио, паралелно с разширяване на еталонната крива на доходността.

Планира се максимално разширяване и диверсификация на инвеститорската база в български суверенен дълг посредством привличане по-широк кръг чуждестранни и институционални инвеститори. Ще бъдат прилагани всички възможни механизми за осигуряване на необходимото дългово финансиране, в т.ч. заеми и ценни книжа, както от вътрешни източници, така и от външни такива под различни форми като провеждане на аукциони, публични емисии, частен пласмент и т.н.

Нетното дългово финансиране за периода 2015-2017 г. се очаква да възлезе на около 1,0 млрд. лв., респективно със същата стойност се очаква реално да нарасне държавният дълг към края на периода - до 19,0 млрд. лв. при запазване съотношението държавен дълг към прогнозния БВП на устойчиво ниво до 20,1 %.

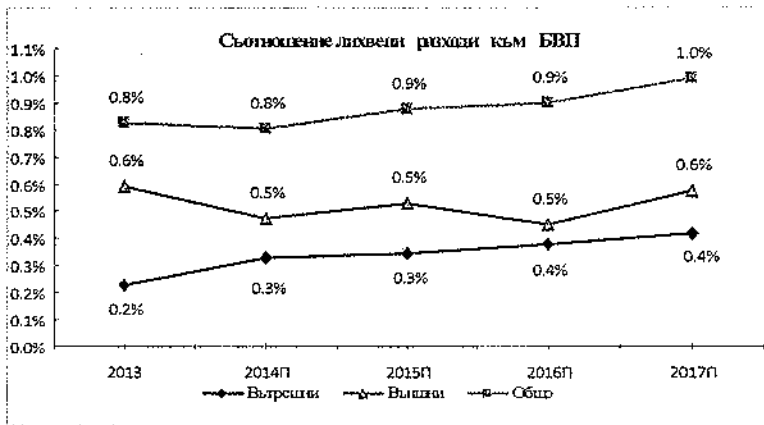
Предвижда се емисионната активност на вътрешния пазар да обезпечи поддържането на ликвидна дългова крива в основните бенчмаркови сегменти и стандартизирани обеми. Брутното вътрешно финансиране в резултат на емитирането на лихвоносните облигации се очаква да бъде в диапазона между 1,0-1,4 млрд. лв.

През разглеждания период се предвижда наличието на опция за емитиране на облигации на международните пазари в границите от 0,5 до 1,0 млрд. евро при условия на последваща ратификация. Тази мярка ще допринесе за възползване от предимствата, които глобалните пазари предоставят, създаване крива на доходността и по външните ценни книжа, както и затвърждаване позициите на Република България като надежден суверенен емитент.

Предвидени са усвоявания на средства през 2015 г. в размер на 159,9 млн. евро по Кредитното споразумение за структурен програмен заем България - съфинансиране по фондовете на ЕС 2007-2013 г. между Република България и ЕИБ. Предстои подписване и ратифициране на ново споразумение с ЕИБ за структурен програмен заем за програмен период 2014-2020 г., като очакваните усвоявания на средства за разглеждания тригодишен период възлизат общо на 290,0 млн. евро. Засмите ще подпомагат правителството при осигуряване на средствата за съфинансиране на проектите от оперативните програми, ползващи средства от Структурните фондове на ЕС през програмен период 2014-2020 г. и ще създадат предпоставки за изпълнение на структурните реформи и политики в приоритетните за правителството сектори.

Лихвени разходи за обслужване на държавния дълг

Разходите за лихви по държавния дълг през следващите три години се очаква да се повишат в абсолютна стойност в следствие на прогнозното нарастване на държавния дълг в диапазона между 0,8 и 0,9 млрд. лв., но съотношението спрямо прогнозния БВП се предвижда да се запази в рамките на около 1,0 %.

Приходи от приватизация и следприватизационен контрол

Прогнозните приходи от приватизация и следприватизационен контрол за периода 2015-2017 г. са съответно 55,1 млн. лв. за 2015 г., 13,7 млн. лв. за 2016 г. и 36,7 млн. лв. за 2017 г.

Част 8. Фискални правила, процедури и качество на публичните финанси

Основното предизвикателство пред публичните финанси и през настоящата година, извън постигането на заложените фискални цели, е свързано с организирането на бюджетния процес съгласно новата правна рамка. Отмяната на Закона за устройството на държавния бюджет и Закона за общинските бюджети поставя пред изпитание както организацията на процеса на бюджетното планиране, така и следващите го процедури с изпълнението на бюджетите и отчетността.

След като с бюджетните процедури от последните години беше натрупан опит с институционализирането на процесите и практиките по съгласуването и наблюдението на сектор „Държавно управление“, следващата стъпка е в посока засилване на качеството на прогнозите и подобряване на организацията на бюджетния процес в рамките на бюджетните организации.

Освен самата процедура за подготовката на Бюджет 2014, законопроектът на държавния бюджет за 2014 г. беше разработен съгласно законите изисквания за структура и съдържание на бюджетите на отделните бюджетни организации с основните им показатели, като относимите бюджетни ограничения бяха обособени като самостоятелни разпоредби в закона. Този нов начин на представяне на бюджета, освен че показва основните бюджетни показатели по отделните бюджети, засили вниманието при тяхното обсъждане и приемане в Народното събрание. Одобряването на бюджетите по основни показатели по икономически елементи, по области на политики и бюджетни програми, за тези които прилагат програмен формат на бюджет и за поемането на нови ангажменти и задължения дава различни разрези на бюджетите и взаимовръзките между отделните показатели.

Предпоставка за засилването на ролята на Народното събрание относно управлението на публичните финанси са няколко нови момента, заложиени в Закона за публичните финанси, които са прецедент за залагане на процедури за работата на Народното събрание извън неговия правилник за организацията и дейността. Единият от тях е задължението на министрите да докладват за провежданите политики, за които отговарят, за очакваните резултати и за ресурсите, които са заложиени в бюджета за тяхното финансиране.

При изпълнението на бюджетите в новото законодателство ясно са разграничени три нива, на които съответните органи могат да извършват промени на показатели по утвърдените бюджети – Министерският съвет, министърът на финансите и съответният първостепенен разпоредител с бюджет. В процес на реализация е установяването на процедури и практики за изпълнението на бюджета и практическата ангажираност на съответните институции при тяхното прилагане.

Други важни направления в усилията за подобряване на практиките за финансово управление и отчетност ще бъдат по-нататъшното усъвършенстване на бюджетната прозрачност и отчетността. В законодателството е предвидено публикуването на информация за бюджета, като за неспазването на тези изисквания е предвидена административно-наказателна отговорност. Що се отнася до отчетността на ГРБ за постигнатите резултати, в ЗПФ е предвиден засилен контрол от страна на Народното събрание при разглеждането на отчета на държавния бюджет и на отчетите на министрите за изпълнението на заложените в бюджета политики.

В законопроекта за фискален съвет и корективни механизми, който е приет на първо гласуване от Народното събрание се предвижда създаването на Фискален съвет и въвеждането на корективни механизми, като с него се цели да се създадат условия за спазването на фискалните правила, заложиени в Закона за публичните финанси, с оглед поддържането на устойчиви публични финанси. Създаването на независим орган, който да извършва независимо наблюдение и анализ на бюджетната рамка допълнително ще засили превенцията на фискалните рискове, а корективните механизми предвиждат задействане на планове за неутрализиране на негативното въздействие върху бюджета.

С влизането в сила от началото на 2014 г. на Закона за публичните финанси реално се разшири обхватът на действащите фискални правила, които отговарят на международно приетите дефиниции и критерии. В закона са определени както ограниченията за максимално допустими граници и параметри на определени показатели, така и механизми, които се задействат в случаите на негативни фискални тенденции и/или констатирани значителни отклонения от поставените фискални цели. По този начин правителството разполага със законова рамка, включваща набор от фискални правила и ограничения, спазването на които гарантира устойчивостта на публичните финанси.

В Закона за публичните финанси е запазена конструкцията от три фискални правила (балансово, дългово и разходно) на касова основа - за бюджетното салдо и максималния размер на разходите по консолидираната фискална програма, както и за поминалния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ към края на всяка година. Правилата са доразвити чрез включването на конкретни разпоредби за случаите на отклонение от целта (правило за салдото по консолидираната фискална програма) и корекционен механизъм за връщане до определеното с правилото ограничение (правило за номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“).

Засилването на устойчивостта на публичните финанси и на бюджетната дисциплина е осигурено с включване в обхвата на правилата на всички органи и фондове, които не са част от редовните бюджети на подсекторно равнище с оглед оценката на общото им въздействие върху сектор „Държавно управление“ и представянето им в средносрочните стратегически и годишни бюджетни документи.

Включени са и разпоредби за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит на сектор „Държавно управление“ със съответните правила, регламентиращи случаи на отклонение или на неспазване, за салдото на сектор „Държавно управление“ и за случките на евентуален дефицит, както и за ограничения върху годишния ръст на разходите.

В Закона за публичните финанси сериозно е доразвит наборът от фискални правила за подсектор „Местно управление“, включително са засилени и съществуващите понастоящем дългови правила. Залага се средносрочна цел за придържане към балансирано бюджетно салдо по бюджета на общината на касова основа. Включени са и разпоредби, ограничаващи средния темп на нарастване на разходите за местни дейности по бюджетите на общините и допълнително са засилени действащите дългови правила. Предвидено е със закона за държавния бюджет за съответната година да може да се определя и максимален размер на дълга, който може да бъде поет от общината през бюджетната година.

С включването в обхвата на фискалните правила по Закона за публичните финанси на ограничения за поемане на дълг от подсектор „Социално осигуряване“ се цели постигането на пълен обхват на подсекторите на сектор „Държавно управление“. С тях се ограничават възможностите на социалноосигурителните фондове за поемането на дълг и издаването на гаранции. Подобни ограничения са заложили и за държавните висши училища, Българската академия на науките, Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция, както и за лицата, чиито бюджети не са част от държавния бюджет, но са включени в консолидираната фискална програма.

В Закона за публичните финанси е запазено изискването с годишния закон за държавния бюджет да се определят минималното ниво на фискалния резерв към края на съответната година.

В годишния закон за бюджета се залагат надеждни буфери, вкл. ограничения на разходите, които да противодействат на евентуални бюджетни дисбаланси.

Организацията и провеждането на бюджетната процедура за 2014 г. по правилата на ЗПФ беше предизвикателство за всички участници в бюджетния процес. Нещо повече, тя беше реализирана в рамките на три правителства, с което доказва логичността и ефективността на процесите по бюджетното планиране.

Цялостното влизане в сила от началото на 2014 г. на разпоредбите на закона постави нова рамка и за изпълнението на Бюджет 2014.

Стартирането на подготовката за Бюджет 2015 беше отбелязано с приемането на Решение № 57 на Министерския съвет от 4 февруари 2014 г. за бюджетната процедура за 2015 г. Тази процедура се базира изцяло на Закона за публичните финанси в сила от 1 януари 2014 г., като са спазени заложените в него изисквания за структурата и съдържанието на ключови бюджетни документи и срокове за тяхното приемане.

Бюджетната процедура за 2015 г. е продължение на наложената през последните години практика, с което се гарантира устойчивост на бюджетния процес.

С процедурата се създава добра организация и осигуряване на необходимата координация между отделните разпоредители с бюджет в процеса на бюджетно планиране и съставяне на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. и на проекта на държавния бюджет за 2015 г. Бюджетната процедура за 2015 г. обхваща всички бюджетни организации, както и юридически лица, контролирани от държавата и/или от общините, които не са част от консолидираната фискална програма, но попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

За втора поредна година бюджетната процедура за съставянето на бюджетите и разчетите за сметките за средствата от Европейския съюз за 2015 г. ще се проведе по правилата на Закона за публичните финанси и с нея са определени основните правила, които следва да се спазват в рамките на бюджетния процес. Определени са необходимите оценки, разчети и базата за разработване на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. и законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2015 г.

В рамките на бюджетната процедура и в съответствие със Закона за публичните финанси се изготвя пролетна и есенна макроикономическа прогноза и се приемат стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели.

В рамките на бюджетната процедура за 2015 г. са интегрирани процедури за одобряване от Министерския съвет на проектите, които ще се финансират с държавни и/или държавногарантирани заеми през 2015 г. и одобряване на Оперативния план с включени проекти за държавни публично-частни партньорства или публично-частни партньорства на държавни публичноправни организации.

Бюджетната процедура за 2015 г. е разделена на два основни етапа. Първият приключва през месец април 2014 г. с приемане от Министерския съвет на решение за одобряване на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. и за одобряване на актуализация на Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г. Вторият етап на процедурата приключва в края на месец октомври 2014 г. с одобряването от Министерския съвет на законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2015 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г., която представлява мотиви към законопроекта.

Спазването на бюджетната процедура създава условия за прозрачност и представлява елемент на доброто управление на публичните финанси. Добросъвестното участие в бюджетния процес на всички бюджетни организации е условие за цялостния успех на процедурата и предпоставка за постигане на желаните крайни резултати от провеждането ѝ, а именно устойчиви средносрочна бюджетна прогноза и годишен държавен бюджет.

С оглед подпомагане процесите на планиране, разработване и актуализиране на средносрочната бюджетна прогноза и на планирането и съставянето на проектобюджетите на разпоредителите с бюджет, включително в програмен формат, министърът на финансите предоставя подробни указания.

Прилагането на Закона за публичните финанси изисква промяна на институционалните механизми за управление на публичните финанси, което от своя страна неминуемо налага усъвършенстване на бюджетната методология и практики. Усъвършенстването на бюджетната методология освен насоки за прилагане на добри практики ще съдейства и за повишаване на качеството на бюджетните документи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Одобряването на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. и на актуализацията на Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г. е първият етап от бюджетната процедура за 2015 г., като продължение на паложната през последните години практика, с което се гарантира устойчивост на бюджетния процес. С процедурата се създава добра организация и необходимата координация между отделните разпоредители с бюджет в процеса на бюджетно планиране и съставяне на средносрочната бюджетна прогноза и на проекта на държавния бюджет за съответната година.

Придържайки се към националните приоритети от правителствената програма, настоящата средносрочна бюджетна прогноза за периода 2015-2017 г. осигурява условия за постигане на дългосрочен икономически растеж, като политиката на правителството ще продължи да бъде насочена към подобряване на бизнес средата, повишаване на заетостта, ограничаване на безработицата, намаляване на административната тежест. За реализиране на политиките през периода 2015-2017 г. от съществено значение ще е оптималното усвояване на средствата от ЕС, с които се финансират програми по сектори с пряк ефект върху растежа, заетостта, доходите, конкурентоспособността и публичната инфраструктура.

Предвижданата в средносрочен период благоразумна фискална политика с умерени стъпки на намаляване на бюджетния дефицит при спазването на заложените в ЗПФ фискални правила е израз на управленската воля за спазване на фискална и бюджетна дисциплина.

ПРИЛОЖЕНИЯ

**ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА КФП ЗА 2013 Г. И ПРОГНОЗА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА КФП ЗА 2014 Г.**

1. Преглед на фискалната позиция за 2013 г.

Таблица: Изпълнение на основните параметри на консолидираната фискална програма.

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Актуализирана Програма 2013 г. КФП	Отчет 31.12.2013 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП	Национален бюджет	Европейски средства ¹	
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	30 384,8	28 977,3	26 494,1	2 483,3	95,4 %
Данъчни приходи	22 851,2	22 370,3	22 370,3		97,9 %
Прекъс данъци	4 049,8	3 901,5	3 901,5		96,3 %
Косвени данъци	11 918,1	11 590,7	11 590,7		97,3 %
Приходи от социални и здравноосиг. внески	6 073,7	6 060,2	6 060,2		99,8 %
Други данъци*	809,6	817,9	817,9		101,0 %
Неданъчни приходи	3 794,0	3 950,7	3 938,7	12,0	104,1 %
Помощи	1 739,7	2 656,3	185,1	2 471,3	71,0 %
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	31 978,2	30 427,6	26 732,4	3 695,2	95,2 %
Нелихвени	29 519,0	28 804,7	25 109,5	3 695,2	97,6 %
Текущи	24 122,2	24 698,2	23 541,0	1 157,3	102,4 %
Капиталови	5 396,8	4 106,4	1 568,5	2 537,9	76,1 %
Лихвени	875,4	688,8	688,8		78,7 %
Резерв за неотложни и непредвидени разходи ²	675,7				
Вноска в общия бюджет на ЕС	908,2	934,1	934,1		102,9 %
Трансфер от/за национален бюджет			-858,7	858,7	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 593,4	-1 450,2	-1 097,0	-353,3	

* Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изолкокоза

Изпълнение на приходите

Постъпилите приходи и помощи за 2013 г. по КФП са в размер на 28 977,3 млн. лв. (37,1 % от БВП, при 35,2 % за 2012 година). В номинален размер данъчните приходи възлизат на 22 370,3 млн. лв. (28,6 % от БВП), а неданъчните приходи са в

¹ Европейски средства - включват средствата по предприемаческите инструменти на ЕС, средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), както и Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделски"). В европееките средства участват и средствата от национално съфинансиране по европееките програми.

² В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет.

размер на 3 950,7 млн. лв. (5,1 % от БВП). Приходите от помощи са в размер на 2 656,3 млн. лв. (3,4 % от БВП).

Съпоставени с 2012 г. постъпленията на консолидирано ниво са нараснали с 5,5 %, или в бюджета са постъпили с 1 507,9 млн. лв. повече. В групата на данъчните приходи се отчита нарастване с 3,9 % (841,4 млн. лв.) спрямо 2012 г., а при неданъчните приходи и помощите – с 11,2 % (666,5 млн. лв.). Спрямо 2012 година косвените данъци са нараснали с 248,0 млн. лв., преките данъци със 125,8 млн. лв., приходите от социални и здравноосигурителни вноски с 464,1 млн. лв. (включително поради ефекта от увеличението на максималния осигурителен доход от 2000 на 2200 лв., от увеличението на осигурителната вноска за фонд „Пенси“ с 20 процентни пункта само за работещите в специалните ведомства, които се пенсионира по чл. 69 от КСО и др.) и другите данъци (други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) с 3,5 млн. лв.

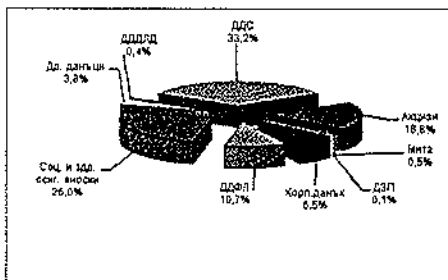
В номинален размер приходите от преки данъци възлизат на 3 901,5 млн. лв., приходите от косвени данъци са в размер на 11 590,7 млн. лв., а постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 817,9 млн. лв. Приходите от социални и здравноосигурителни вноски за 2013 г. са в размер на 6 060,2 млн. лв., а постъпните неданъчни приходи и помощи за годината са в размер на 6 607,0 млн. лв.

При съпоставката на изпълнението на данъчните приходи с плана за годината е важно да се отбележи, че върху изпълнението на данъчните влияния оказва по-високият размер на възстановения ДДС през 2013 г. Освен това наказателните лихви върху невнесени в срок данъчни задължения, които са в размер около 90 млн. лв. са отчетени в съответната позиция в неданъчните приходи, а са планирани като данъчни приходи – по видове данъци. В този смисъл, при съпоставка на отчетните данни с плана сумата в размер на 90 млн. лв. следва да се има предвид при анализа на данъчните постъпления за 2013 г. Неизпълнение на данъчните приходи се отчита главно при постъпленията, администрирани от Агенция „Митници“ – ДДС от внос и акцизи. Разчетът при ДДС от внос не е изпълнен с около 290 млн. лв., за което влияние оказва основно свиването на вноса при инвестиционните стоки и отчетеният спад на цените на голяма част от тях (средно с 5,8 % спрямо предходната година), ценовата конюнктура на международните пазари на горива и др.

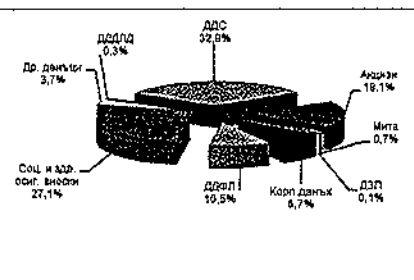
Изпълнението на годишните разчети по основните съставни бюджети е както следва: постъпните приходи и помощи по републиканския бюджет за 2013 г. са 17 943,9 млн. лв., или 98,6 % от разчетите по ЗДБРБ за 2013 г.; постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове са в размер на 6 157,1 млн. лв. или 100,4 % спрямо планираните за годината; приходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 140,6 млн. лв., което представлява 100,5 % спрямо годишните разчети, по общинските бюджети са постъпили 1 805,6 млн. лв. или 98,3 % от разчета за годината.

На следващата графика е представена структурата на данъчните приходи по КФП:

2012 г.

2013 г.

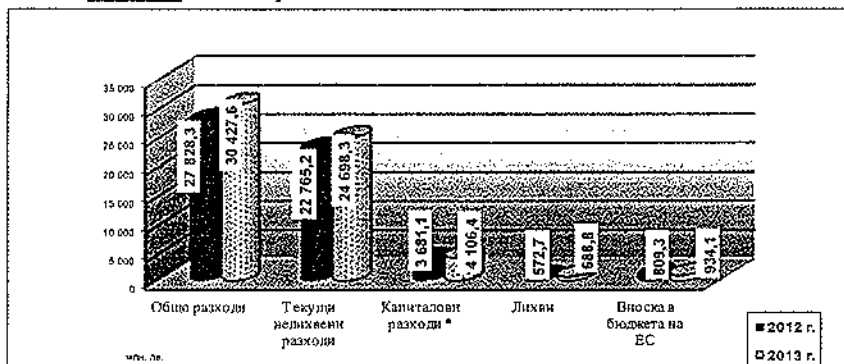

Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за 2013 г., са в размер на 30 427,6 млн. лв., което представлява 39,0 % от БВП срещу 35,6 % за 2012 г. Спрямо 2012 г. общите разходи по КФП са нараснали с 2 599,3 млн. лв. (9,3 %). В структурно отношение най-голямото номинално увеличение се отчита при социалните разходи, вкл. пенсии и здравноосигурителни плащания, както и при капиталовите разходи, разходите за текуща издръжка и др. Следва да се има предвид, че значителното нарастване, което се отчита при разходите за пенсии, е свързано с увеличението на пенсиите на всички пенсионери от 1 април 2013 г., изплащането на коледна добавка към пенсиите на пенсионерите с най-ниски пенсии през декември и др., докато ръстът при здравноосигурителните разходи се дължи на планирания по-голям ресурс в разчета за годината, актуализиран в края на 2013 г. с включването на допълнителни разходи за сметка на преизпълнение на приходите от здравноосигурителни вноски и др. При капиталовите разходи ръстът е свързан основно с ускореното усвояване на средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС.

Разгледани по икономически елементи разходите по КФП са както следва: *лихвените разходи* са в размер на 688,8 млн. лв., *текущите нелихвени разходи* – 24 698,2 млн. лв. и *капиталовите разходи* – 4 106,4 млн. лв.

Графика: Основни разходни показатели по КФП за 2012 г. и 2013 г.

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

➤ *Разходи по основните съставни бюджети на КФП:*

Републикански бюджет

Общият размер на разходите по републиканския бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2013 г. е 19 060,9 млн. лв. или 92,8 % от предвидените в ЗДБРБ за 2013 г.

Нелихвените разходи по републиканския бюджет (без трансферите за др. бюджети), извършени през отчетния период са в размер на 7 189,5 млн. лв., което представлява 99,3 % от предвидените в ЗДБРБ за 2013 г. средства.

Текущите *нелихвени разходи* възлизат на 6 312,2 млн. лв. или 100,2 % от плана. Разходите за заплати и възнаграждения на персонала и за осигурителни вноски са в общ размер на 2 849,7 млн. лв. или 97,3 % от планираните за годината. Разходите за текуща издръжка са в размер на 1 939,9 млн. лв. (96,2 % от разчета за годината). Това са основно разходи за горива, енергия, външни услуги, текущ ремонт, медикаменти, консумативи, други възнаграждения и плащания на персонала и др., извършени от първостепенните разпоредители с бюджет, които попадат в обхвата на републиканския бюджет. Социалните разходи са в размер на 876,4 млн. лв. или 99,5 % от предвидените в ЗДБРБ за 2013 г. Това са основно разходи по бюджета на МТСП за обезщетения по Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца, Закона за социално подпомагане и др. Следва да се има предвид, че част от планираните средства по програмите за временна застот и др. по пътя на изпълнението се предоставят като трансфер за общините, което обуславя по-ниския размер на отчетените социални разходи спрямо разчета за годината. Разходите за стипендии са в размер на 12,5 млн. лв. или 93,3 % от разчета за годината. Разходите за субсидии са в размер на 633,6 млн. лв., като по-високи от планираните са субсидиите за нефинансови предприятия, основно в резултат на усвоени през годината европейски средства по програма на МОН „Учене през целия живот“.

Капиталовите разходи и нетният прираст на държавния резерв са в размер на 877,3 млн. лв., или 93,4 % от разчета за годината.

Лихвените плащания по републиканския бюджет за 2013 г. са в общ размер на 652,0 млн. лв., или 77,5 % от планираните. Лихвите по външни заеми са в размер на 469,4 млн. лв., а лихвите по вътрешни заеми – 182,6 млн. лв.

Нетният размер на трансферите от/за републиканския бюджет за 2013 г. е 10 285,3 млн. лв., като в т. ч.:

- на социалноосигурителните фондове – 5 587,3 млн. лв.;
- на общините като субсидии/трансфери от републиканския бюджет – 2 660,6 млн. лв.;
- на съдебната власт – 275,2 млн. лв.;
- на Народното събрание – 21,9 млн. лв.;
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, БНТ, БНР и БТА) – 591,9 млн. лв.

Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2013 г. са в размер на 11 706,1 млн. лв., което представлява 99,2 % от разчета за годината, в т.ч. пенсия, помощи и обезщетения по КСО в размер на 8 881,7 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 2 678,8 млн. лв.

Разходи по бюджетите на общините

Извършените разходи по местните бюджети са в размер на 4 453,9 млн. лв. или 107,6 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2013 г., включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети. Текущите разходи възлизат на 3 857,3 млн. лв. (111,3 % спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 596,6 млн. лв. или 88,3 % от разчета за 2013 г.

Бюджетното салдо по КФП за 2013 г. е отрицателно в размер на 1 450,2 млн. лв. Салдото е формирано от дефицит по националния бюджет в размер на 1 097,0 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 353,3 млн. лв.

Общият размер на нетните касови постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др., както и от предприемачините инструменти на ЕС) за 2013 г. е 3 592,7 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС за 2013 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) са в размер на 2 658,6 млн. лв.

Фискалният резерв⁷ към 31.12.2013 г. е в размер на 4,7 млрд. лв.

2. Прогноза за изпълнението на фискалните цели за 2014 г.

Все още ранният етап на изпълнението на бюджета и по-конкретно на данъчните приходи и приходите от осигурителни вноски не дава възможност да се изготви прецизна оценка за очакваното изпълнение на разчетите в годишен план. С оглед постигане на фискалните цели приходните администрации са набелязали мерки за повишаване на събираемостта на приходите, както и такива свързани с борбата с опитите за укриване на данъци, данъчни и митнически престъпления и др. Потенциални рискове при изпълнението на разчетите по приходите може да възникнат при влошаване на външната и/или вътрешната средата, повишена несигурност и по-слаб от планирания растеж. При неблагоприятно развитие на икономическата среда напрежение при изпълнение на заложените годишни разчети в ЗДБРБ за 2014 г. в частта на данъците може да се очаква основно при постъпленията от ДДС, акцизи и др. За корпоративните данъци, ДДФЛ и постъпленията от осигурителни вноски по-коректна оценка в годишен план може да се направи след месец май, когато ще са налични и данни за данъчната кампания през март и април.

⁷ В съответствие с чл. 105, ал. 2 на Постановление №1 на Министерския съвет от 2013 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2013 г.

От страна на разходите изпълнението на Бюджет 2014 вече успешно реализира плащанията по Схемата за единно плащане на площ (СЕПП) със средства от държавния бюджет през януари и плащанията по обслужването на държавния дълг през февруари. Плащанията по СЕПП бяха в размер на 957 млн. лв. и бяха възстановени от ЕК в началото на месец март.

Във връзка с предстоящите по-интензивни постъпления от данъчни и неданъчни приходи (регламентирани срокове в данъчния календар, срокове за внасяне в бюджета на дивидента за държавата от държавни предприятия, срокът за вноската в бюджета от превишението на приходите над разходите на БНБ и др.) в месеците до май може да се обобщи, че бюджетната позиция се очаква постепенно да отчете подобрение през второто тримесечие на годината и при преодоляване на по-песимистичните тенденции от началните месеци на годината при някои данъци.

В годишен план на база допускане за непроменени политики и постепенно подобряване на тенденциите в приходите през следващите месеци може да се очаква постигане на заложената фискална цел за годината - дефицит в размер на 1,8 % от прогнозния БВП. В средносрочен хоризонт се предвижда България да продължи да следва благоразумна фискална политика, насочена към поддържане на макроекономическата стабилност, засилване устойчивостта на българската икономика и неутрализиране в максимална степен на потенциалните рискове от вътрешните и външните дисбаланси.

Мерки за подобряване на събираемостта на публичните вземания

Предвид амбициозните цели пред приходните администрации са предприети мерки за подобряване на събираемостта на публичните вземания. Тези мерки, насочени към борбата с контрабандата и сивата икономика, са както организационни, така и свързани със законодателни промени.

Мерки на Националната агенция за приходите:

Изпълнителният директор на НАП ежегодно утвърждава „Програма за спазване на законодателството и намаляване нивата на риск“, която включва действия за третиране на рискове в три приоритетни области – сивата икономика и укриване на обороти, неизпълнение на осигурителни задължения и рискове, свързани с определени икономически сектори. Програмата е част от мерките в процеса по управление на външните рискове от неспазване на данъчното и осигурително законодателство. В нея са включени различни по вид и обем мерки за третиране на рисковете – контролни действия, комуникация със задължените лица, разработване на образователни брошури, медийни кампании и т.н. Като резултат от тази мярка се очаква повишаване на събираемостта на данъчните приходи.

Създадено е звено за фискален контрол в НАП, в резултат на направени промени в съответните нормативни актове. Осъществяването на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на България има за цел предотвратяване на фактическите кражби на ДДС чрез осъществяване на ефективен фискален контрол от органи за фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск. На фискален контрол подлежат всички стоки с висок фискален риск, с изключение на стоките под митнически режим. Очакваните ползи от въвеждане на мярката са на първо място повишаване на бюджетните приходи от ДДС, намаляване на

разходите на приходните агенции и бизнеса в резултат от осъществяването на по-ефективен контрол, ограничаване на нелегалната конкуренция и изкривяване на вътрешния пазар със стоките с висок фискален риск. Бюджетният ефект от тази мярка е положителен и се изчислява на 220 млн. лв. годишно.

Реорганизацията на дейността по събиране на публичните вземания в Националната агенция за приходите, чрез промяна на подхода от механично изпращане на покани за доброволно плащане на публични вземания и отчитане на доброволно платени суми, като суми събрани по принудителен ред към индивидуален подход ориентиран към длъжника и управление на дълговете. Новият подход позволява ефективно използване на всички способи за принудително събиране на публичните вземания за данъци и задължителни осигурителни вноски, включително чрез загор върху банкови сметки и издаване на разрешение за неотложни плащания. При определени законови условия се разрешават плащания на длъжника, свързани с основна му дейност, с цел запазване на неговата икономическа активност при условия, че се извършва постатно погасяване на просрочените му публични задължения и заплащането в срок на текущите му задължения за данъци и осигуровки. Бюджетен ефект – положителен 150 млн. лв. годишно.

Мерки на Агенция „Митници“:

Агенция „Митници“ предприема мерки в следните направления:

- максимално използване на административен, технически и финансов капацитет за извършване на проверки в зоните на граничните контролно-пропускателни пунктове (ГКПП) и на територията на страната с приоритет контрол на търговията с тютюневи изделия;
- извършване на целеви проверки на лицата, които въвеждат от територията на други страни-членки на ЕС смазочни и базови масла с оглед пресичане на неправомерното им потребление като моторни масла;
- по-добро използване на възможностите на мобилните екипи и мобилните групи чрез насочването им към важни цели с максимално използване на техниките на анализ на риска и по-добро таргетиране и набелязване на обекти за контрол;
- засилване на контрола и контролните процедури чрез системен анализ на риска за ефективна селекция на обекти за контрол;
- оптимално използване на техническите средства при извършваните проверки с цел съкращаване на времето за контрол;
- разширяване на обхвата на идентифицираните рискови събития и информационната система БАЦИС с цел селектиране на лица и/или обекти за проверка и предприемане на необходимите действия с оглед повишаване на събираемостта на дължимите акцизи;
- следване на дългосрочни национални приоритети в областта на последващия контрол и извършване на ревизии и проверки от звената по последващ контрол;
- осигуряване на прозрачност и достъпност на информацията за работата на митническата администрация, проактивност към бизнеса при обсъждане на

въпроси със значим обществен интерес, свързани с дейността на митническата администрация и т.н.;

- У засилване на митническия надзор и контрол и установяване на единна практика при допускане на стоки за свободно обращение по отношение на елементите за облагане (тарифно класиране, произход на стоките и митническа стойност) и по отношение на митническите освобождавания. Очакваният бюджетен ефект от тази мярка – положителен от 22 млн. лв. годишно;
- У формулиране на приоритетни области за контрол за всяка митница в зависимост от географското положение, сезонността, специфичните икономически оператори и идентифициране на локални рискове и подобряване на организацията по изпълнението на дейностите, свързани с контрола по приключване на режим транзит. Положителен бюджетен ефект от 47 млн. лв. годишно;
- У засилване на сътрудничеството с правоохранителните и правоприлагащите органи с оглед постигане на по-ефективни резултати в противодействието на нарушения и престъпления и по-ефективни резултати в борбата срещу нарушенията с предмет тютюневи изделия, горива и енергийни продукти. Бюджетен ефект – положителен от 56 млн. лв. годишно;
- У целеви проверки и ревизии на икономическите оператори, текущ анализ на резултатите от тях. Бюджетен ефект – положителен от 28 млн. лв. годишно;
- У проверки по линия на международното сътрудничество, засилване контрола на територията на ГКПП и контрола на железопътния транспорт. Бюджетен ефект – положителен от 53 млн. лв. годишно.

Приложение № 2

Основни допускания по среднесрочната бюджетната прогноза за периода 2015-2017 г.

№	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.	Мерла единица	2015 г.			2016 г.			2017 г.		
			А			Б			В		
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС в т.ч.: - Данъчната ставка за настаняване, предоставяно в жотели и подобни заведения	%	20	20	20	20	20	20	20	20	20
			9	9	9	9	9	9	9	9	9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния ленък	%	10	10	10	10	10	10	10	10	10
			10	10	10	10	10	10	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка в т.ч.: - Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци - Данък върху доходите от лихви по депозитни сметки в търговски банки	%	15	15	15	15	15	15	15	15	15
			6	6	6	6	6	6	6	6	6
4.	Данъци, удържани при източника в т.ч.: 4.1. Данък, удържан при приходи от дивидентите и ликвидационните делове, в т.ч.: - от дивидентите и ликвидационните делове разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, вл. 3 от ЗКНО	%	5	5	5	5	5	5	5	5	
			0	0	0	0	0	0	0	0	
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица в т.ч.:	%	10	10	10	10	10	10	10	10	10

А		В	1	2	3
4.2.	- Давяща ставка за данъка върху доходите от лехви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 200а от Закона за корпоративното подоходно облагане	%	0	0	0
5.	Данък върху разходите	%	10	10	10
6.	Данък върху хазарната дейност (основна ставка)	%	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия в т.ч.:	%	3	3	3
	- на общините				
8.	Акции		2	2	2
	в т.ч.				
8.1.	Акции на безалкохолен бевеж	лв./1000 л.	710	710	710
8.2.	Акция на газол	лв./1000 л.	645	645	645
8.3.	Акция на керосин	лв./1000 л.	645	645	645
8.4.	Акция на кокс и въглища	лв./гигаджау	0,6	0,6	0,6
8.5.	Акция на електрическа енергия	лв./МWh	2	2	2
8.6.	Акция на пивари - общ	лв./1000 буса	160	165	170
8.7.	Акция на сирини напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	1100	1100	1100
	- Акция на стилев алкохол (факма) - намалена ставка		550	550	550
8.8.	Акция на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
8.9.	Акция на бира - основна ставка - намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни	лв./хектолитър градус Плато	1,5 0,75	1,5 0,75	1,5 0,75
8.10.	Акция на природния газ.*				
	- използван като моторно гориво	лв./гигаджау	0,85*	0,85*	0,85*
	- използван като гориво за отопление		0,60	0,60	0,60
9.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	380 от 1-ви януари	420 от 1-ви януари	450 от 1-ви януари
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване в т.ч.:				
11.1.	за фонд „Пенсии“	%	17,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12,8 за родените след 31 декември 1959 г.	17,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12,8 за родените след 31 декември 1959 г.	17,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 12,8 за родените след 31 декември 1959 г.

	A	B	I	2	3
11.2. За фонд „Общо заболяване и майчинство“		%	3,5	3,5	3,5
11.3. За фонд „Грудова злополука и професионална болест“		%	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	0,7 /от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/
11.4. За фонд „Безработица“		%	1	1	1
12. Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване		%	8	8	8
13. Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване - универсални пенсионни фондове		%	5	5	5
14. Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд		%	4,3	4,3	4,3
15. Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване - професионални пенсионни фондове		%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16. Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“		%	0	0	0
17. Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)		лева	65	65	65
18. Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година		лева	2 600	2 800	3 000
19. Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица		лева	420	420	420
20. Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени					
20.1. Разпределение на осигурителните вноски за социалноосигурителни фондове между осигурители и осигурени лица (с изключение на фонд „Пенсиум“)		съотношение	60:40	60:40	60:40
20.2. Разпределение на осигурителната вноска за фонд „Пенсиум“ между осигурители и осигурени		съотношение	9,9:7,9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,1:5,7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	9,9:7,9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,1:5,7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	9,9:7,9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,1:5,7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.

A		B	I	2	3
		съотношение			
20.3.	Разпределение на зравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени		60:40	60:40	60:40
21.	Размер на трансфера за фонд „Пенсии“ върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за календарната година	%	12	12	12
22.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст	лева	Осъвременяване по швейцарското правило - считано от 1 юли 910 - считано от 1 юли	Осъвременяване по швейцарското правило - считано от 1 юли 980 - считано от 1 юли	Осъвременяване по швейцарското правило - считано от 1 юли 1050 - считано от 1 юли
23.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	Осъвременяване по швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване по швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване по швейцарското правило - считано от 1 юли
24.	Пенсионна политика				
25.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на малко дете	лева	340	340	340
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	350	350	350
27.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
28.	Размер на еднократната помощ при раждане по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца, в т.ч.:				
28.1.	- за първо дете	лева	250	250	250
28.2.	- за второ дете	лева	600	600	600
28.3.	- за трето и всяко следващо дете	лева	200	200	200
29.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
30.	Размер на месечната помощ при отглеждане на дете до навършване на средното образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца, в т.ч.:				
30.1.	- за първо дете	лева	35	35	35
30.2.	- за второ дете	лева	50	50	50
30.3.	- за трето и всяко следващо дете	лева	35	35	35

	A	B	1	2	3
31.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близки до навършване на една година по чл. 6а от Закона за семейни помощи за деца	лева	1 200	1 200	1 200
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете до навършване на една година от майка студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8а от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880	2 880
33.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
34.	Размер на месечната лобавка за отглеждане на деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст по чл. 3д от Закона за семейни помощи за деца	лева	270	270	270
35.	Минимален месечен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	7,20	7,20	7,20
36.	Ниво на сагдото по консолидираната фискална програма	% от БВП	-1,5	-1,1	-0,9

* Забелска:

По т. 8.10. - акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

Приложение № 3

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2013-2017 г.

Показатели	2013	2014	2015	2016	2017	
	млн. лв.	Предв. отчет	Програма	Прогноза	Прогноза	
Приходи, помощи и дарения		28 977,3	31 035,4	32 071,1	32 995,9	34 482,6
Данъчно-осигурителни приходи		22 370,3	24 328,7	25 370,7	26 675,7	28 117,3
<i>Прекъс данъци</i>		3 907,5	4 320,2	4 499,3	4 724,8	4 964,3
Корпоративни данъци		1 553,0	1 673,8	1 792,9	1 892,3	2 008,2
от нефинансови предприятия		1 415,8	1 509,4	1 606,9	1 700,4	1 797,7
от финансови институции		137,2	164,5	186,0	191,9	210,6
Данъци върху доходите на физическите лица		2 348,5	2 646,4	2 706,4	2 832,6	2 956,0
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>		6 060,2	6 281,8	6 348,8	6 571,7	6 763,0
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване		4 256,6	4 461,9	4 456,8	4 634,2	4 766,6
Здравноосигурителни вноски		1 803,6	1 819,9	1 892,0	1 937,5	1 996,4
<i>Косвени данъци</i>		11 590,7	12 829,0	13 563,8	14 387,6	15 362,7
ДДС		7 366,5	8 281,7	8 757,0	9 377,7	10 093,0
Акцизи		4 055,8	4 377,9	4 639,0	4 840,9	5 098,0
Данък върху застрахователните премии		22,3	33,3	34,8	35,0	36,7
Мита и митнически такси		146,2	136,2	133,0	134,0	135,0
<i>Такса върху производствата на захар и изолуктоза</i>		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Други данъци		876,9	896,6	957,8	990,5	1 026,3
Неданъчни приходи		3 950,7	3 471,3	3 579,8	3 728,0	3 739,2
<i>Превъзпитие на приходите над разходите на БНБ</i>		105,8	105,0	76,0	105,0	115,0
Други		3 844,8	3 366,3	3 503,8	3 623,0	3 624,2
Приходи от такси		1 638,0	1 816,3	1 851,5	1 841,4	1 858,0
Приходи и доходи от собственост		1 442,1	1 068,4	1 113,5	1 123,7	1 104,4
Глоби, санкции и наказателни такси		270,0	181,3	184,5	183,3	185,9
Постъпления от продажба на нефинансови активи		244,8	244,8	298,9	419,5	420,4
Приходи от концесии		137,0	111,2	112,5	112,7	113,7
Други неданъчни		113,0	-55,7	-57,1	-57,7	-58,2
Помощи и дарения		2 656,3	3 235,4	3 120,6	2 592,2	2 626,0
Помощи и дарения от страната		17,3	18,7	15,9	15,5	15,1
Помощи и дарения от чужбина		2 639,0	3 216,7	3 104,7	2 576,7	2 610,9

Показатели	2013	2014	2015	2016	2017
	млн. лв.	Предв. отчет	Програма	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	30 427,6	32 697,7	33 346,1	33 975,9	35 327,6
Разходи	29 493,4	31 603,0	32 406,8	32 971,3	34 249,9
Нелихвени разходи	28 804,7	30 933,2	31 627,4	32 194,4	33 328,0
Текущи разходи	25 387,0	25 468,2	26 248,3	26 776,9	27 489,6
Текущи нелихвени разходи	24 698,3	24 798,4	25 468,9	26 000,0	26 567,7
Залати и стипендии	4 559,9	4 290,9	4 400,0	4 409,8	4 428,3
Залати	4 453,7	4 218,5	4 327,8	4 337,5	4 356,0
Стипендии	106,2	72,4	72,2	72,3	72,3
Осигурителни вноски	1 369,2	1 297,3	1 334,7	1 336,8	1 342,3
Издържки - общо	4 697,1	4 917,1	5 064,1	5 200,7	5 385,6
Субсидии - общо	1 410,0	1 423,0	1 389,1	1 446,0	1 421,5
Субсидии	1 321,9	1 355,8	1 321,8	1 378,7	1 354,2
Субсидии за осъществяване на болнична помощ	88,1	67,2	67,2	67,2	67,2
Специално осигуряване и грижи	12 640,7	12 863,5	13 274,5	13 600,2	13 983,4
Пенсии	7 762,2	8 124,5	8 380,3	8 642,0	8 945,6
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2 199,6	2 253,1	2 313,0	2 318,8	2 325,2
Здравноосигурителни плащания	2 678,8	2 485,9	2 581,3	2 639,5	2 712,6
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	21,4	6,5	6,5	6,5	6,5
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	17,2	18,8	18,8	18,8	18,8
Капиталови разходи	4 089,2	4 975,4	5 109,1	5 138,7	5 396,4
Резерв за непредвидени /били неотложни/ разходи		1 140,6	1 030,6	1 037,0	1 345,2
- за икономически растеж и държавност		790,0	668,6	668,6	968,6
- по бюджетите на бюдж. организации		280,6	292,0	298,4	306,6
НЗОК		279,5	290,9	297,3	305,5
Народно събрание		0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт		0,6	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия		70,0	70,0	70,0	70,0
Лихви	688,8	669,8	779,4	776,9	921,9
Външни лихви	484,3	400,1	470,3	423,8	536,4
Вътрешни лихви	204,4	269,7	309,1	353,1	385,5
Вноска в бюджета на ЕС	934,1	904,7	939,3	1 004,5	1 077,7
Первичен баланс (+/-)	-761,5	-802,5	-495,6	-203,1	76,9
Бюджетно салдо (+/-)	-1 450,2	-1 472,3	-1 275,0	-980,0	-845,0
Финансиране (+/-)	1 450,2	1 472,3	1 275,0	980,0	845,0
БВП	78 115,3	86 699,0	84 289,6	88 641,6	93 288,8

Показатели и % от БВП	2013	2014	2015	2016	2017
	Предв. отчет	Програма	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Приходи, помощи и дарения	37,1%	38,5%	38,0%	37,2%	37,0%
Данъчно-осигурителни приходи	28,6%	30,1%	30,1%	30,1%	30,1%
<i>Пречи данъци</i>	5,0%	5,4%	5,3%	5,3%	5,3%
Корпоративни данъци	2,0%	2,1%	2,1%	2,1%	2,2%
от нефинансови предприятия	1,8%	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%
от финансови институции	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,0%	3,3%	3,2%	3,2%	3,2%
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	7,8%	7,8%	7,5%	7,4%	7,2%
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,4%	5,5%	5,3%	5,2%	5,1%
Здравноосигурителни вноски	2,3%	2,3%	2,2%	2,2%	2,1%
<i>Косвени данъци</i>	14,8%	15,9%	16,1%	16,2%	16,5%
ДДС	9,4%	10,3%	10,4%	10,6%	10,8%
Акцизи	5,2%	5,4%	5,5%	5,5%	5,5%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%
<i>Такса върху производството на захар и изолюкати</i>	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
<i>Други данъци</i>	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Неданъчни приходи	5,1%	4,1%	4,2%	4,2%	4,0%
<i>Превисение на приходите над разходите по БНБ</i>	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
<i>Други</i>	4,9%	4,2%	4,2%	4,1%	3,9%
Приходи от такси	2,1%	2,3%	2,2%	2,1%	2,0%
Приходи и доходи от собственост	1,8%	1,3%	1,3%	1,3%	1,2%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,3%	0,3%	0,4%	0,5%	0,5%
Приходи от концесии	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други неданъчни	0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
Помощи и дарения	3,4%	4,0%	3,7%	2,9%	2,8%
Помощи и дарения от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Помощи и дарения от чужбина	3,4%	4,0%	3,7%	2,9%	2,8%

Показатели	2013	2014	2015	2016	2017
	Предв. в % от БВП отчет	Програми	Прогноза	Прогноза	Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	39,0%	40,3%	39,6%	38,3%	37,9%
Разходи	37,8%	39,2%	38,4%	37,2%	36,7%
Нелихвени разходи	36,2%	38,3%	37,3%	36,3%	35,7%
Текущи разходи	32,5%	31,6%	31,1%	30,2%	29,5%
Текущи нелихвени разходи	31,6%	30,7%	30,2%	29,3%	28,5%
Заплати и стипендии	5,8%	5,3%	5,2%	5,0%	4,7%
Заплати	5,7%	5,2%	5,1%	4,9%	4,7%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Осигурителни вноски	1,8%	1,6%	1,6%	1,5%	1,4%
Издръжка - общо	6,0%	6,1%	6,0%	5,9%	5,8%
Субвенции - общо	1,8%	1,8%	1,6%	1,6%	1,5%
Субвенции	1,7%	1,7%	1,6%	1,6%	1,5%
Субвенции за осъществяване на балансова помощ	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Социално осигуряване и грижи	16,2%	15,9%	15,7%	15,3%	15,0%
Пенсии	9,9%	10,1%	9,9%	9,7%	9,6%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,8%	2,8%	2,7%	2,6%	2,5%
Здравноосигурителни плащания	3,4%	3,1%	3,1%	3,0%	2,9%
Предоставени текущи и капитални трансфери за чужбина	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Прираст на държавни резерв и използване на земеделска продукция	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	5,2%	6,2%	6,1%	5,8%	5,8%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи		1,4%	1,2%	1,2%	1,4%
- за икономически растеж и държавност		1,0%	0,8%	0,8%	1,0%
- по бюджетите на бюдж. организации		0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
НЗОК		0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Народно събрание		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия		0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Лихви	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%	1,0%
Външни лихви	0,6%	0,5%	0,6%	0,5%	0,6%
Вътрешни лихви	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%
Вноска в бюджета на ЕС	1,2%	1,1%	1,1%	1,1%	1,2%
Паричен баланс (+/-)	-1,0%	-1,0%	-0,6%	-0,2%	0,1%
Бюджетно saldo (+/-)	-1,9%	-1,8%	-1,5%	-1,1%	-0,9%
Финансирате (+/-)	1,9%	1,8%	1,5%	1,1%	0,9%
Б В П	78 115,3	80 699,0	84 289,6	88 641,6	93 238,8

Предложение № 4

ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО ОТДЕЛНИ ПЪРВОСТЕПЕННИ РАЗПОРЕДИТЕЛНИ С
БЮДЖЕТ ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 ГОДИНА НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

(в хил.лв.)

№	Бюджетни организации	2015 г.	2016 г.	2017 г.
	1	2	3	4
1	Администрация на президента	5 569,0	5 569,0	5 569,0
2	Министерски съвет	75 340,0	75 340,0	75 340,0
3	Конституционен съд	3 317,0	2 537,0	2 417,0
4	Омбудсман	2 578,0	2 578,0	2 578,0
5	Министерство на финансите	293 972,0	294 137,0	294 441,5
6	Министерство на външните работи	101 372,8	101 372,8	101 372,8
7	Министерство на отбраната	1 021 012,0	1 020 525,0	1 020 525,0
8	Министерство на вътрешните работи	1 064 556,0	1 064 556,0	1 064 556,0
9	Министерство на правосъдието	201 000,0	201 000,0	201 000,0
10	Министерство на труда и социалната политика	1 091 578,8	1 092 578,8	1 093 578,8
11	Министерство на здравеопазването	389 866,4	391 650,8	393 435,2
12	Министерство на образованието и науката	403 080,9	404 849,7	406 176,3
13	Министерство на културата	121 528,8	122 379,8	123 063,2
14	Министерство на околната среда и водите	48 954,3	48 954,3	48 954,3
15	Министерство на икономиката и енергетиката	79 364,7	79 364,7	79 364,7
16	Министерство на регионалното развитие	211 013,8	211 013,8	220 307,1
17	Министерство на земеделието и храните	209 757,5	210 509,5	211 073,5
18	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	278 447,8	285 797,8	272 321,8
19	Министерство на младежта и спорта	67 162,2	67 243,1	67 303,8
20	Министерство на инвестиционното проектиране	24 584,4	24 584,4	24 584,4
21	Държавна агенция "Национална сигурност"	112 247,0	112 247,0	112 247,0
22	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 681,0	3 681,0	3 681,0
23	Комисия за защита от дискриминация	2 100,0	2 100,0	2 100,0
24	Комисия за защита на личните данни	2 373,0	2 373,0	2 373,0
25	Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество	5 601,0	5 601,0	5 601,0
26	Национална служба за охрана	34 656,0	34 656,0	34 656,0
27	Национална разузнавателна служба	20 498,0	20 498,0	20 498,0
28	Национален статистически институт	18 585,6	18 585,6	18 585,6
29	Комисия за защита на конкуренцията	3 817,9	3 817,9	3 817,9
30	Комисия за регулиране на съобщенията	9 922,9	9 227,9	9 183,9
31	Съвет за електронни медии	1 317,5	1 317,5	1 317,5
32	Държавна комисия за енергийно и водно регулиране	4 414,6	4 414,6	4 414,6

	1	2	3	4
33	Агенция за ядрено регулиране	6 304,5	6 714,5	6 817,6
34	Държавна комисия по сигурността на информацията	4 501,0	4 501,0	4 501,0
35	Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси"	40 093,1	40 093,1	40 093,1
36	Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси	1 310,0	1 310,0	1 310,0
37	Комисия за финансов надзор	10 429,8	10 429,8	10 429,8
38	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 161,1	1 161,1	1 161,1
39	Централна избирателна комисия	3 790,0	3 790,0	3 790,0
40	Държавен фонд "Земеделие"	361 875,0	361 875,0	413 475,0
41	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 548,0	1 548,0	1 548,0
42	Държавна агенция "Технически операции"	49 501,0	49 501,0	49 501,0
43	Сметна палата	15 207,0	15 207,0	15 207,0
44	Национален осигурителен институт	9 630 931,5	9 895 237,8	10 199 230,3
	в т.ч. Пенсии	8 358 128,3	8 618 288,3	8 919 988,3
45	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"	2 761,4	2 910,3	3 093,9
46	Учителски пенсионен фонд	22 211,9	23 770,7	25 763,8
47	Национална здравноосигурителна каса	2 953 207,0	3 017 845,0	3 099 141,0

Приложение № 5

**ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.**

(в хил.лв.)

№	Бюджетни организации	2015 г.	2016 г.	2017 г.
	1	2	3	4
1	Народно събрание	53 000,0	53 000,0	53 000,0
2	Висш съдебен съвет	444 000,0	444 000,0	444 000,0

Приложение № 6

ПРОЕКТ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМОТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ, БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНО РАДИО, БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ, БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2015 г.	2016 г.	2017 г.
	1	2	3	4
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	65 156,0	65 156,0	65 156,0
	в т.ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	8 100,0	8 100,0	8 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	42 121,0	42 121,0	42 121,0
	в т.ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	4 385,0	4 385,0	4 385,0
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	445 979,4	446 419,5	446 969,5
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	72 846,9	73 287,0	73 837,0
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	373 132,5	373 132,5	373 132,5
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	2 550,0	2 550,0	2 550,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	24 084,0	24 084,0	24 084,0

ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ИЛИЛИ НА ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО)
ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 Г.

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2015 г.				2016 г.				2017 г.			
		Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Трансфери (нето)	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Трансфери (нето)	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Трансфери (нето)	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2			
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	664 954,5	839 199,4	174 244,9	846 603,8	1 040 848,7	194 244,9	926 603,8	1 139 248,7	212 644,9			
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	2 536 216,5	3 134 645,2	598 428,7	2 322 528,3	2 865 025,3	542 497,0	2 437 246,3	2 947 786,8	510 540,5			

Приложение № 8

ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРТЕ (НЕТО) ПО ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ВКЛЮЧЕНИ В
 КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.

(в хил. лв.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2015 г.				2016 г.				2017 г.			
		Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)		в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	2.1	2.2	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	3.1	3.2	к.4.1-к.4.2	Разходи
	I	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2			
1	Предприятие за управление на дейностите по олавяване на околната среда	92 929,1	76 929,1	-16 000,0	140 000,0	74 000,0	-66 000,0	140 000,0	74 000,0	-66 000,0			
2	Национална компания "Стратегически инфраструктурни проекти"	0,0	1 370,0	1 370,0	0,0	1 370,0	1 370,0	0,0	1 370,0	0,0			

Приложение № 9

**ПРОЕКТ НА РАЗМЕРИТЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ
ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2015-2017 г.**

(в хиляди лв.)

№	Показатели	2015 г.	2016 г.	2017 г.
1	2	3	4	5
	Бюджетни взаимоотношения - пенчко	2 482 093,4	2 518 739,8	2 552 850,1
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	2 063 293,4	2 076 739,8	2 090 850,1
2.	Трансфери за местни дейности	287 000,0	300 000,0	308 000,0
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	264 000,0	275 000,0	281 000,0
2.2.	За зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	23 000,0	25 000,0	27 000,0
3.	Целева субсидия за капиталови разходи - общо	131 800,0	142 000,0	154 000,0
	от тях:			
3.1.	За изграждане и основен ремонт на общински пътища	63 000,0	68 000,0	75 000,0
3.2.	Целева субсидия по методика	68 800,0	74 000,0	79 000,0

АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ
ЗА ПЕРИОДА 2012-2014 Г.

м. април 2014 г.

1. Анализ на основните параметри на българската икономика през 2013 г.

1. Преглед на икономическата среда през 2013 г.

През 2013 г. реалният растеж на brutния вътрешен продукт на България се ускори до 0,9 % при 0,6 % през 2012 г., с основен принос от страна на външното търсене. Излизането на европейската икономика от рецесия доведе до възстановяване на износа на стоки и услуги и неговият ръст достигна 8,9 %. В същото време, вътрешното търсене остана потиснато поради повишената несигурност както сред потребителите, така и сред инвеститорите. Разходите на домакинствата и частните инвестиции отчетоха спад, който не бе компенсиран от увеличението на публичното потребление и правителствените капиталови разходи. През 2014 г. се очаква възстановяване на вътрешното търсене както по линия на подобрене в потребителското доверие и увеличаване на разходите на домакинствата, така и чрез повишаване на инвестиционната активност. В резултат на това икономическият растеж на страната ще се ускори до 2,1 %.

През 2013 г. пазарът на труда се характеризираше със стабилизиране на заетостта и продължаващо увеличение в нивото на безработица. Средногодишната динамика на заетите остана на негативна територия, но темпът на намаление бе сведен до 0,4 %, при спад от 2,5 % за предходната година. Основен принос за отчетеното подобрене имаше развитието на заетостта в селското стопанство и в по-малка степен в услугите. Броят на безработните продължи да се увеличава за пета поредна година и достигна средна стойност за годината от 436,3 хил. души, което показва увеличение на икономическата активност на населението в условията на стабилизиране на заетостта. Поради ограничените възможности за наемане на труд обаче повишението на икономическата активност беше фактор и за задържане на високите нива на безработица през годината, като средногодишното равнище на показателя бе 12,9 %. Очаква се възстановяването на пазара на труда, макар и бавно, да продължи през 2014 г. и да се отрази в слабо понижение на безработицата в рамките на около 0,1 пр.п.

Продължаващият процес на оптимизиране на зетите в икономиката лица оказва положителен ефект върху производителността на труда, която регистрира реален растеж от 1,3 %¹ през 2013 г. с водещо влияние на нарастването в търгуемия сектор от 2,8 %. Ръстът на показателя в услугите се забави до 0,4 %, но част от дейностите в сектора отчетоха съществено подобрене, в т.ч. финансово посредничество с 6,8 %. През разглеждания период компенсациите на един нает се повишиха номинално с 6,6 % и изпревариха темпа на растеж на производителността на труда, което от своя страна повлия

¹ Показателят е изчислен като отношение между БВП по постоянни цени и зетите лица (СНС)

неблагоприятно върху развитието на разходите за труд на единица продукция². Последните се повишиха с 6,1 % в реално изражение, повлияни преди всичко от възходящата динамика на показателя в селското стопанство, строителството и търговията. През 2014 г. с възстановяването на пазара на труда се очаква растежа на компенсациите на един нает общо в икономиката да продължи да се забавя до около 3,5 % в номинално изражение.

От началото на годината бе наблюдавана тенденция на съществено забавяне в инфлацията. Общият ХИПЦ по месеци на годишна база дори премина на отрицателна територия през третото тримесечие, а дефлацията в края на 2013 г. възлезе на 0,9 %. Най-съществен принос за това имаха корекциите в административните цени през годината, но влияние оказа и възходящата тенденция при международните цени на храните и енергийните суровини, както и сравнително слабо вътрешно търсене. Средногодишната инфлация също се забави до 0,4 %. Инфлацията през 2014 г. ще остане сравнително ниска под влияние на очакваната благоприятна конюнктура на международните пазари на суровини. Отрицателното изменение на общия ХИПЦ се очаква да се забави и да премине на положителна територия през втората половина на годината. Въпреки това средногодишната инфлация ще остане слабо отрицателна в размер на 0,2 %, поради отчетените отрицателни стойности в края на 2013 г. и началото на настоящата година. Платежният баланс на страната през 2013 г. бе отрицателен в размер на 599,2 млн.евро, при излишък от 2 161 млн.евро през 2012 г. Салдото на текущата сметка отчете значително подобрене до излишък от 1,9 % от БВП, в сравнение с дефицит от 0,8 % година по-рано. Динамиката се определяше основно от тенденциите при износа и вноса и отражението им върху търговския баланс. Износът регистрира ръст от 7,0 % в номинално изражение, изпреварвайки повишението във вноса (1,4 %), с което допринесе за значителното подобрене на салдото по търговския баланс.

Салдото по финансовата сметка за 2013 г. бе отрицателно и възлезе на 1 466 млн.евро, в сравнение с входящи потоци в същия размер през 2012 г. Привлечените преки чуждестранни инвестиции в страната през 2013 г. бяха 1 092 млн.евро. Салдата по сметките портфейлни инвестиции и други инвестиции бяха отрицателни за годината в размер на съответно 128 млн.евро и 2 175 млн.евро, отразявайки увеличаване на активите държани от български банки и нефинансови предприятия в чужбина.

Очакваното постепенно възстановяване на европейската икономика ще поддържа растежа на износа и през 2014 г. Същевременно подобряването на вътрешното търсене ще се отрази в ускоряване на вноса. Прогнозите са за свиване на салдото на текущата сметка до излишък от 0,8 % от БВП. ПЧИ в страната ще запазят нивото си като дял от БВП (2,7 %), а финансовата сметка ще бъде положителна в размер на 781 млн.евро.

2. Състояние на банковия сектор³ през 2013 г.

И през 2013 г. банковата система в България функционираше в среда на икономическа несигурност. За посрещането на това предизвикателство, банковата система разчиташе на финансовите си фундаменти, генерирани в благоприятната фаза на икономическия цикъл. Съществена роля за съхранението им имаше осъществяването от

² Показателят е изчислен като отношение между компенсациите на наетите на един нает и БВП на един нает (СНС)

³ Данните са предоставени от ЕНБ.

Българската народна банка надзорна политика както на системно, така и на индивидуално ниво.

Общата капиталова адекватност в края на 2013 г. бе 16,9 %, а адекватността на капитала от първи ред бе 16 %. Размерът на допълнителния капиталов буфер, представляващ превишението на собствения капитал над капиталовите изисквания за риск, остана на ниво от 2,7 млрд. лв. Ликвидната позиция на банките и системата се запази силна и адекватна на структурата на привлечените средства и процеси на средата благодарение на стабилния поток на привлечените от резиденти средства. Коефициентът на ликвидните активи за банковата система в края на 2013 г. бе на ниво от 27,1 %.

Активите на банковата система достигнаха 85,7 млрд. лв. в края на 2013 г. В годишен хоризонт активите нараснаха с 3,3 млрд. лв. (4 %). Основен принос в това отношение имаше нарастването с 5,2 % на кредитите, за което изцяло спомогна увеличението на вземанията от кредитни институции с 39,8 %, както и ръстът на вземанията от централни правителства със 113 %.

Кредитите с просрочие над 90 дни продължиха да забавят нарастването си. Годишният им темп на растеж се понижи до едноцифрени стойности и в края на годината бе 2,7 %. Делът на „лошите“ кредити в брутните кредити (без тези за кредитни институции) остана сравнително висок, но се стабилизира и в края на декември бе 16,9 % при 16,6 % година по-рано. Важен фактор за поддържането на висок дял на лошите кредити бе тенденцията банките да задържат несъбираемите кредити в балансите си поради невъзможност да реализират обезпеченията по тях на разумна цена.

Забавеният растеж на кредитите с просрочие над 90 дни се отрази и в свиване на годишна база на разходите за обезценка, които в края на 2013 г. бяха с 11,7 % по-малко в сравнение с предходната година. По този начин банковата система завърши 2013 г. с неодитиран положителен финансов резултат в размер на 585 млн. лв. (ръст от 3,2 % спрямо 2012 г.), осигуряващ възвращаемост на активите (ROA) от 0,7 %. Положително върху финансовия резултат повлия и растежът на нетните приходи от такси и комисионни (5,1 % за годината). Размерът на тези приходи достигна 41 % от нетния лихвен доход, чиято динамика имаше негативно влияние върху рентабилността. Той продължи да се свива, макар и с по-бавни темпове в сравнение с предходната година, което се дължеше на понижеността с 5,1 % на разходите за лихви при нарастване с 1,4 % за 2012 г.

3. Изпълнение на фискалните цели през 2013 г.

Фискалната позиция на страната през изминалата 2013 г. остана стабилна и целите по отношение на дефицита, държавния дълг и равнището на фискалния резерв за годината бяха изпълнени.

- Дефицитът на касова основа за годината по КФП е в размер на 1 450,2 млн. лв., което представлява 1,9 % от БВП, при планиран с разчетите към ЗИД на ЗДБРБ за 2013 г. 2,0 % от БВП.
- Фискалният резерв към 31.12.2013 г. възлезе на 4,7 млрд. лв., при заложен минимален размер на фискалния резерв 4,5 млрд. лв. в ЗДБРБ за 2013 година.
- По отношение на държавния дълг предвидените законови ограничители бяха спазени. Размерът на държавния дълг към 31.12.2013 г. е 14,1 млрд. лв. или 96,7 % от заложеният лимит за максималния размер на държавния дълг към края на 2013 г. в

Закона за държавния бюджет на Република България⁴ (ЗДБРБ) за 2013 г. (14,6 млрд.лв.). Към края на 2013 г. размерът на новопоеития държавен дълг е 2,9 млрд.лв. или 96,5 % от предвиденото в ЗИД на закона ограничение за максималния размер на новия държавен дълг, който може да бъде поет през 2013 г. от 3,0 млрд.лв.

С актуализацията на бюджета за 2013 г. фокусът на фискалната политика бе променен. Прилаганата през последните години стратегия за постигане на нисък бюджетен дефицит единствено чрез ограничаване на разходите, която имаше задържащ ефект върху икономическия растеж, бе променена като фискалната стабилност отново остава сред приоритетните политики, но заедно с това приоритет са и политиките за насърчаване на растежа и превръщане на държавата в коректен партньор на бизнеса.

Един от индикаторите за усилията за възстановяване на нормалните взаимоотношения между държава и бизнес е свеждането на невъзстановения ДДС към края на 2013 г. до най-ниското му равнище за последните 7 години. В края на 2013 г. към фирмите е възстановен целия дължим ДДС без сумите, по които има в ход ревизии - близо 542 млн.лв. за декември 2013 г., което е с над 300 млн.лв. повече в сравнение с декември 2012 г. Разплатени бяха и част от просрочените задължения на централното правителство, които през второто полугодие намаляват с близо ¼. Полагат се усилия за подобряване на комуникацията и улесняване на работата на бизнеса с приходните администрации и за намаляване на административната тежест. Фискалните ефекти от тези мерки започват да се проявяват, като през последните месеци на 2013 г. постъпленията при редица данъци и осигурителни вноски отчитат постепенно подобрене.

Едновременно с усилията за нормализиране на бизнес средата приоритет в разходните политики бяха социалните отговорности на държавата и очерталия се недостиг за финансиране на сектора на здравеопазването. За изплащане на еднократна коледна добавка на пенсионерите с най-ниски пенсии и за дофинансиране на здравеопазването бе осигурен значителен допълнителен финансов ресурс – общо около 125 млн.лв.

⁴ Обн., ДВ, бр. 102 от 21.12.2012 г., в сила от 1.01.2013 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 68 от 2.08.2013 г., в сила от 2.08.2013 г., изм. и доп., бр. 74 от 23.08.2013 г.

II. Характеристика на дълговото портфолио към края на 2013 г.

Провежданата през 2013 г. политика по управление на държавния дълг изцяло кореспондираше със заложените цели в Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г. Основният приоритет на дълговото управление през годината беше осигуряването на необходимите дългови източници за рефинансиране на дълга в обращение, финансирането на бюджетния дефицит и поддържане нивото на фискалния резерв за обезпечаване на необходимия ликвиден буфер. Постигането му бе осъществено в рамките на и при стриктното спазване на предвидените в бюджета референтни стойности по дълга и отчитайки потребността от поддържане на добре структуриран профил на държавния дълг.

Таблица № 1: Основни дългови показатели за периода 2009-2013 г.

Показатели	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Вътрешен държавен дълг, млн. лв.	3 009.5	3 934.2	4 808.0	4 981.0	6 289.6
Външен държавен дълг, млн. лв.	6 434.2	6 598.0	6 821.2	8 692.6	7 828.9
Общо държавен дълг, млн. лв.	9 443.7	10 532.1	11 629.1	13 673.6	14 118.5
БВП, млн. лв.	68 322.0	70 511.0	75 308.0	78 089.0	78 115.0
Общо държавен дълг /БВП	13.8%	14.9%	15.4%	17.5%	18.1%
Вътрешен държавен дълг/Общо държавен дълг	31.9%	37.4%	41.3%	36.4%	44.5%
Външен държавен дълг/Общо държавен дълг	68.1%	62.6%	58.7%	63.6%	55.5%
Лихвена структура на държавния дълг	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Дълг с фиксиран лихвен процент, млн. лв.	7 155.0	8 390.4	9 580.0	11 727.0	12 277.3
Дълг с променлив лихвен процент, млн. лв.	2 288.7	2 141.8	2 049.1	1 946.5	1 841.2
Дълг с фиксиран лихвен процент	75.8%	79.7%	82.4%	85.8%	87.0%
Дълг с променлив лихвен процент	24.2%	20.3%	17.6%	14.2%	13.0%
Валутна структура на държавния дълг	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Дълг в EUR, млн. лв.	5 170.1	5 730.6	6 196.7	8 233.5	7 827.1
Дълг в BGN, млн. лв.	2 309.6	2 707.6	3 328.1	3 451.3	4 472.9
Дълг в USD, млн. лв.	1 699.2	1 798.5	1 812.0	1 753.0	1 654.9
Дълг в други валути, млн. лв.	264.8	295.4	292.4	235.7	163.7
Дълг в EUR	54.7%	54.4%	53.3%	60.2%	55.4%
Дълг в BGN	24.5%	25.7%	28.6%	25.2%	31.7%
Дълг в USD	18.0%	17.1%	15.6%	12.8%	11.7%
Дълг в други валути	2.8%	2.8%	2.5%	1.7%	1.2%
Матюритетна структура на държавния дълг	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Дълг до 1 година включително, млн. лв.	604.8	464.8	963.7	1 787.4	1 060.6
Дълг от 1 до 5 години включително, млн. лв.	2 699.8	4 576.6	4 715.1	5 956.7	6 470.7
Дълг от 5 до 10 години включително, млн. лв.	3 955.1	2 783.2	3 120.7	3 208.2	3 149.7
Дълг над 10 години включително, млн. лв.	2 184.1	2 709.5	2 829.6	2 721.3	3 446.5
Дълг до 1 година включително	6.4%	4.4%	8.3%	13.1%	7.5%
Дълг от 1 до 5 години включително	28.6%	43.5%	40.5%	43.6%	45.8%
Дълг от 5 до 10 години включително	41.9%	26.4%	26.8%	23.5%	22.2%
Дълг над 10 години включително	23.1%	25.7%	24.3%	19.9%	24.4%

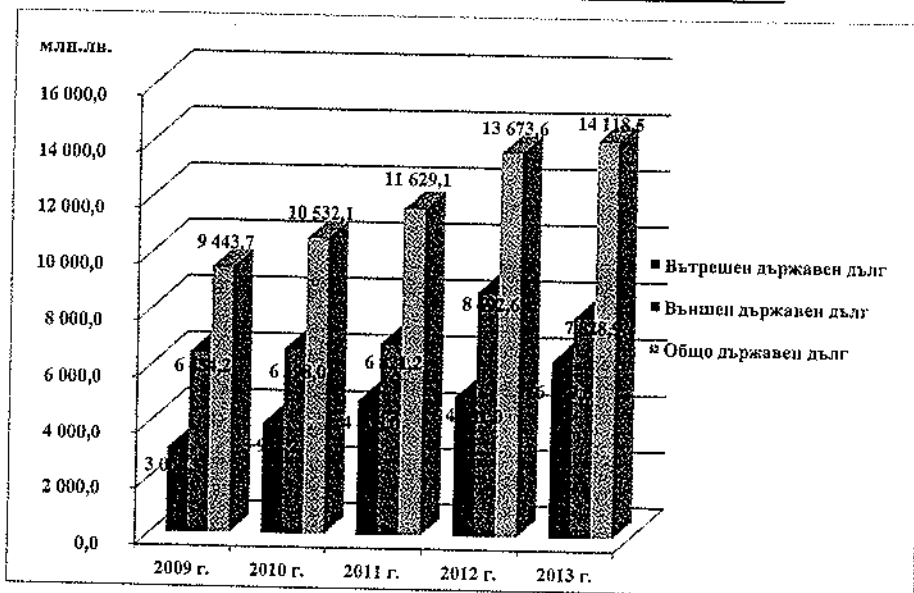

1. Размер на държавния дълг и разходи за обслужване

Променената с актуализацията на ЗДБРБ за 2013 г. фискална цел (увеличение на дефицита по консолидираната фискална програма до 2 % от БВП), както и необходимостта от поддържане на адекватно ниво на фискалния резерв, обусловиха потребността от осигуряване на допълнително дългово финансиране в рамките на 2013 г., което в комбинация с изчерпаните резерви за поемане на нов държавен дълг, резултира в съответно увеличение на размера на предвиденото в ЗДБРБ преди актуализацията ограничение за новопоет дълг. Въпреки увеличеният размер, новото дългово финансиране не оказва влияние върху регламентираното в закона ограничение от 14,6 млрд.лв. за максималния размер на държавния дълг към края на 2013 г.

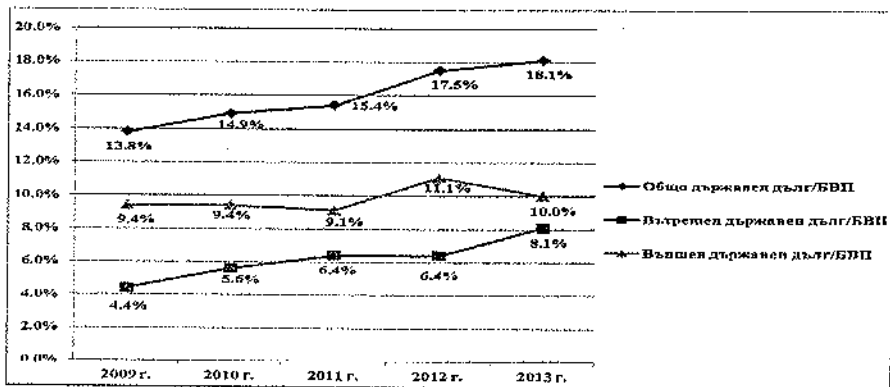
Номиналният размер на държавния дълг в края на 2013 г. възлиза на 14 118,5 млн.лв., от които 7 828,9 млн.лв. външен и 6 289,6 млн.лв. вътрешен държавен дълг. В номинално изражение държавният дълг бележи нарастване с 444,9 млн.лв. в сравнение с нивото, регистрирано в края на 2012 г. Отчетеното увеличение е в резултат от нарастването с 1 308,7 млн.лв. на вътрешния държавен дълг. Размерът на външния държавен дълг отбелязва намаление в номинално изражение с 863,7 млн.лв., което се дължи преди всичко на извършеното в началото на 2013 г. погасяване на задълженията по глобалните облигации в евро, емитирани на международните пазари през 2002 г. на обща номинална стойност от 835,5 млн.евро.

Графика: № 1 Динамика на държавния дълг в периода 2009-2013 г.

В края на 2013 г. общата дългова тежест, съотнесена спрямо БВП, възлиза па 18,1 % при съответно разпределение от 8,1 % за вътрешния и 10,0 % за външния държавен дълг. Това от своя страна представлява нарастване с 0,6 пр.п. спрямо нивото от 17,5 %, регистрирано в края на 2012 г.

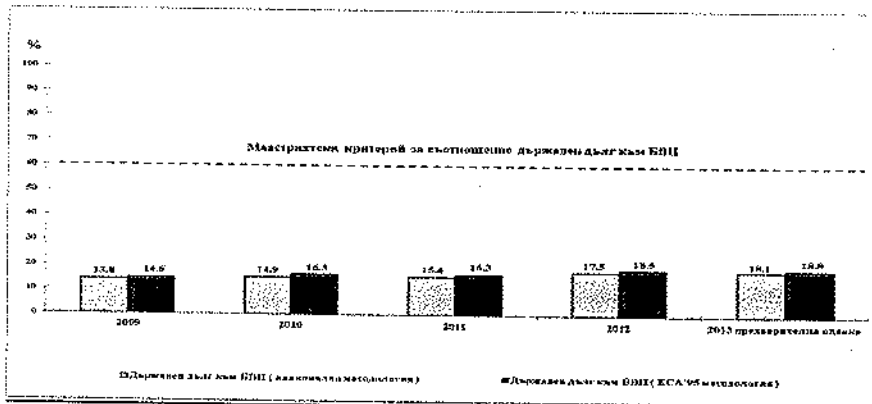
Графика № 2: Съотношение „държавен дълг/БВП“ за периода 2009-2013 г.

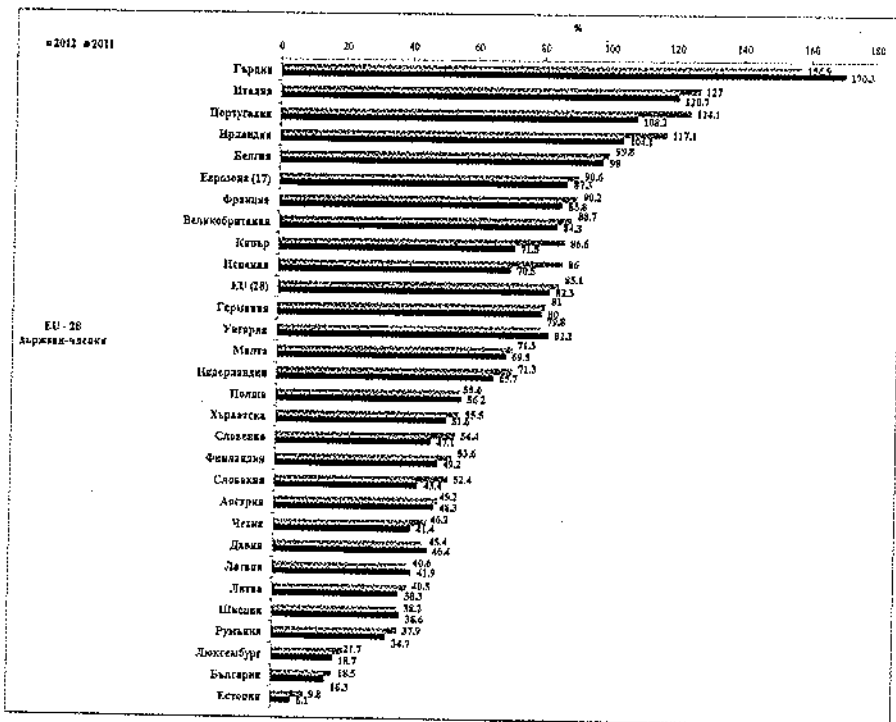
При сравнението на един от основните референтни критерии - консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП, съгласно последните официално публикувани годишни данни на статистическия орган на ЕК (Евростат) от месец октомври 2013 г., България запазва водещата си позиция сред държавите-членки на Европейския съюз с най-ниска задлъжнялост. На база данните от същата публикация, стойността на този показател към края на 2012 г. възлиза на 18,5 %, което за четвърта поредна година нарежда България на второ място сред страните - членки на Европейския съюз, само след Естония (9,8 %). Отчетените нива на критерия са далеч под максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергенция от 60 %. За сравнение, според визуираните статистически данни средната стойност за 2012 г. на това съотношение за 28-те страни – членки на Европейския съюз достига до ниво от 85,1 %, а на страните от Еврозоната до 90,6 %.

Предварителните оценки показват, че със стойност от 18,8 % страната ни ще запази водещата си позиция сред държавите-членки на ЕС по този показател и през 2013 г.

Графика № 3: Съотношение „дълг/БВП“ по национална методология и ЕСА'95 методология за периода 2009-2013 г.

Графика № 4: Съотношение „консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“ към БВП за периода 2011-2012 г.

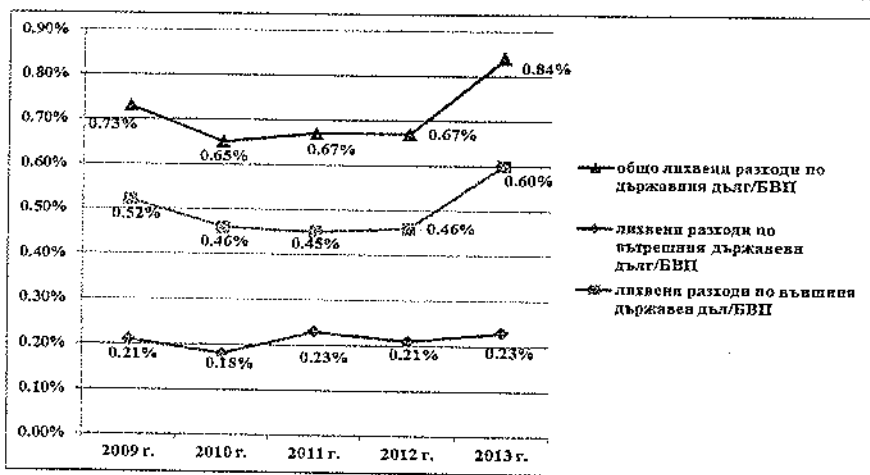
Общият размер на извършените лихвени разходи по държавния дълг към края на 2013 г. възлиза на 652,3 млн. лв., от които по вътрешния държавен дълг – 182,9 млн. лв. и по външния държавен дълг – 469,4 млн. лв., или с около 127 млн. лв. повече в сравнение с предходната година. Посоченото увеличение в лихвените разходи основно е вследствие на обезпеченото през м. юли 2012 г. рефинансиране на глобалните облигации на Република България от 2002 г., деноминирани в евро, които се падежираха през м. януари 2013 г. И през 2013 г. с най-голям относителен дял са лихвените плащания по облигациите, емитирани на международните пазари – 59,3 %, следвани от облигациите, емитирани на вътрешния пазар – 28 % и лихвите по външните държавни заеми, в т.ч. държавни инвестиционни заеми – 12,7 %.

Таблица № 2: Лихвени разходи по държавния дълг за периода 2009-2013 г.

Групиране на ликвидните дялове по държавния дълг	2009		2010		ДПГ		2012		2013	
	млн.лв.	%	млн.лв.	%	млн.лв.	%	млн.лв.	%	млн.лв.	%
Външен дял	388.33	71.8%	325.60	71.6%	335.83	66.3%	359.28	68.5%	469.40	71.0%
облигации, изпиремки на МЗД	249.16	49.9%	249.56	54.9%	247.43	48.6%	200.61	49.7%	286.58	59.3%
външни държавни заеми	109.17	21.9%	76.04	16.7%	88.40	17.4%	98.56	18.8%	82.82	12.7%
Вътрешен дял	140.98	28.2%	129.37	28.4%	170.35	33.7%	165.29	31.5%	182.91	28.0%
лева по ДИК, смирена на текущия принцип	128.16	25.7%	125.49	27.6%	168.24	33.3%	158.92	29.9%	181.36	27.8%
лева по ДИК за структурни реформи	12.82	2.5%	3.88	0.9%	2.11	0.4%	2.56	0.5%	1.55	0.2%
хазарски държавни заеми	8.00	1.6%	0.00	0.0%	0.00	0.0%	5.89	1.1%	0.00	0.0%
Общо лихвени по държавния дълг	499.31	100%	454.97	100%	506.18	100%	524.66	100%	652.32	100%

В края на 2013 г. съотношението „лихвени разходи/БВП“ е 0,8 % или с 0,1 пр.п. повече спрямо края на 2012 г. (0,7 %). Въпреки реализираното увеличение, нивото на този индикатор се запазва под 1 % и напълно съответства на поставената в Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г. цел за оптимизиране на разходите, свързани с обслужването на държавния дълг.

Графика № 5: Съотношение „лихвени разходи /БВП“ за периода 2009-2013 г.

2. Структура на държавния дълг

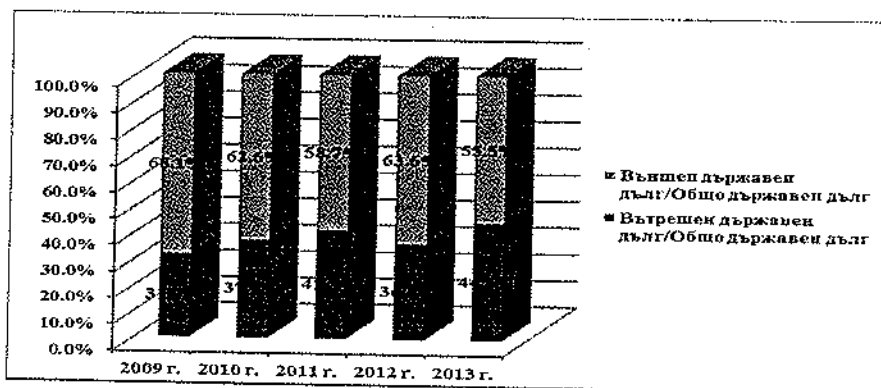
Настъпилите промени в структурата на държавния дълг са резултат от прилагането на набелязаните в Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г. цели, спомагайки за оптимизиране на разходите за обслужване на държавния дълг при отчитане на рисковите ограничения. Осъществяваната през годината гъвкава засмна политика, както и извършените операции по дълга способстват за поддържане на риска, който структурата на дълга генерира на безопасно ниво.

Сред основните наблюдавани и анализирани индикатори в тази насока са: съотношенията между вътрешния и външния държавен дълг, дълга с фиксирани и плаващи лихвени купони, дългът, деноминиран в лева и евро, и други валути, и пр.

В структурата на държавния дълг относителният дял на вътрешния държавен дълг е 44,5 %, а външния държавен дълг – 55,5 %, съответно при 36,4 % и 63,6 % през 2012 г. Отнесен спрямо общия размер на държавния дълг, дялът на вътрешния държавен дълг регистрира нарастване от 8,1 пр.п. за периода януари 2013 г. – декември 2013 г., което е в резултат на реализираното през годината финансиране от емисии на ДЦК на вътрешния пазар.

Отчетената редукция на външните задължения в относително изражение е вследствие преди всичко на погасяването на глобалните еврови облигации, с падеж 15 януари 2013 г. Плавното намаление на външната задлъжнялост е от особено значение в контекста на поддържане устойчивостта на външните финанси.

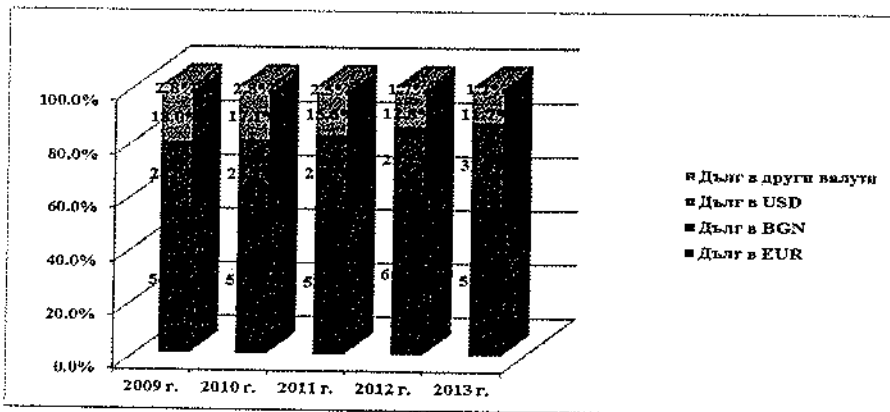
Графика № 6: Съотношение между вътрешния и външния държавен дълг за периода 2009-2013 г.

Във валутната структура на държавния дълг се запазва тенденцията на увеличаване на относителния дял на дълговете инструменти, деноминирани в лева и съответно допринася за минимизиране на рисковете, произтичащи от промяна на валутните курсове. Дялът на дълга в лева се увеличава от 25,2 % в края на 2012 г. на 31,7 % в края на 2013 г. В сравнение с края на 2012 г. се наблюдава съществена промяна в относителния дял на дълговете инструменти, деноминирани в евро, чийто дял се понижава с 4,8 пр.п. до 55,4 % при ниво в края на 2012 г. – 60,2 %. Съответно дялът на дълга деноминиран в шатски долари намалява от 12,8 % до 11,7 %, а този в други валути се редуцира от 1,7 % до 1,2 %.

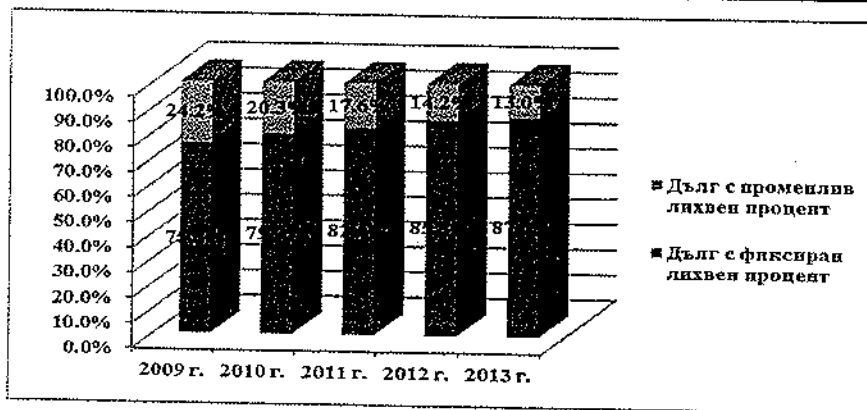
Стабилизирането на горните показатели се дължи до голяма степен на провежданата през годината политиката на ново заемане, деноминирано основно в лева и евро, както и на извършените редовни амортизационни плащания по държавния дълг, в т.ч. погасяването на значителен размер еврови задължения на обща стойност от 835,5 млн. евро, покриващи падежа на глобалните облигации в евро в началото на 2013 г.

Графика № 7: Валутна структура на държавния дълг за периода 2009-2013 г.

В лихвената структура на дълга и тази година превес запазва дълга с фиксирани лихвени проценти, който бележи увеличение съответно до 87,0 % през 2013 г. при 85,8 % през 2012 г. Това позволява по-добра предвидимост при осигуряването на необходимите бюджетни средства за обслужването на държавния дълг. Регистрираното увеличение с 1,2 пр.п. спрямо края на предходната година, се дължи основно на доминантното използване през 2013 г. на нови дългови инструменти при фиксиран лихвен процент. Това от своя страна предопределя и намалението на относителния дял на дълга с плаващи лихвени проценти от 14,2 % към края на 2012 г. до 13,0 % през 2013 г.

Графика № 8: Лихвена структура на държавния дълг за периода 2009-2013 г.

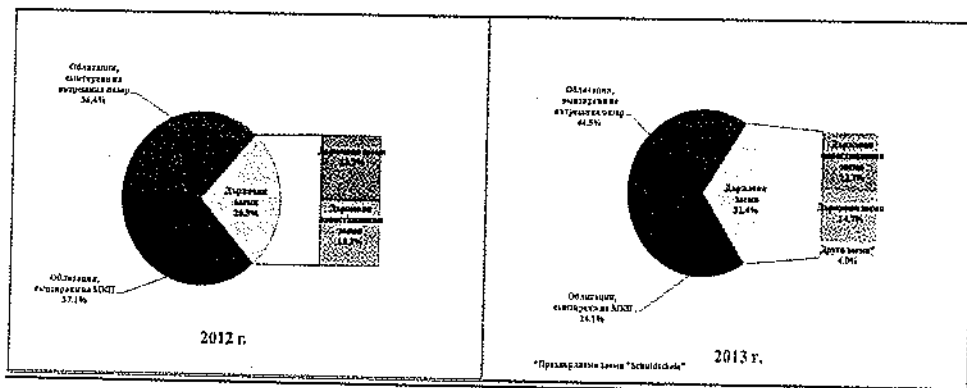

В сравнение с края на 2012 г. към 31.12.2013 г. в структурата на дълга, представена по видове инструменти, се наблюдават известни промени, настъпили основно в резултат на погасяването през м. януари 2013 г. на глобалните облигации, деноминирани в евро и извършената през м. декември на международните пазари операция по пласиране на прехвърляеми заеми „Schuldschein“. С най-голям относителен дял се запазват задълженията по ДЦК, които представляват 68,6 % от общия размер на държавния дълг (в

т.ч. ДЦК, емитирани на вътрешния пазар – 44,5 % и ДЦК емитирани на международните пазари – 24,1 %) и регистрират намаление от 4,9 пр.п. в сравнение с края на 2012 г. Отчетеното понижение е основно в резултат от падежираните се през месец януари 2013 г. глобални еврови облигации.

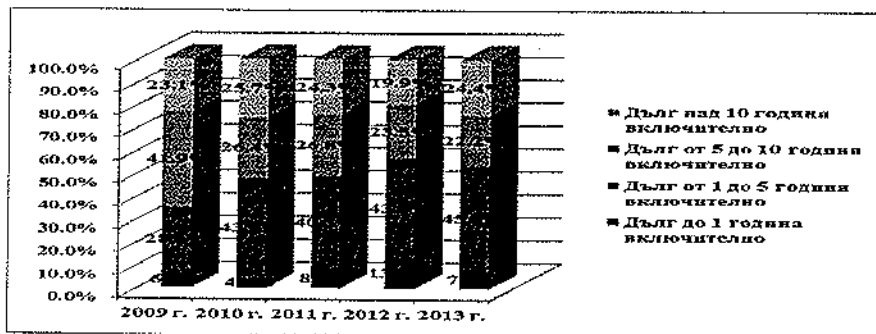
Частта на държавните заеми, в т.ч. държавните инвестиционни заеми бележи увеличение с 4,9 пр.п., достигайки в края на 2013 г. до ниво от 31,4 % (при 26,5 % в края на 2012 г.). В групата „Други“ заеми са включени пласираните на външните пазари прехвърляеми заеми „Schuldschein“, заемайки дял в края на 2013 г. от 4,0 %.

Графика № 9: Структура на държавния дълг по видове инструменти

По отношение на матуриретната структура на държавния дълг, разглеждана към 31.12.2013 г. се отчита изменение, в сравнение с параметрите, регистрирани към края на 2012 г. В сравнение с предходната година увеличаване отбелязва обема на дълга с остатъчен срок от 1 до 5 г. от 43,6 % до 45,8 %, както и дялът на дълга с остатъчен срок над 10 г. – съответно от 19,9 % до 24,4 %. Противоположна е тенденцията при дълга с остатъчен матурирет от 5 до 10 г. и при този с остатъчен матурирет до 1 г., чиито дялове намаляват съответно от 23,5 % на 22,2 % и от 13,1 % на 7,5 %. Сред основните фактори, които оказват влияние върху изменението на държавния дълг през 2013 г. са провежданата през годината емисионна политика на вътрешния пазар, пласираните на външните пазари прехвърляеми заеми „Schuldschein“, както и изплащането на глобалните еврови облигации, с падеж 15.01.2013 г.

Графика № 10: Матуритетна структура на държавния дълг за периода 2009-2013 г.

3. Източници на дългово финансиране

Основният акцент на дълговото управление през 2013 г. беше поставен върху провеждането на ефективна политика по отношение на посмане на нови правителствени дългове, в съответствие с фискалната политика, при спазване на заложените в бюджета ограничения по отношение на държавния дълг и при отчитане тенденциите за развитие на местната и международна пазарна среда, съблюдавайки текущото инвеститорско търсене. В рамките на разглеждания период от особен приоритет бе набирането на нужния дългов ресурс, както на вътрешния пазар на ДЦК, така и на международните пазари. С цел осигуряване на предвидените обеми дълг бяха предприети необходимите действия в посока разширяване на кръга от използваните финансови инструменти и разнообразяване характеристиките на новопоетия дълг, в т.ч. чрез предлагане на краткосрочни емисии с оглед ефективното управление на касовите потоци.

> Заемане от местния дългов пазар

През 2013 г. емисионната политика се провеждаше в контекста на необходимостта от осигуряване на добре функциониращ вътрешен дългов пазар чрез предлагането на ликвидни емисии в бенчмаркови обеми и поддържане на адекватни дългови параметри. Като цяло отчетените положителни тенденции на пазара на български дълг, сред които високата ликвидност на вътрешния пазар, превеса на търсенето на ДЦК спрямо предлагането, продължаващата тенденция за спад в доходността на първичния пазар, съпътстваха предлагането на предвидените емисии ДЦК.

Чрез проведените 29 аукциона за продажба на ДЦК, бяха пласирани две краткосрочни сконтнови емисии и четири нови лихвоносни облигации в основните бенчмаркови матуритети и валутна деноминация в лева и евро, като лихвоносните облигации впоследствие бяха претоварвани през годината.

През 2013 г. са емитирани ДЦК на обща номинална стойност от 2,33 млрд.лв., разпределени в следните матуритетни сегменти: емисия с матуритет 10 години и 6 месеца с номинална стойност 350 млн.лв., ДЦК с матуритет 7 години, деноминирани в евро, с номинална стойност 165 млн.евро, ДЦК с матуритет 5 г. с номинална стойност 330 млн.лв., ДЦК с матуритет 3 години с номинална стойност 226,4 млн.лв., сконтнови ДЦК с матуритет 6 месеца с обем 800 млн.лв. и с матуритет 1 година, в обем от 300 млн.лв.

И през 2013 г. емисията 10.5-годишна ДЦК беше от приоритетно значение, тъй като доходността ѝ на вторичен пазар е референтна за изчисляване на дългосрочния лихвен процент за оценка степента на сближаване. През периода януари - декември 2013 г. стойностите на този Маастрихтски критерий за конвергенция се движат в рамките съответно на 3,27 % за месец януари 2013 г. и 3,43 % за месец декември 2013 г., като отбелязват намаление спрямо регистрираните нива на показателя за същия период през 2012 г. - съответно 5,30 % през януари 2012 г. и 3,44 % през месец декември 2012 г.

За осигуряване плащанията към земеделските производители през м. февруари Министерството на финансите предложи за продажба извънредна емисия на 6 - месечни ДЦК на вътрешния пазар, в размер на 800 млн. лв., с падеж август 2013 г. Книжката са пласирани в значим за мащабите на местния пазар размер, което на практика елиминира възможността за прилагането на гъвкав подход по отношение използването на нови емисии дълг през годината. След актуализацията на бюджета, през месец септември беше пласирана и краткосрочна едногодишна емисия, в размер на 300 млн.лв., с падеж м. септември 2014 г.

Съществен елемент в провежданата през годината политика по управление на суверенните задължения заемаше процесът, насочен към усъвършенстване на пазарната инфраструктура на ДЦК, което способства за разширяване на инвестиционните възможности за банките и институционалните инвеститори. В тази връзка през 2013 г. бяха предприети редица действия за насърчаване въвеждането в експлоатация на модернизирания технологична инфраструктура, осигуряваща паричен сетълмент на операциите с ДЦК, деноминирани в евро, в рамките на администрираната от Българската народна банка – Електронна система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ). Проектът играе ключова роля при обезпечаването на паричния сетълмент по операциите с ДЦК, деноминирани в евро, с плащане в евро, на принципа „доставка срещу плащане“ за операциите на първичния и вторичния пазар по сметките на банките в ТАРГЕТ2 – БНБ. За реализацията на проекта ТАРГЕТ2 – БНБ и въвеждането му в експлоатация, който се превръща в задължително условие, с оглед повишените европейски изисквания за прозрачност при търговията с финансови инструменти, бяха предприети действия по изменение и допълнение на Наредба № 5 (обн. ДВ, бр.100 от 19.11.2013 г.).

Наред с обезпечаването на евров сетълмент, от края на 2013 г. директен участник в Депозитара на ДЦК в БНБ стана и Clearstream Banking S.A., Luxembourg (CBL), което предостави възможност директните участници в ЕСРОТ, да извършват трансгранично прехвърляне на държавни дългови инструменти, емитирани на вътрешния пазар, независимо от тяхната валутна деноминация.

➤ Външно финансиране

Полученото през 2013 г. външно финансиране е в размер на 1,1 млрд.лв., в т.ч. 382,1 млн.лв. усвоени средства по Кредитното споразумение за структурен програмен заем (съфинансиране по фондовете на ЕС за 2007-2013 г.) между Република България и Европейската инвестиционна банка, усвоявания по действащи държавни инвестиционни заеми в размер на 169,6 млн.лв., както и получени средства на обща стойност от 567,2 млн.лв. при частното пласиране на прехвърляемите заеми „Schuldschein“, през месец декември 2013 г.

В контекста на обусловената необходимост от осигуряване на допълнително дългово финансиране в рамките на 2013 г., през месец декември Република България

успешно приключи частното пласиране на прехвърляемите заеми „Schuldschein“ по законодателството на Федерална република Германия, с матуритети от 7, 10 и 15 години. Обемите са съответно 30,5 млн. евро при годишна лихва 3,397 % за 7-годишния заем, 103,5 млн. евро с годишна лихва 4,10 % за 10-годишния заем и 156 млн. евро при 4,60 % годишна лихва за 15-годишния заем. С общият обем на трите заеми в размер на 290 млн. евро беше обезпечена нуждата на държавния бюджет в частта на разходите и подкрепено равнището на фискалния резерв към края на годината. Осъществяването на транзакцията по пласиране на прехвърляемите заеми „Schuldschein“ допринесе за диверсифициране на инвеститорската база чрез привличане на първокласни инвеститори от Австрия и Германия, както и спомогна за оптимизиране на матуритетния профил на държавния дълг, като наред с това суверенната лихвена крива на България бе удължена до 15-годишен матуритет с продукт, който не подлежи на пазарни промени на цената. Във връзка с извършената операция, акцент заслужават предприетите технологични, методологични и нормативни мерки от страна на МФ, новопостият външен държавен дълг под формата на прехвърляеми заеми „Schuldschein“, да се използва като приемливо обезпечение на бюджетни средства, посредством вписването на залог върху вземания по дълга, поет чрез визираните договори.

По отношение на заемите, предоставяни по линия на международни финансови институции (МФИ) през 2013 г. е важно да бъдат отчетени следните обстоятелства:

В ЗДБРБ за 2013 г. не беше заложена възможност за сключване на споразумения за нови държавни заеми от МФИ и съответно през годината няма сключени такива.

През 2013 г. приключи изпълнението на Проекта за рехабилитация на пътната инфраструктура и продължи изпълнението на останалите три проекта с външно финансиране от Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР (Световната банка) – в областта на улесняването на търговията и транспорта, социалното включване и развитието на общинската инфраструктура (водния сектор) - по линия на сключени през предходни години държавни инвестиционни заеми за АПИ, МФ, МТСП и МРР.

След приключване на изпълнението на Проекта за рехабилитация на пътната инфраструктура с уведомление на МБВР, считано от 20.11.2013 г. бяха анулирани 13 003 538,16 евро по държавния инвестиционен заем за неговото финансиране.

Предвид натрупани закъснения в изпълнението и бюджетните ограничения през 2013 г. се наложи реструктуриране на проекти и изменение на действащи заемни споразумения с МБВР в посока отпадане на дейности, намаляване на финансирането и удължаване на сроковете за изпълнение на проектите и теглене на средствата по заемите.

В този контекст в рамките на годината влезе в сила изменение на действащото заемно споразумение по Проекта за социално включване, предвиждащо отпадане на дейности, анулиране на 8 608 356 евро (считано от 17.07.2013 г.) и удължаване на крайната дата за теглене на средствата по заема до 30.09.2015 г. (ратифицирано със закон, обн. Д.В., бр. 98 от 2013 г.) и бе сключено изменение на заемното споразумение по Втория проект за улесняване на търговията и транспорта между Република България и МБВР в сходна посока – отпадане на дейности, анулиране считано от 27.09.2013 г. на 2 250 000 евро и удължаване на крайната дата за теглене на средствата по заема до 30.06.2014 г.

През 2013 г. продължи тенденцията за пълно усвояване и недостиг на заложените в ЗДБРБ за 2013 г. средства за външно финансиране по държавните инвестиционни заеми от МБВР, като наложените ограничения доведоха до затруднения в преговорите с международната финансова институция, съществено забавяне и необходимост от промяна

на параметрите на поисканото през 2012 г. изменение на заемното споразумение с МБВР по Проекта за социално включване.

През годината продължи изпълнението със заеми от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) на два проекта, свързани с рехабилитацията на пътна инфраструктура („Транзитни пътища V“) и реконструкция на железопътната инфраструктура (Реконструкция на участъци по ж.п. линията Пловдив – Свишград“). Приключен бе финансираната със заем от ЕИБ проект „Изграждане на мост на р. Дунав при Видин – Калафат“.

Съгласувани бяха финансовите параметри по искане за усвояване на шест и седми транш по заема от ЕИБ за финансиране на проект „Транзитни пътища V“ и бе сключено Изменение № 2 на Финансов договор между Република България и ЕИБ за финансиране на проект „Транзитни пътища V“, с цел удължаване на срока за усвояване на средствата от заема до 31.12.2016 г.

В изпълнение на РМС № 783/24.09.2012 г. са предприети действия за окончателното погасяване на задълженията по заемното споразумение между Република България и Японска банка за международно сътрудничество (JBIC)/Японска агенция за международно сътрудничество (JICA) по проект „Изграждане и развитие на нови контейнерни терминали на пристанища Варна и Бургас“, като през 2013 г. са изплатени 149 910 891.00 яп. йени , в т.ч. главница в размер на 136 575 791 яп. йени, лихва – 941 133 яп.йени и такса ангажимент – 12 393 967 яп. йени, с което българската страна удовлетворява финансовите претенции на JBIC и се прекратява действието на заемното споразумение по посочения проект.

III. Държавногарантиран дълг

1. Преглед на държавногарантирания дълг към края на 2013 г.

В ЗДБРБ за 2013 г. беше предвидена възможността за издаване на държавни гаранции от името и за сметка на държавата под формата на гаранционни депозити⁵ в общ размер до 100 млн.лв., която не беше реализирана в рамките на разглеждания период, както и за издаване на държавни гаранции от името и за сметка на държавата по Закона за кредитиране на студенти и докторанти⁶ (ЗКСД) в общ размер до 80,5 млн.лв., с оглед обезпечаване прилагането на програмата за студентско кредитиране. По отношение сключването на споразумения за нови държавногарантирани инвестиционни заеми в закона не беше заложена такава опция, като съответно през годината няма сключени такива.

⁵ За покриване на финансовия недостиг на общини, други бюджетни предприятия и на държавни предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон, които са бенефициенти по проекти по оперативните програми „Транспорт“, „Околна среда“ и „Регионално развитие“, одобрени от Европейската инвестиционна банка в съответствие с изискванията на Кредитното споразумение за структурен програман заем (България, съфинансирани по Фондовете на ЕС 2007 - 2013) между Република България и Европейската инвестиционна банка, може да се отпускат заеми от Българската банка за развитие въз основа на предоставени от централния бюджет възстановими средства със специално предназначение по смисъла на § 1, т. 2 от допълнителната разпоредба на Закона за Българската банка за развитие.

⁶ Обн., ДВ, бр. 69 от 5.08.2008 г., изм., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 1.01.2010 г. (*)- изм., бр. 32 от 28.04.2009 г., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. и доп., бр. 99 от 15.12.2009 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 68 от 2.08.2013 г., в сила от 2.08.2013 г.

В номинално изражение размерът на държавногарантирания дълг към края на 2013 г. отбелязва намаление с 234,2 млн.лв. спрямо нивото от преходната година, като достига стойност от 775,4 млн.лв., от който вътрешен държавногарантиран дълг – 35,7 млн.лв. и външен държавногарантиран дълг – 739,7 млн.лв. Отчетеното намаление на държавногарантирания дълг се дължи на извършените през периода погашения по действащи държавногарантирани заеми.

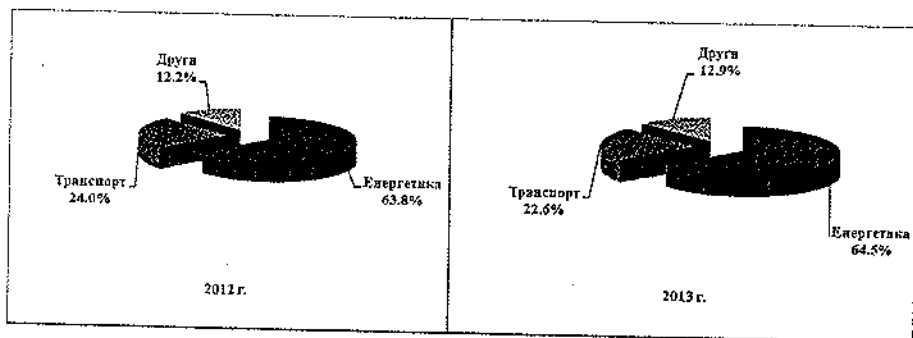
Съотношението държавногарантиран дълг/БВП е 1,0%, и бележи повижение с 0,3 пр.п. спрямо предходната година (при 1,3% към края на 2012 г.).

Таблица № 3: Държавногарантиран дълг за периода 2009-2013 г.

	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Държавногарантиран дълг, в млн.лв.	1 197,2	1 246,1	1 197,2	1 069,6	775,4
I. Вътрешен държавногарантиран дълг	-	2,8	11,8	23,7	35,7
1. Гарантиран Заемол студентско кредитиране	-	2,8	11,8	23,7	35,7
II. Външен държавногарантиран дълг	1 197,2	1 243,3	1 185,3	985,9	739,7
1. Скотова банка	119,2	101,7	87,0	70,1	52,1
2. ЕВРО	7,4	5,7	4,5	3,7	3,6
3. ЕИПР	62,6	45,5	36,8	27,0	17,3
4. Други	1 008,0	1 089,4	1 057,0	885,1	666,7
Държавногарантиран дълг/БВП(%)	1,8	1,3	1,4	1,3	1,0

Към 31.12.2013 г. се обслужват общо 13 държавногарантирани заеми от инвестиционен характер, съсредоточени основно в секторите „Енергетика“ и „Транспорт“ (с общ дял от 87,1 % в общия държавногарантиран дълг), както и вътрешните държавни гаранции по програмата за студентско кредитиране в Република България, отпуснати по реда на ЗКСД.

Графика № 11: Държавногарантиран дълг по отрасли

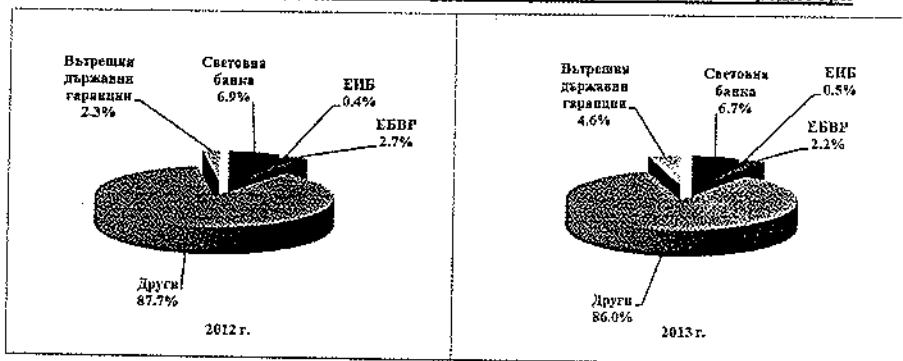

В структурата на държавногарантирания дълг по кредитори не се отчитат съществени промени. Групата „Други“ (международни финансови институции – ЕВРОАТОМ, БРСЕ, ЯБМС и др.) запазват най-големия си относителен дял, който се

редуцира от 87,7 % до 86 %. Намаление на относителния дял регистрира и държавногарантираният дълг към Световната банка и ЕБВР, достигайки съответно до 6,7 % и 2,2 %. Делът на държавногарантирания дълг към ЕИВ бележи леко увеличение, достигайки до 0,5 % (при 0,4 % към края на 2012 г.).

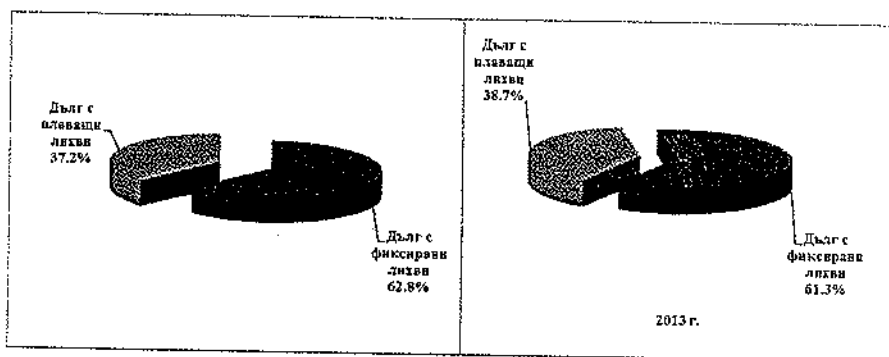
Частта на вътрешните държавни гаранции, издадени на основание на ЗКСД се увеличава съответно до 4,6 % от целия държавногарантиран дълг (при 2,3 % към края на 2012 г.).

Графика № 12: Структура на държавногарантирания дълг по кредитори

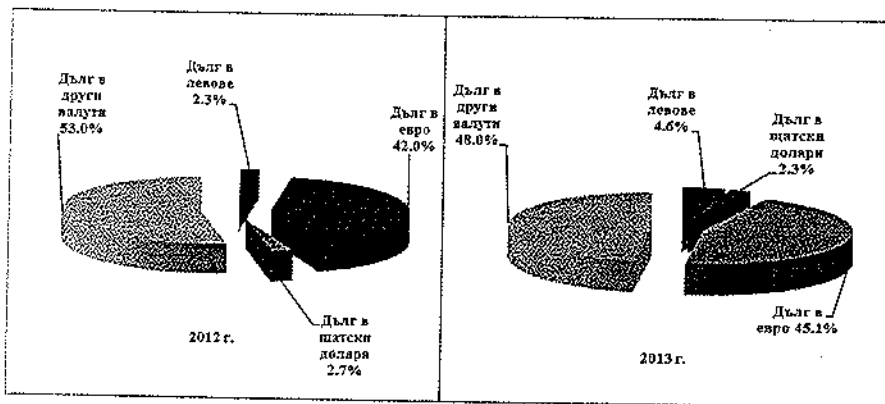
Състоянието на лихвената структура на държавногарантирания дълг към края на 2013 г. също не търпи особени промени. Дългът с фиксирани лихви запазва преобладаващия си дял като се редуцира до 61,3% (при 62,8 % към края на 2012 г.), а дългът с плаващи лихви се покачва до 38,7% (при 37,2 % към края на 2012 г.).

Графика № 13: Лихвена структура на държавногарантирания дълг

Във валутната структура на държавногарантирания дълг превес отбелязва дялът на държавногарантирания дълг в евро с 45,1 % (при 42,0% към края на 2012 г.). Дългът в щатски долари е 2,3% (при 2,7% към края на 2012 г.), този в други валути – 48,0 % (при 53,0% към края на 2012 г.), а дялът на дълга в лева е 4,6 % (при 2,3 % към края на 2012 г.).

Графика № 14: Валутна структура на държавногарантирания дълг

И през 2013 г. поради влошеното финансово състояние на „Холдинг БДЖ“ ЕАД частично беше активирана издадената държавна гаранция по сключеното кредитно споразумение между дружеството и МБВР (Световната банка), в размер на 0,8 млн.лв., изплатена от предвидения по ЗДБРБ за 2013 г. резерв за покриване на риска от активиране на държавни гаранции. За същия период активираните държавни гаранции по ЗКСД са на обща стойност от 149 хил.лв.

2. Финансиране с държавногарантирани заеми през 2013 г. и 2014 г.

От началото на 2013 г. новото финансиране по държавногарантирания дълг е в общ размер на 15,4 млн.лв., в т.ч. усвоявания в размер на 1,2 млн.лв. по действащото Гаранционно споразумение между страните-членки на ЕС и ЕИБ за заемите, предоставяни от ЕИБ за финансиране на инвестиционни проекти в страните от Африка, Карибите Тихоокеанския басейн и Отвъдморските страни и територии, и вътрешни държавни гаранции в размер на 14,2 млн.лв., отпуснати по заеми за кредитиране на студенти и докторанти във връзка с прилагане на стартиралата през 2010 г. програма за студентско кредитиране по ЗКСД. През разглеждания период няма издадени нови държавни гаранции по външни кредитни споразумения.

Посмането на нови условия задължения през 2014 г. ще бъде фокусирано основно към изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчване развитието на ключови сектори в икономиката и създаване на предпоставки за икономически растеж. В тази връзка, в ЗДБРБ за 2014 г. е предвидена възможност за издаването на държавни гаранции с цел подкрепа развитието на приоритетни сфери на икономиката и насърчаване на растежа, в т.ч. :

- за облекчаване достъпа до евтин финансов ресурс на малкия и средния бизнес, се предвижда издаването на държавни гаранции по заемни споразумения за финансиране дейността на „Българската банка за развитие“ АД с Европейската инвестиционна банка в размер до 300 млн.лв.;

- за обезпечаване на газова независимост се планира да бъдат издадени държавни гаранции в подкрепа на проект „Междусистемна газова връзка Гърция-България“ в размер до 157 млн.лв.

През годината се поставя и акцент върху стартиралата през 2010 г. програма за студентско кредитиране в Република България, която се урежда чрез правната рамка на ЗКСД и цели подобряването на достъпа до висшето образование. В тази връзка, в ЗДБРБ за 2014 г. е предвидено, че в рамките на бюджетната година Министерският съвет може да издава държавни гаранции по ЗКСД в общ размер до 40,0 млн.лв.

IV. Кредитен рейтинг

На 13.12.2013 г. агенцията за кредитен рейтинг Standard&Poor's (S&P) потвърди кредитния рейтинг на България в дългосрочна чуждестранна и местна валута съответно на 'BBB/A-2' и ревизира перспективата от стабилна на отрицателна.

През месец януари 2014 г. агенцията за кредитен рейтинг Fitch Ratings потвърди кредитния рейтинг на Република България в дългосрочна местна и чуждестранна валута със стабилна перспектива (BBB-/BBB), както и краткосрочния кредитен рейтинг в чуждестранна валута (F3).

Таблица № 4: Динамика на кредитния рейтинг в периода 2009-2013 г.

Динамика на суверенния кредитен рейтинг за периода 01.01.2009-31.12.2013							
Кредитна агенция	Дата	Рейтинг в чуждестранна валута			Рейтинг в местна валута		
		Краткосрочен	Дългосрочен	Перспектива	Краткосрочен	Дългосрочен	Перспектива
Moody's	20.3.2009		Baa3	Стабилна		Baa3	
Moody's	31.8.2010		Baa3	Положителна		Baa3	
Moody's	22.7.2011		Baa2	Стабилна		Baa2	
S&P	1.12.2009*	A-3	BBB	Стабилна	A-3	BBB	Стабилна
S&P	17.12.2010	A-3	BBB	Стабилна	A-3	BBB	Стабилна
S&P	12.12.2011	A-3	BBB	Стабилна	A-3	BBB	Стабилна
S&P	10.8.2012	A-2	BBB	Стабилна	A-2	BBB	Стабилна
S&P	13.12.2012	A-2	BBB	Стабилна	A-2	BBB	Стабилна
S&P	13.13.2013	A-2	BBB	Отрицателна	A-2	BBB	Отрицателна
Fitch	30.4.2009*	F3	BBB-	Отрицателна		BBB	
Fitch	12.8.2010*	F3	BBB-	Отрицателна		BBB	
Fitch	24.5.2011*	F3	BBB-	Положителна		BBB	
Fitch	13.12.2011*	F3	BBB-	Стабилна		BBB	
Fitch	13.7.2013*	F3	BBB-	Стабилна		BBB	
Fitch	10.1.2014*	F3	BBB-	Стабилна		BBB	

* Забелжка: Приемелят кредитен рейтинг е целенасочен Договорите отношения между Република България и агенция за кредитен рейтинг Fitch са подновени съгласно от 11.02.2013 г.

V. Рискове

Въпреки епизодичната волатилност и несигурност на пазарите на суверенни облигации, през 2013 г. външната среда остана сравнително спокойна. Предвид на това, при определяне на основните приоритети на дълговото управление през 2014 г. обект на анализ представлява единствено влиянието на основните рискове, свързани с профила на държавния дълг:

➤ *Риск за рефинансиране*

Рискът за рефинансиране е свързан с размера на необходимия финансов ресурс за покриване на задълженията по съпествуващ към момента дълг, и е пряко зависим от размерът и близостта на конкретното плащане. Погасителният профил, дялът на краткосрочния дълг в общия размер на дълга и средният остатъчен срок на дълга в обращение са основните фактори, определящи този риск.

Към края на 2013 г. държавният дълг като цяло се характеризира с добре структуриран амортизационен профил, с изолирано концентриране на плащания през 2015 г. и 2017 г., когато се падежират глобалните облигации, деноминирани в щатски долари и емисията еврооблигации. Дялът на краткосрочния дълг в общия държавен дълг към края на 2013 г. представлява 22,3 % при съответно 77,7 % за средно и дългосрочните задължения. Средният остатъчен срок на дълга в обращение към края на същия период е 6 години и 8 месеца (при 6 години и 2 месеца за 2012 г.).

Въпреки добрите текущи пива на отчетните измерители и през следващите години ще бъде необходимо да продължи прилагането на мерки, които способстват за регулиране влиянието на риска за рефинансиране, респ. неговото лимитиране чрез предприемане на внимателни промени в дълговата структура с оглед необходимостта от осигуряване на равномерен профил на държавните задължения и удължаване на матуритета на държавния дълг.

➤ *Пазарен риск*

Оценявайки този вид риск, следва да бъде отчетено наличието в държавния дългов портфейл на инструменти, деноминирани във валути различни от еврото и лева, както и на такива, с плаващи лихвени купони, промените в нивата на които, водят до промяна както в номиналната стойност на дълга, така и в планирания финансов ресурс за неговото обслужване. Данните от извършения към края на 2013 г. анализ на настоящата валутна и лихвена структура на държавния дълг показват, че дялът на дълга, деноминиран в лева и евро достига до 87,1 %, а дялът на дълга с фиксирани лихви до 87 %, което не дефинира сериозна зависимост на държавния дълг и разходите за неговото обслужване от изменението в стойностите на пазарните индикатори. Осигуряването на подобен профил води до обезпечаването на възможности за предвидимост и оптимизация на необходимите за обслужването на държавния дълг бюджетни средства, като същевременно намалява необходимостта от планиране и осигуряване на допълнителни буфери, за посрещане на евентуални промени на валутните курсове и лихвени проценти.

➤ *Ликвиден риск*

Характеризира се от нуждата за обезпечаване на необходимите ликвидни средства за покриване на краткосрочните задължения. В този смисъл, наличието на фискален резерв играе ролята на превантивен механизъм за минимизиране на евентуални негативни ефекти. Генерирането на ресурс за финансиране на планирания бюджетен дефицит за 2014 г. и предстоящите значителни плащания по дълга през януари 2015 г. и 2017 г., обуславят необходимостта от акумулирането на подходящо ниво на фискалния резерв в края на 2014 г. В тази връзка, се предвижда политиката по управление на държавния дълг да бъде съобразена с потребността от осигуряване на надеждни дългови източници за рефинансирането на дълга в обращение, финансирането на бюджетния дефицит, както и за поддържане размера на фискалния резерв на ниво, което да гарантира наличието на буфер за минимизиране на потенциални ликвидни затруднения. Предвид факта, че поддържането на ликвидността като цяло е предпоставка за намаляване уязвимостта на

страната от вътрешни и външни непредвидени обстоятелства, усилията на дълговото управление през годината ще продължат да бъдат насочени към предприемане на адекватни действия, с оглед осигуряване навременен достъп до дългово финансиране.

➤ *Риск, свързан с размера на дълга*

Поддържането на устойчиви публични финанси и ниво на държавния дълг значително под критерия от Маастрихт, което да осигурява неговото дългосрочно изпълнение, представлява приоритет с първостепенно значение в провежданата политика по управление на суверенните задължения. Въпреки че размерът на консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“, респ. съотношението му спрямо БВП не представлява обект на анализ, предвид обхвата и съдържанието на настоящия документ, това е величината, показател за държавна задлъжнялост, която Република България има ангажимент да следи в контекста на членството в ЕС. Съществен елемент в общия размер на консолидирания дълг се формира от държавния дълг, чийто дял към края на 2013 г. е около 92 %. В този смисъл, оценката на бъдещото влияние на този риск е необходимо да се осъществява в контекста на потребността от осигуряване на необходимия финансов ресурс за рефинансиране на падежирания се дълг и изпълнение на поставените бюджетни цели.

Независимо от факта, че размерът на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ е значително под максимално допустимата референтна стройност от 60 % и през 2014 г. се предвижда да продължи прилагането на всички възможни механизми за контролирано нарастване на правителствените задължения.

➤ *Риск от активиране на условия задължения*

Процесът, свързан с издаването на държавни гаранции подлежи на стриктна регулация и е подчинен на определени критерии, ред и процедури. В тази връзка, от изключителна важност е извършването на оценка на условията на проектите, кандидатстващи за финансиране с държавни гаранции, в контекста както на изведените от правителството приоритети и анализ на риска за бюджета. С цел своевременно идентифициране на потенциалните рискове от активиране на държавни гаранции е необходимо да бъде осъществяван непрекъснат мониторинг върху състоянието и обслужването на заемите, за които вече са издадени държавни гаранции.

Изхождайки от обстоятелството, че понастоящем основната част от гаранциите са предоставени по заеми на големи държавни предприятия от транспортния и енергийния сектор, част от които изпитват сериозни финансови затруднения, което на практика генерира риск от необслужване на ползваните кредити, следва да бъде отчетено наличието на потенциални рискове от активиране на държавните гаранции и възможностите за реално събиране от страна на държавата на изплатените по тях средства.

VI. Цел и подцели

Основната цел, залегнала в Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г., а именно: *осигуряване на необходимите средства за финансиране на държавния бюджет и рефинансиране на дълга в обращение при оптимални цена и степен на риск*, както и формулираните в нея подцели остават в сила и непроменени.

Фискалната политика през 2014 г. ще бъде провеждана при спазване на законово установените фискални правила - в рамките на максимално допустимия размер за дефицит на сектор „Държавно управление“ до 3% от БВП и в рамките до 2 % по консолидираната фискална програма и съобразяване с прогнозата за макроекономическото развитие, което ще гарантира устойчивост на публичните финанси и запазване на доверието в българската икономика. Променените очаквания за развитието на икономиката на страната и достигнатите с актуализацията на Бюджет 2013 максимално допустими нива на основните фискални показатели, наложиха усилията през следващите години да бъдат насочени към предприемане на стъпки за постепенно намаляване на размера на бюджетния дефицит. През 2014 г. дефицита по консолидираната фискална програма се планира да достигне до равнище от 1,8 % от БВП. За следващите години 2015 г. и 2016 г. прогнозният размер на бюджетния дефицит се очаква да бъде съответно 1,5 % и 1,1 % от прогнозните стойности за БВП, а за 2017 г. съответно 0,9 % от БВП. Минималният размер на фискалния резерв към 31 декември 2014 г. е 4,5 млрд.лв. По отношение на държавния дълг е предвидено ограничението, че максималният размер на държавния дълг към края на 2014 г. не може да надвишава 18,0 млрд.лв.

Подцели:

1. Запазване размера на дълга на разумни нива при затвърждаване позицията на Република България като стабилен емитент на дълг в региона и Европейския съюз

За реализирането на набелязаната подцел през 2014 г. се планира да продължи провеждането на внимателна политика по ново заемане, при съблюдаване на законоустановените процедури с оглед необходимостта от контролиране увеличението на суверенните задължения и придържане към заложените в бюджета референтни стойности за държавния дълг. Спазването на фискалните правила и числови ограничения, в т.ч. и тези, свързани с номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, които се въвеждат с влизането в сила от 01.01.2014 г. на Закона за публичните финанси⁷, гарантират допълнително засилване устойчивостта на бюджетната дисциплина. В този смисъл, ежегодното определяне в Закона за държавния бюджет на Република България на ограничения по отношение максималния размер на държавния дълг към края на годината и максималния размер на новия държавен дълг, който може да бъде поет в рамките на годината, както и за новите държавни гаранции, които могат да бъдат издадени, представляват механизмът, посредством който се осъществява превантивен контрол върху равнището на държавна задълженост.

В контекста на идентифицираните потребности от набавяне на необходимия финансов ресурс, който в достатъчна степен да обезпечи нивото на фискалния резерв и да осигури реализирането на дефинираните фискални цели, към края на 2014 г. се очаква нивото на държавния дълг да не надвишава 18,0 млрд.лв., а съотношението държавен дълг/БВП да възлезе на около 22,2 %. Предварителните оценки на Министерството на финансите по отношение консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ показват, че към края на 2014 г. номиналният му размер ще достигне 18,4 млрд.лв., а съотношението консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“ спрямо БВП – 22,6 %. Очакваната стойност за нивото на този показател е далеч под максимално допустимата референтна стойност съгласно Маастрихтския критерий от 60 %. Предвиденото в ЗДБРБ за 2014 г. ограничение за максималния размер на новия държавен

⁷ Обн., ДВ, бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.

дълг, който може да бъде поет по реда на Закона за държавния дълг⁸ (ЗДД) през 2014 г. с 4,4 млрд. лв., а новите държавни гаранции, които могат да бъдат издадени през годината са ограничени до общ размер от около 0,6 млрд. лв., в т.ч. държавни гаранции, поети по реда на ЗДД, под формата на гаранционни депозити и други гаранции, за които това е предвидено в закон.

Отчитайки текущите размер, структура и параметри на дълга, както и прогнозите за нивото и темпа на нарастване на държавните задължения може да бъде направен извода, че същите не дефинират сериозни рискове и ще бъдат поддържани стабилни и в размер, който не генерира заплахи за фискалната стабилност на страната.

2. Оптимизиране на разходите за обслужване на дълга

През 2014 г. се очаква лихвените разходи по дълга да останат в рамките на около 1% от прогнозния БВП. Изпълнението на така дефинирания приоритет се предвижда да бъде обезпечавано главно посредством осъществяването на непрекъснато наблюдение и контрол върху новодоговореното финансиране, както и чрез поддържане на доминантните дялове на дълга, по който се плащат фиксирани лихви и тези в рисково неутрална валута – евро и лева. Планира се да бъде следвана досега прилаганата заемна схема, ориентирана основно към заемане на ново дългово финансиране при фиксирани лихви, без да бъдат изключвани и другите потенциални алтернативи, които биха представлявали своеобразен хедж и биха увеличили потенциалните възможности за оптималното поемане на дълг, в зависимост от конкретните пазарни условия и тенденции.

От особено значение по отношение на провежданата през годината политика по ново заемане ще бъде извършването на оптимален избор на дългови инструменти и определянето на техните основни параметри от гледна точка размера, вида, структурата, целта, пазарно позициониране и пр., което ще бъде съобразено със съществуващия профил на държавния дълг. Внимателното разпределение във времето на лихвените и амортизационни плащания по дълга, респ. поддържането на нискорисков профил на погашенията по дълга, редуцира риска за рефинансиране на суверенния портфейл, като същевременно обезпечава възможност за обслужване на тези задължения без да бъде оказван натиск за бюджета. Важно място в това направление заемат и действията, ориентирани в подкрепа насърчаване развитието на ликвиден и прозрачен местен пазар за плащант на държавен дълг.

При благоприятни условия, обект на задълбочен анализ с цел възможно практическо приложение, се предвижда да бъде целия възможен спектър от операции за оптимизиране обслужването на държавния дълг, намаляване на риска при рефинансиране и изглаждане на матурирелатната структура на дълг, в т.ч. смитиране на ДЦК за обратно изкупуване на вътрешни и външни задължения на страната, предсрочно изплащане на задължения по държавния дълг, валутни и лихвени суанови операции и др. финансови сделки и операции, предоставящи възможности за намаляване на риска, свързан със структурата на държавния дълг.

⁸ Обн., ДВ, бр. 93 от 1.10.2002 г., изм., бр. 34 от 19.04.2005 г., в сила от 1.06.2005 г., изм. и доп., бр. 52 от 29.06.2007 г., в сила от 1.11.2007 г., бр. 23 от 27.03.2009 г., в сила от 1.11.2009 г., бр. 101 от 28.12.2010 г., в сила от 30.06.2011 г., изм., бр. 99 от 16.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., изм и доп., бр. 103 от 28.12.2012 г., изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.

3. Обезпечаване на източниците за финансиране през периода 2012–2014 г.

През 2014 г. осигуряването на подходящи дългови източници за финансиране ще запази приоритетното си значение, като основен акцент в политиката по управление на държавния дълг. Предвижда се да продължат усилията за постигане на максимална диверсификация по отношение на източниците за осигуряване на необходимото дългово финансиране и разширяване на съществуващата инвеститорска база. Прилагането на широк кръг от операции и варианти за обезпечаване на дългово финансиране, в т.ч. заеми от финансови институции и емисии ДЦК, за пласмент на местния дългов пазар и на външните пазари под различни форми, ще бъде съобразено с темпа на растеж на държавния дълг, текущите дългова структура и индикатори при отчитане на пазарната среда и инвеститорското търсене.

3.1. Емисии Държавни ценни книжа

Следвайки основната цел на Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012-2014 г. за осигуряване на необходимите средства за финансиране на държавния бюджет и рефинансиране на дълга в обращение, при оптимална цена и степен на риск, през 2014 г. се предвижда да продължи провеждането на предвидима, но същевременно адекватна на пазарната среда емисионна политика чрез обезпечаване на възможностите за свободно пазарно-ориентирано финансиране както на местния, така и на международните пазари.

> Емисии на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар

През 2014 г. на вътрешния пазар е предвидено емитиране на лихвоносни ДЦК с обща номинална стойност от 1,2 млрд. лв., със сročност 2 г. и 6 м. и 5 г., деноминирани в лева, 7 г. или в евро и 10 г. и 6 м., деноминирани в лева. Планира се съотношението дългосрочни / средносрочни облигации да бъде 54 % към 46 %.

Ще продължи предлагането на по-дълги десетгодишни бенчмаркови книжа, което има за цел облигацията да отговаря през цялата година на изискванията за остатъчен матуритет за хармонизиран дългосрочен лихвен процент, както и да спомогне за оптимизиране профила на държавния дълг.

Емисионната политика ще бъде провеждана при отчитането на необходимостта от развитиc на вътрешния дългов пазар чрез предлагането на ликвидни емисии в основните бенчмаркови сегменти и стандартизирани обеми, и поддържане на стабилни дългови параметри, като преобладаващ дял на дълга деноминирани в лева и евро и този с фиксирани лихвени проценти. В тази връзка през годината се предвижда да се запази предлагането на ДЦК, емитирани на принципа на отворените емисии с фиксирани лихвени купони.

В рамките на 2014 г. се предвижда привличане на краткосрочен ресурс чрез предлагане на скъровици бонове в стандартните матуритети от 3, 6, 9 и 12 месеца, които с цел балансирано управление на касовите потоци към бюджета, са позиционирани в първото тримесечие на годината.

Министерство на финансите възнамерява да продължи установената практика за обявяване на месечен емисионен календар не по-късно от 30 дни преди началото на всеки месец и анонсирането на индикативни тримесечни емисионни календари, както и да прилага целпя възможен инструментариум за насърчаване развитието на първичния и вторичния пазар на държавен дълг. При необходимост предварително анонсираната емисионна политика може да се променя.

➤ Емисии на ДПК на външните капиталови пазари

Част от предизвикателствата пред политиката по управление на държавния дълг през следващите години са обусловени от предстоящите значителни плащания по дълга през януари 2015 г. и юли 2017 г., като усилията ще бъдат съсредоточени в посока открояване на оптималните условия и подходящия инструментариум за рефинансиране на падежиращия се дълг. В тази връзка, в ЗДБРБ за 2014 г. е включена възможността за поемане на външен държавен дълг, включително чрез емисии на държавни ценни книжа на международните пазари, в размер общо до 3,9 млрд.лв. или тяхната равностойност в друга валута при условие за последваща ратификация.

С цел префинансиране на падежиращите се през м. януари 2015 г. глобални облигации, деноминирани в щатски долари, както и за поддържане нивото на фискалния резерв, в качеството му на механизъм за минимизиране на евентуални ликвидни затруднения, през 2014 г. се предвижда Република България да излезе на международните пазари. Индикативният общ обем на външното финансиране, както и конкретното му структуриране от гледна точка на валутна деноминация, с един или двоен транш, при различни матуритети, ще бъде съобразено с текущото състояние на пазарната конюнктура, инвеститорския интерес, предпочитанията/оценките на емитента, в т.ч. и в контекста на погасителния профил на дълга, цената на финансиране и пр.

3.2. Заеми от официални кредитори в лицето на международни финансови институции (МФИ)

През 2014 г. се очертават следните основни акценти в сътрудничеството с МФИ и потенциални възможности за осигуряване на външно финансиране:

➤ Международен валутен фонд (МВФ)

Перспективите във взаимоотношенията с МВФ са в посока запазване на съществуващия диалог и използване от българска страна на техническата експертиза на международната финансова институция при необходимост.

➤ Международна банка за възстановяване и развитие (МБВР)

Последната действаща Стратегия за партньорство на МБВР и Международната финансова корпорация с Република България обхващаше периода 2011-2013 г., предвиждаше прехвърляне на акцента на сътрудничеството с МБВР от финансирането към използване на експертизата и глобалните опит и знания на международната финансова институция. Очаква се през 2014 г. да стартира диалог по рамка на партньорските отношения на Банката с България за следващия период.

В ЗДБРБ за 2014 г. не е заложена възможност за ново външно финансиране от МБВР.

Изпълнението през 2014 г. на проектите, финансирани по линии на вече сключени заемни споразумения с МБВР, се очаква да продължи при съобразяване със заложените в ЗДБРБ параметри.

➤ Европейска инвестиционна банка (ЕИБ)

ЕИБ е важен партньор на страната при осигуряване на проектно финансиране и подпомагане на страната при усвояване на средства от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС. През 2014 г. ще продължи усвояването на средствата по Кредитното споразумение между Република България и ЕИБ за структурен програмен заем (България съфинансиране по Структурните и Кохезионния фонд 2007-2013 г.) в размер до

700 млн.евро, с цел да се подпомогне осигуряването на националното финансиране по проектите, изпълнявани по оперативните програми.

В изпълнение на постигнатите договорености в рамките на проведената през м. октомври 2013 г. среща на високо равнище за обсъждане на бъдещото сътрудничество между България и ЕИБ в контекста на многогодишната финансова рамка за периода 2014-2020 г., през 2014 г. се предвижда да бъдат проведени преговори и да бъде сключено ново Кредитно споразумение между Република България и ЕИБ за структурен програмен заем (България съфинансиране по Структурните и Кохезионния фонд за периода 2014-2020 г.) в размер до 500 млн.евро. Заемът ще подпомогне правителството при осигуряването на средствата за съфинансиране на проектите от оперативните програми, ползващи средства от Структурните фондове на ЕС през новия програмен период 2014 – 2020 г. и ще създаде предпоставки за изпълнение на структурни реформи и политики в приоритетни за правителството сектори.

Предвижда се, с цел подпомагане финансирането на проектите, които ще бъдат част от финансовия пакет за подпомагане на селското стопанство през следващия програмен период 2014-2020 г., да се проведат през 2014 г. преговори за сключване на рамков заем за финансиране на малки проекти в аграрния сектор по Програмата за развитие на селските райони в размер до 150 млн.евро, при условие за последваща ратификация през 2015 г.

С цел продължаване на дейностите за подобрене на транспортната мрежа на страната в сектор пътища през следващия програмен период, се предвижда през 2014 г. да бъдат проведени преговори за сключване на финансово споразумение за държавен инвестиционен заем от ЕИБ за финансиране на проект „Транзитни пътища VI“ в размер до 150 млн. евро, при условие за последваща ратификация през 2015 г. Заемът ще бъде в подкрепа на по-нататъшната рехабилитация, модернизация и реконструкция на пътищата в България и ще допринесе за подобряване на пътната мрежа на страната.

Сключването на посочените заеми е предвидено със ЗДБРБ за 2014 г. (обн. ДВ. бр.109 от 20.12.2013 г.).

➤ Европейска банка за възстановяване и развитие (ЕБВР)

Към момента няма промяна в основните приоритети за дейността на ЕБВР в България през съответния период, които са отразени в Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2012 - 2014 г. През м. юли 2014 г. предстои консултативно посещение на директори от ЕБВР, една от целите на което е да се набележат и обсъдят основните приоритети на новата Стратегия на ЕБВР за България за следващия тригодишен период. Очаква се новата Стратегия да бъде одобрена в края на 2014 г./началото на 2015 г.

➤ Банка за развитие на Съвета на Европа (БРСЕ)

През 2014 г. ще продължи сътрудничеството с БРСЕ основно по предоставянето чрез български банки-посредници на кредитни линии за микро, малки и средни предприятия в България като една от основните области за социалния ефект при финансирането на проекти от банката.

В новия стратегически план на БРСЕ за периода 2014-2016 г., освен заемната дейност на институцията в традиционните сфери на действие е предвиден нов механизъм за финансиране на обществени проекти за справяне с временен недостиг от финансови средства в публичния сектор с цел да се улеслят по-нататъшни инвестиции и програми. Механизмът е адресиран към страните членки на Банката или на техните публични

субекти, които преди всичко зависят от бюджетно финансиране за изпълнение на инвестиционни програми, с оглед да направят възможно предоставянето на гъвкаво финансиране в секторите на действие на БРСЕ, така че да се запази жизнеспособността на социалните инвестиционни проекти/програми. Механизмът е разработен с цел преодоляване на временен недостиг във финансовите потоци, като този инструмент се различава от традиционните кредитни операции, което се изразява в това, че Банката финансира текущи проекти/програми, а не тези, които са на първоначален етап на идентифициране. Размерът на заема и делът на финансирането от БРСЕ ще се определят по време на оценка на проекта въз основа на секторните нужди и действително очаквания недостиг от финансиране на отрасловите министерства.

➤ **Черноморска банка за търговия и развитие (ЧБТР)**

Сътрудничеството с ЧБТР през 2014 г. ще се базира на приетите в Стратегията за 2011–2014 г. приоритети. Ще бъде разработена стратегията на ЧБТР за периода 2015–2018 г. и въз основа на определените в нея приоритети на Банката и приоритетите на Българското правителство ще бъде разработена стратегията на ЧБТР за България за 2015–2018 г.

➤ **Японска банка за международно сътрудничество (JBIC) / Японска агенция за международно сътрудничество (JICA)**

Не се предвижда сключване на нови заемни споразумения с JBIC/JICA през 2014 г.

4. Поддържане на добре функциониращ пазар на ДЦК и диверсификация на инвеститорската база

Стабилният единен европейски пазар изисква от една страна съобразяването с общото европейско законодателство в областта, а от друга - с останалите пазарни тенденции. В контекста на динамичното развитие на дълговите пазари и необходимостта от адаптиране на европейското законодателство през 2014 г. се предвижда да продължи предприемането на активни мерки за реално насърчаване на прозрачността при търговията с ДЦК на вторичен пазар, както и да продължат действията по усъвършенстване на пазарната инфраструктура в страната. През годината ще продължи и работата по модернизиране на първичния пазар на ДЦК в България. Усилията ще бъдат насочени и към подобряване на пазарните инфраструктури, обслужващи търговията с ДЦК, успоредно с развитието на прилаганата в България система за първично дилърство. Първичните дилъри на ДЦК са квалифицирани участници на първичния дългов пазар и представляват важни партньори на Министерство на финансите в хода на ефективното дистрибутиране на вътрешен държавен дълг, както и последващото му управление.

